A. S. Puşkin

Evgheni Oneghin

„Să declarăm de la început: că nu fără oarecare timiditate ne-am hotărât să începem examenul critic al unui poem ca Evgheni Oneghin. Deoarece multiple sunt motivele ce justifică această timiditate. Oneghin este opera în care Puşkin a pus cât mai mult din sine însuşi, copilul răsfăţat al fanteziei sale, de cât care puţine poeme veţi găsi, cari să reflecte personalitatea autorului lor cu atâta plenitudine, cu atâta strălucire şi cu atâta luciditate. Toată viaţa, tot sufletul, toată iubirea lui Puşkin se găsesc aici. Toate sentimentele sale, concepţiile sale, idealurile sale. A formula o judecată asupra lui Evgheni Oneghin înseamnă a formula o judecată asupra poetului însuşi, în toată deplina putere a activităţii lui creatoare" aşa sună întâile rânduri din cel de-al optulea studiu pe care, dimpreună cu cel de-al nouălea, însumând, ambele, cam o sută de păgâni şi denumite, cum făcea şi Sainte-Beuve cu ale sale ample Convorbiri de luni, doar „articole", le consacră lui Evgheni Oneghin Bielinski şi cată să mărturisim că nimic din ceea ce criticul rus a formulat, cu atâta credinţă, cam cu un veac şi-un pătrar în urmă, la apariţia primei ediţii, în opt volume, din opera lui Puşkin, nu şi-a irosit nici cea mai mică umbră de adevăr.

Dar epigramele lui Puşkin, nevinovate sau răutăcioase, nu privesc numai pe colegi sau profesori. Ele ţintesc cu mult mai sus, neţinând seama de ranguri, cu o independenţă de spirit demnă de invidiat. Când în iulie 1814 după înfrângerea lui Napoleon şi capitularea Parisului, pacificatorul Alexandru I se întoarce în ţară, împărăteasa mamă îi oferă un balet şi arcuri de triumf („prea mici pentru tine", spunea inscripţia), ceea ce îi sugeră poetului o caricatură, de mare succes printre conşcolari, în care ţarul, îngrăşat pe urma banchetelor din străinătate, nu izbutea să se strecoare prin arcul de triumf, pe care generalii din suită se repezeau să-l lărgească cu săbiile. Însă o dată cu terminarea colegiului, în 1817 cu faima creseîndă a poetului,

ecourile colportate ale epigramelor, fie ale sale, fie ale celor ce i se aruncau în seamă, începeau să pună în gardă, să trezească invidii şi calomnii, să ridice problema ordinei publice şi a siguranţei statului. O epigramă din 1818 împotriva lui Karamzin, istoricul rus, contemporan, din care Kogălniceanu va cita în lecţia de deschidere a cursului său de la Academia Mihăileană, din 1843 dar care-l va trece cu vederea excesele şi nu-l va părăsi în clipa în care se decidea exilul poetului, insinua cum „în istoria lui simplă şi plină de eleganţă, Karamzin (totuşi) ne explică, fără cea mai mică prejudecată I raţiunile autocraţiei I şi binefacerile cnutului". În acelaşi an se înverşunează împotriva arhimandritului Foţius, rasputinul damelor mistice din Petersburg şi mai cu seamă împotriva contesei Orlov despre care se spunea că, evlavioasă, îşi dăruise lui Dumnezeu sufletul şi arhimandritului Foţius „carnea ei de păcătoasă". Şi tot despre ei, în Convorbirea dintre arhimandritul Foţius şi contesa Orlov: „Ascultă ceea ce proclam: I La trup sunt eunuc, dar la suflet bărbat. I Dar cu mine, în fond, ce faci i I Iţi transform trupul în suflet". De-a dreptul vitriolant, dar cu paternitate contestată, e distihul împotriva lui Galitzin, cunoscut pederast şi ministru al instrucţiunii publice: „Atacaţi-l pe la spate I Acolo e partea lui slabă". Arak-ceev, primul ministru, „fratele şi amicul ţarului", e denunţat drept „tiranul tuturor ruşilor şi călăul tuturor gubernatorilor". Oda libertăţii, din 1817 vibrează de puternice accente revoluţionare; Puşkin însuşi, fericit să iasă nemaculat, cu fruntea sus, din acesta dramatică „captivitate". La 6 mai 1820 costumat cu o bluză roşie, încinsă pe talie, pe cap cu un fetru cu boruri largi, Pujkin se pornea într-o lungă expediţie, ce avea să dureze un bun număr de ani. Recomandat supravegherii generalului Insov, cu reşedinţa la Ekaterinoslav, printr-o binevoitoare adresă iscălită de Capo dIstria şi de ministrul afacerilor externe, Puşkin se bucură de toate favorurile şi, după o raită în Caucaz, în tovărăşia copiilor generalului Raievski, erou al războiului din 1812 de unde se va inspira pentru poemele Prizonierul din Caucaz şi Fântina din Bahcisarai şi după aceea, la Cameniţa, din guvernământul Kievului, se va stabili, o dată cu strămutarea reşedinţei generalului Insov, la Chişinău, capitala Basarabiei, de curând provincie rusească. Un Chişinău, oarecum rustic, altul decât cel pe care aveam să-l cunosc, un veac mai târziu, după întâiul război mondial, cu largi promenade, cu vaste

grădini publice, invadate de mărgăritărel, cu vile, ruinate, la marginea târgului, pe unde Lidia, fecioară, se preumbla melancolică pe ţărmul iazului, acel Chişinău despre care şi Puşkin şi Costache Negruzzi, care s-a bucurat în 1822 de intimitatea poetului rus, au lăsat pitoreşti şi autentice mărturii. Evocând în cea de-a şaptea scrisoare, din septembrie 1839 acel scurt răstimp de bejanie basarabeană, de după revoluţia din 1821 şi după ce laşul se pustiise, Costache Negruzzi îşi aminteşte să fi întâlnit, în dese rânduri, preumblân-du-se prin grădina oraşului, pe Puşkin, „acest Byron al Rusiei, care avu un sfârşit atât de tragic" şi pe Calipso, „greaca cea frumoasă" purtând un şal negru şi despre care legendele spuneau să fi cunoscut, ba chiar să fi fost amanta lui Byron. Despre exilul de la Chişinău, al lui Puşkin, despre viaţa lui plină de capricii, despre incidentele cu boierii moldoveni, despre nenumăratele dueluri, despre amorurile lui, îndeosebi, pentru că au lăsat urme, cu Pulcheria Bartolomeu şi cu Calipso Polihroni, se pot citi felurite detalii, întemeiate pe documente, în minuţioasa monografie, în două volume, Pouchkine (Albin Michel, 1946) a lui Henri Troyat, cunoscut nouă mai mult ca biograf, dintr-o excelentă „viaţă" a lui Dostoievski, în care am identificat, cu IX vin iot epistole, în însori d Ă ce sau Unde s-au r J

Ndiciile Încă din epoca i, când, nota inspiraţiile!), dar desăvârjit în plină maturitate, Evghfni Onegbm topeşte în miraculoasa şi, nu mai puţin, omogena lui ţesătură, toate ecourile unei vieţi, pe cât de agitată, pe atâta ţi de înrădăcinată în solul ca şi în istoria poporului rus. „Şi după aceea, spunea Bielinski, în încheierea vastului său examen critic, poemul a ştiut să vorbească de atâtea lucruri şi să pomenească în treacăt de atâtea altele ce aparţin universului naturii fi şo cietăţii ruseşti (îneît) se poate spune despre Oneghin că este o enciclopedie a vieţii ruseşti şi o operă în cel mai înalt grad naţională" (în treacăt, se cuvine semnalată, cu satisfacţie, caracterizarea de „enciclopedie", pe care Gheorghe Bezviconi şi Scarlat Callimachi, autorii preţiosului studiu Puşkin în exil, 1947 o utilizează vorbind de Evgheni Oneghin). Iar în discursul său din 1880 istoricul eseu, ce-l consacră poetului rus şi care începea cu afirmaţia lui Gogol după care „Puşkin este un fenomen extraordinar şi, poate, o manifestare unică a sufletului rus", Dostoievski stăruie îndeosebi asupra caracterului său profetic,

întrucât, spunea autorul Fraţilor Karamazoff, „Puşkin apare în momentul în care noi începem să luăm cu adevărat cunoştinţă de noi înşine, când în societatea noastră această conştiinţă, încă în stare de germinaţie un secol după reforma lui Petru cel Mare, contribuie prin apariţia ei, să ne lumineze drumul întunecat şi să ne călăuzească. În sensul acesta Puşkin e un oracol şi o indicaţie.” În ce măsură Evgheni Oneghin reprezenta un fenomen nou în literatura rusă, în ce măsură e deschizător de drumuri, se va putea urmări din cele ce urmează. Cum suntem încă la eseul lui Dostoievski şi la ciudată, în aparenţă, apropiere pe care romancierul o face între Ţiganii şi Evgheni Oneghin, mai exact între eroii lor, căci în Alecu, răzvrătitul social, „vagabondul” frământat, propriu unor anumite epoci din istoria rusă, ce-şi află adăpost, temporar, în şatrele şi în inimile ţiganilor, vedea „deja schiţată această gândire puternică, ce se va exprima mai târziu cu o atât de perfectă armonie în Evgheni Oneghin, Unde acest Alecu nu mai apare într-o lumină pe jumătate fantastică, dar înzestrat cu o figură realmente palpabilă şi inteligibilă” (ceea ce reprezintă, de fapt, o netă linie de demarcaţie XI lui TSn” ş1 rCa ii (, t «r «» °v-”;:;» • • • p”r ™ «• „ptui după doi an, a leg frige-mă I în foc vânăt puni-mă I Dr m-ai fuge pe cărbune lbovnicu nu-ţi voi spune, I Că el este tinerel, I Drăgălaş şi frumuşel” etc. (p. 16), căruia Donici îi adaugă următoarea sugestivă adnotare, în josul paginei: „Anume acest cântec Pusckin în a sa alcătuire l-au prefăcut în limba rossienească însemnareaj tâlm [ăcitoruluij” (p. 16).

Că Byron, iscoditor al genului, pentru care mărturiseşte şi în strofele lui Evgbeni Onegbin o continuă admiraţie, i-a fost lui Puşkin model în alcătuirea acestui roman în versuri, aceasta este neîndoios. Însă dincolo de sugestia tiparului epic, nimic nu apropie luminosul poem al lui Puşkin de neguroasele şi ardentele poeme ale lui Byron. Poeţii Europei, spunea Dostoievski, un Pamy, un Andre Chenier şi în primul rând Byron, au exercitat o influenţă hotărâtoare asupra dezvoltării geniului puşkinian, însă despre o „imitaţie” a modelelor străine nu poate fi vorba, dată fiind „extrema independenţa a geniului său” şi dovada cea mai sigură e în începutul acestui Evgbeni Onegbin, pe care Dostoievski îl socoteşte aparţinând primei perioade din creaţia poetului, „atunci când Puşkin îşi şi găsise idealul pe solul patriei (şi) se impregnase de el, regenerându-l, în întregime, cu

toată puterea iubitoarei şi pătrunzătoarei sale inimi”. Mai mult, Puşkin însuşi e conştient de originalitatea sa, pe care o afirmă răspicat şi nu o dată în poemul său. Când Tatiana, robită de iubirea pentru Oneghin, după ce îi scrie patetica confesiune, se preumblă cu lecturile ei favorite sub braţ, închipuindu-se când o Clarissă, când o Iulie şi când o Delfină, Puşkin află prilejul (şi romanul tot şi într-aceasta stă şi întâiul, marele său merit, e un continuu comentariu al evenimentelor şi reflexelor lor) să pună problema romanului în versuri, cum era Evgbeni Onegbin sau în proză şi, o dată cu aceasta, problema „eroului” ce se cuvine luat model şi „urmat” şi care era în cinste în literatura rusă înainte de Puşkin, cu un cuvânt problema „moralităţii”, Oarecum somniferă (Morală ne provoacă somn, I Iar viciul şi-n roman, ca-n viaţă, j Ne stăpâneşte ca un domn.), a romanelor. Cele două strofe din suita ce se cade urmărită în întregime la locul indicat, a XII-a şi a XIII-a din cel de-al treilea Cânt al XIII XU poemului, sunt, din acest punct de vedere, întru totul semnificative, atk prin referinţele literare, privind „muza” britanică, (şt pe „idolul” ei1), cât şi, în opoziţie, pentru aspiraţia lui Puşkin de a consacra vieţii ruseşti, patriarhale, un roman în proza: „Ni-s astăzi minţile în ceaţa, Morală ne provoacă somn, Iar viciul şi-n roman, ca-n viaţă, Ne stăpâneşte ca un domn! Muza britanică cu basme Tulbură visu-l, cu fantasme, Acuma idol în delir E melancolicul Vampir, Sau biet Melmoth, om fă; a viciu, jidov Rătăcitor, Corsar, Ori enigmaticul Sbogar, Pe care Byron, din capriciu, l-a zugrăvit cu romantism, Cu disperatu-l egoism.

Amicii mei, ce sens în asta f Din voia cerurilor, tac, Nu voi mai fi poet şi basta! Inlra-va-n mine un alt drac. Uitând că Phoebus m-ameninţa, Voi coborî cu umilinţă: Şi-atuncea un roman în proza Va lumina apusa-mi pază. Nu chinul tainicelor crime, Cât groaza şi desfrâu în lume, Ci-n el voi zugrăvi anume Căminul rus cel din vechime, Cu vis, iubire, nopţi cu luna Şi toată datina străbună.”

Subiectul romanului în versuri Evgheni Otteghin e cele mai simple şi, potrivit vcchei glume, de prestigiu XIV dintre I şi mai ales în circulaţie, privind conflictele pieselor de teatru, ar putea fi redus la propoziţiunea „un băiat iubeşte o fată”, cu „ varianta că, de astă dată, iniţiativa revine fetei. Moştenind pe un unchi bogat în domenii, gospodar, dar ferit a; demonul luminilor, căci pe roasa lui, cum spune cu incisivă ironie poetul, nici o pată de

cerneală n-ar putea fi identificată, Evghcni Oneghin, posesor al unei vechi experienţe mondene, ale cărei reminiscenţe de teatru şi baluri au făcut din el un blazat, un dezgustat de oameni, un ins căzut pradă „spleen”-ului, se înfundă la ţară, unde plictiseala îl urmăreşte, ceea ce nu-l împiedică, cu concursul poetului, evident, să aducă, la fel cu străbunul Horaţiu, un binemeritat elogiu vieţii rustice!

„Am fost născut pentru o viaţă Tăcută, paşnică, de ţară!
Aici răsună mai semeaţă,
Mai vie, lira-mi solitară.
Aici, după plăcuta muncă,
Mă plimb pe-un lac pustiu, pe luncă,
Şi far niente-l a mea lege —
Din zori de ziuă, se-nţelege,
Mă scald în dulcea libertate: Citesc puţin, dorm cât îmi place,
Iar gloria mă lăsa-n pace; Nu tot aşa-n vremi depărtate,
Visând la umbră de molifţi,
Trăit-am anii fericiţi?!
Flori, dragoste, câmpii de ţară,
Tot sufletu-mi vă aparţine!
Şi fac deosebire clară între Oneghin şi-ntre mine:
Maliţiosul cititor,
Sau, poate, vreun biet editor XV SS nu mă clevetească-aki,
Glumind cu bunii mei amici, Să mă denunţe la oricine, C-am zmângălit dl meu portret, Că Byron, falnicul poet, fiind părtinitor cu mine: De pare că să scrim poeme Şi despre alţii, noi ne-am teme!”; întreprinde reforme, ceea ce alarmează pe megieşi, care-l socotesc „farmazon” şi „smintit periculos”, se împrieteneşte „din plictis” cu tânărul Lenski, poet romantic, kantian şi adept al libertăţii, care iubeşte pe Olga, prietenă din copilărie, sora Tatianei, taciturnă aceasta, pe care Oneghin o cunoaşte într-o vizită la Larini, părinţii fetelor, când Tatiana se îndrăgosteşte fulgerător de Oneghin, îi scrie o epistolă, e respinsă de acesta, care participă totuşi la onomastica fetei, când se dansează mazurci îndrăcite în furia de alămuri ale fanfarei militare, îşi tachinează prietenul valţând tot timpul cu Olga, e provocat la duel de Lenski, pe care întâmplător îl ucide, pentru ca, după trecere de ani, în care timp călătoreşte, iar Tatiana strămutată la Moscova pătrunde, graţie căsătoriei cu un

general erou, în înalta societate, să o întâlnească, să o dorească cu înfocare, să-l scrie şi s-o implore, dar respins, cu o demnitate ce n-ascunde totuşi dragostea pe care tot i-o mai păstrează şi sfârşească în cele din urmă cu noi lecturi, în care încearcă palidă consolare; „Porni iar pe lecturi, de zor: Citi pe Cibbon şi Rousseau, Manzoni, Herder şi Chamfort, Madame de Stael, Bkhat, Tissot, Citi pe scepticul de Bayle, Pe prodigiosul Fontenelle Şi dintr-ai noştri pe câţiva, Care-l spuneau câte ceva.

XVI Şi almanahuri şi jurnale, Coloane de morală pline, Unde mă-njură fi pe mine, Iar alteori, cu madrigale, Mă onorează iarăşi ei. E sempre bene, domnii mei!

Cât el citea cu ochi fierbinţi, li rătăcea departe gândul, Tristeţi şi visuri şi dorinţi, Tot sujletu-l întipărându-l. Dar rânduri triste când citea, Cu ochiul minţii parcurgea Altfel de rânduri. C-un suspin în ele se-adâncea deplin Şi în tradiţii legendare, Cu datini tainice, bătrâne şi-a inimii dureri păgâne, Cu vrăji şi superstiţii rare, Ori cu poveşti mai noi, bizare, Sau scrisul tinerei fecioare."

Un atare subiect, rectiliniu, fără de siluiri şi fără alte meandre, decât acelea, marginalii şi intervenţii subiective, autobiografice, pe care însăşi originalitatea compunerii le reclamă, nu putea satisface un public şi mai ales o critică deprinsă cu vechile şabloane literare. Criticii, care găseau că Evgheni One ghin nu e „o lucrare coerentă, ci o pălăvrăgeală poetică, despre orice şi mai nimic, din toate", pentru motivul, îndeosebi, că „poemul nu se termină nici cu un mariaj, nici c-o înmormântare" (şi ironia îşi ajunge sieşi) şi că, de asemenea, rămâne o enigmă înflăcărarea lui Oneghin pentru Tatiana, pe care, altădată, o respinsese, Bielinski îi răspundea cu multă justeţe că „nimic nu e mai natural, de la un capăt al romanului la altul, decât atitudinea lui Oneghin faţă de Tatiana, (fi) că fără să fie un erou virtuos, Oneghin nu e nici o brută, nici un destrăbălat. Unul

2 XVII din marile merite ale Ini Puşkin rămâne acela de a fi depăşit moda monştrilor vicioşi şi pe aceea a eroilor plini de virtute, zugrăvind, pur şi simplu, oameni." Iar pentru aceasta ajunge să amintim două din strofele poemului, una din explicaţiile lui Oneghin către Tatiana în clipa când îşi declină virtuţi matrimoniale, fragment de rară delicateţă, pe care imaginea caisului ce-51 schimbă florile în primăvară nu face

decâ» să o potenţeze: „Ce-a fost, să-ntorci nu se mai poate. Nici ani, nici suflet, e-n zadar. V-o spun că vă iubesc ca frate şi, poate şi mai gingaş chiai. Să m-ascultaţi fără mânie: Fecioara tinără se-mbie Să-şi schimbe visul c-un alt vis, Cum schimbă florile-un cais În primăvara revenită: Aşa a hotărât Preanaltul, Curând vei îndrăgi pe-un altul! Dar fiţi, vă rog, mai stăpânită: Nu toţi la fel vă vor cunoaşte Şi ceasul rău din umbră paste!” iar a doua, din comentariul poetului, pe temă atât de străveche şi atât de lesne de înţeles a „fructului oprit”, fără de care raiul nu e rai: „Şi-al mea Oneghin, seara-ntreagă, E ocupat doar de Tatiana: Nu de fetiţa ca o fragă, îndrăgostită şi sărmană, Ci de prinţesa glacială, Inaccesibilă vestală, Tronând acum pe ţărmul Nevei. Ah, oameni, strănepoţi ai Evei, La fel sunteţi voi cu străbuna: Xvm Nu ce-l permis îţi place fie,

Ci şarpele mereu te-mbie La pomul tăinuit, într-una: Doar mărul cel oprit să-l dai,

Căci raiul jar de el nu-î rai!”

Cum nu e vorba să întreprindem un catalog al multelor şi feluritelor teme şi frumuseţi din Evgbeni Oneghin, altminteri superfluu câtă vreme grădinile înflorite ale poemului îmbie, la doi paşi, cu porţile larg deschise, rămâne să spicuim, ici şi colo, un peisaj, o tristeţă, o reflecţie de ordin social, cu pitoreşti ecouri, contemporane sau aproape. Aceasta pentru a nu lăsa impresia că am trecut pe lingă podoabe fără să le fi băgat în seamă şi în nădejdea, totuşi, că şi aşa, puţine! A număr şi izolat prezentate, cele câteva citate vor avea darul să sugereze suspendatele grădini ale Semiramidei, din care le-am smuls. Trec peste strofa a X-a din cel de-al treilea cânt, în care sunt cumulate atributele poeziei practicată de Lenski, printre care şi vagul romantic, acel nu ştiu ce, întâlnit şi la Eminescu („un nu ştiu ce” şi „un nu ştiu cum”), altul decât „nu ştiu ce-ul (el despejo) spaniolului Baltasar Gracian, care vedea în el suprema virtute (maximidades) a eroului militar şi mă opresc la strofa a treia din cântul al şaptelea, când, după uciderea lui Lenski şi în ciuda primăverii revenite, o neînţeleasă tristeţă învăluie şi pe Oneghin şi pe rapsodul său: „Să n-avem, oare, bucurie,

Când frunzele, pierdute-n toamna,

Cu primăvara iar învie,

Şi zvon din crâng la viaţă-ndeamnă?

Au, cu natura ce renaşte,

Un gând îndurerat ne paşte: Tânjim că anii ni s-au dus Cu tinereţea ce-a apus?

Au, poate, ne revine-n minte,

Un vis poetic ce-nfioară,

De-o altă veche primăvară,

XIX Ce ţrinde-n inimi să ne cânte,

Visând o ţara depărtata Cu nopţi şi lună fermecată s”

Dintre peisaje şi alegerea ar putea merge către dimineţile din Petersburg, către nopţile de pe Neva, al căror farmec Puşkin îl admiră şi-l reproduce în note şi dintr-o minunată descriere a idilei lui Gnedici, mă opresc la una doar din Irtultde strofe închinate peisajului de iarnă: „Şi iată, scârţâind fi gerul, Veni pe câmp să toarne-argint. • (Nu roze seamănă-acum cerul,

Ci albe flori de mărgărint.) Pe râu s-aşterne gheaţa-ncet Oglinzi moderne, de parchet Şi droaia de copii stârleaza Pe luciul gheţii patinează. Creoi, pe roşii picioruşe, Uitând să-noate, ca pe apă, Gâscanul gras patina-şi scapă, Alunecmd jos. Jucăuşe Steluţe albe, de zăpada, Din cer au prins pe ţărm să cadă.”

Drumul de strămutare la Moscova, al Tatianei, pune în contrast prezentul preistoric şi viitorul surâzător, deşi pentru mult mai târziu profetizat, al civilizaţiei, al binefacerilor culturii: „Când binefacerea culturii Ne-o trece graniţa târziu, Cu timpul, dând imbold naturii, (Cum filozofii-n table scriu, Se pare, peste ani cinci sute) Avea-vom şi noi alte rute, Tăind Rusia cu şosele şi poduri ghintuite, grele,

XX D» fontă, arcuind pe-abis,

Vor trece peste vai şi râuri; Tuneluri cu boltite brluri Vor sfredeli prin munţi, ca-n vis; Întreaga lume creştinească În gări tractire-o să găsească.

Dar azi la noi sunt drumuri rele, Cu poduri vechi ce putrezesc; Prin staţii ploşniţe rebele Şi purici noaptea te sfârşesc. Nici birturi nu-s. În izba rece, Sub ochi un Preiskurant îţi trece Flămând, mâncări inexistente Trezindu-ţi pofte violente. Prin sate meşteresc ciclopii La foc domol, suflând în foaie, Dreg cu ciocan şi nicovale Produsul slab al Europii, Blagoslovind şi deal şi vale şi toate râpele natale.” în vreme ce o călătorie la Odesa, în timpul exilului ovidian, fireşte, cu viaţa ei agitată şi liniştindu-se abia în noapte (Doar Marea Neagră n-are pace!), cu prânz de stridii aduse din Ţarigrad şi stropite cu vinul rece scos din beci, al restauratorului Oton, cu muzică de Rossini, la operă,

Orfeul Europei cum îl numeşte Puşkin sau „dl. Vacarmini”, cum îi spunea, pentru tonitruanta lui muzică, la cam aceeaşi epocă, Stendhal, romancierul şi turistul, recheamă, vrând-nevrând, în minte, o scenă de peste două decenii, cu toate sugestiile implicite şi pe basarabeanul Stihescu, dvoreaninul benderliu din romanul de la 1850 Tainele inimii al lui Mihail Kogălniceanu, care spunea: „La Odesa • am văzut vapoare. Ian, de ieste noutăţi ada-ne vere; atunce podvozile ar fi mai ieftine, griul s-ar vinde mai lesne şi atunce şi ţara voastră ar însemna mai mult.”

XXI Puţinele strofe citate, ici şi colo, din poemul Evgbcni Oneghin ar ajunge, poate, să dea o idee despre calitatea acestei dificile tălmăciri din poezia rusească. Însă şi asimilarea poemului în graiul şi stihul romanesc şi tălmăcitorul însuşi au dreptul la mai mult. Ion Buzdugan e un vechi tălmăcitor al liricii ruse, de tainele căreia condiţii speciale îl apropiau, dacă nu chiar îl şi meneau. Originar de dincolo de Prut, din districtul Bălţi şi descendent al unei familii de răzeşi, cu rădăcini adânc înfipte în viaţa rustică, Ion Buzdugan a respirat cu intensitate atmosferă proprie a ţinutului în care Puşkin şi-a petrecut, ca un alt Ovidiu, anii exilului. Studiile speciale, agricole şi de literatură, de la Gore Gorki, Cameniţa şi Moscova, i-au înlesnit cunoaşterea nu numai a limbii, dar şi a literaturii şi îndeosebi a poeziei ruseşti, din care, pe vremea când apărea întâiul volum din Antologia poeţilor de azi din 1925 pregătea o culegere antologică. Paralel cu poezia originală, acele aromate Miresme din stepă şi autumnale Podgorii de aramă, în care peisajul natal predomină şi paralel cu activitatea sa de folclorist, de culegător mai cu seamă al liricii populare, Ion Buzdugan şi-a urmat cu osârdie şi mare iscusinţă opera de tălmăcitor al poeziei ruseşti. Amintita antologie din 1925 îşi surprindea cititorii cu două tălmăciri din noua lirică rusească: Herghelie de Serghei Esenin şi Toamnă de Constantin Balmont, în excelenta interpretare a lui Ion Buzdugan. Cât de organic pătrunsese Ion Buzdugan în esenţa melancolică a elegiei lui Balmont se poate deduce din cele două strofe finale, în care „clopoţeii de argint cu suspin de cuţit” nu şi-au atenuat vibraţia nici după patru decenii: „Zboară} runzele-n vlnt. Frunze. Vântul le strânge. Şi-mi bat crengi în fereşti, poate-l aripa ta? Nu mai pot suferi chinul meu. Cine plânge f. Te implor: taci, o, taci: Nu te pot, nu te pot ajuta!

Vai, tu singur cu tine vorbeşti, renegându-te însuţi.

Ah, veniţi înapoi clopoţei de argint cu suspin de cuţit.
Noapte adâncă. Iar toamna înăbuşe plânsu-ţi.
O, Destin nepătruns să iubeşti pân-la chin şi să fii despărţit.

Un an mai târziu (mai exact în numărul din 7 noiembrie 1926 al revistei Universul literar, al cărei redactor se întâmpla să fiu), apărea în admirabila tălmăcire a lui Ion Buzdugan poemul lui Alexandru Blok Scyţii, iar în numărul din 26 decembrie, acelaşi an şi tot din Blok, începutul marelui poem Cei doisprezece, cu o atât de autentică atmosferă revoluţionară, pe care-l va continua în numerele l-7 din anul 1927 ambele poeme susţinute de o puternică şi originală ilustraţie în peniţă, datorită lui V. Feodorov şi care, neîndoios, a marcat, ca şi tălmăcirile lui Ion Buzdugan, o dată memorabilă. În numărul din 2 ianuarie 1927 Ion Buzdugan adăuga o preţioasă schiţă de studiu despre Poetul Alexandru Blok, al cărui profil liric îi contura cu măiestrie, insistând asupra originalităţii poetului şi chiar asupra „zigzagului, de spade încrucişate, al ritmurilor" din poemul Cei doisprezece, pe care tălmăcitorul s-a străduit să-l respecte. Pentru ecourile ei, oarecum, puşkiniene, aş cita din poemul Scyţii următoarea strofă: „Noi tot iubim şi graiul cifrelor metalic Şi harul visurilor grece —

Noi înţelegem tot tăişul geniului galic Şi geniul teuton, posomorât şi rece!"

Au urmat apoi traduceri din Maxim Gorki, din teatrul lui Puşkin, iar de cel puţin două decenii a continuat şlefuirea lui Evgheni Oneghin. Transpunerea în limba noastră a acestui poem, unul din cele mai moderne ca inspiraţie şi compoziţie, de o fantezie pururi tânără în împletirea autobiograficului cu ficţiunea şi unul dintre cele mai riguroase sub raportul tiparului metric, cu tirania rimelor simetrice, pune tălmăcitorului variate probleme, de felsimple, pe care tălmăcitorul Ion Buzdugan te-a învins, datorită şi sârguinţei şi priceperii şi talentului XXIII său. Utilizarea arhaismelor de speţa: op, brac, dădacă etc. Şi a neologismelor (prestanţă, rute, spleen etc), cu egală prestidigitaţie, alternarea expresiilor populare (de speţa: verzi şi uscate, la toartă, câte ceva şi elte-oleacă etc), cu termenii străini, uneori cu expresii străine (ar niente, comme ii faat, sempre bene), încrustate în forma lor originară în textul poemului, mulţimea numelor proprii din literatura universală,

beletristică sau economică, iniţiativele lexicale în rimă (titlu, capitlu) sau rima rarissimă (acaţiu-Horaţiu, pinţa-suferinţă), fără a mai vorbi de inepuizabilul efluviu de poezie, propriu originalului, ce curge de-a lungul cânturilor şi stanţelor, mărturisesc, cu prisosinţă, disciplina secundată de fantezie, cu care Ion Buzdugan s-a aplicat în această trudnică, dar victorioasă, operaţie. În planul tălmăcirilor din alte limbi şi-ndeosebi în aceea a poemelor în versuri, din care literatura noastră cunoaşte un bogat palmares de titluri şi nume dintre cele mai prestigioase, Evgheni Oneghin şi interpretul său Ion Buzdugan vor figura oricând printre cele dintâi.

FERPES9ICVUS TABEL CRONOLOGIC

1799 26 mai (6 iunie): La Moscova s-a născut Ale-xandr Sergheevici Puşkin.

1801 în noaptea de 11 spre 12 martie: Printr-o lovitură de palat, este detronat Pavel I, urmând la tronul Rusiei ţarul Alexandru I (până în 1825).

1802 24 septembrie: Se sinucide A. N. Radişccv, scriitor revoluţionar rus, autorul faimoasei Călătorii de la Pe-tersburg la Moscova (1790).

18Q9 Anul naşterii lui N. V. Gogol şi a poetului A. V. Kolţov.

1811 octombrie: Intră la Liceul de la Ţarskoe Seîo (astăzi oraşul Puşkin). Această instituţie de în-văţământ inaugurată chiar în acel an era destinată copiilor de nobili în scopul de a-l pregăti pentru „posturi importante în aparatul de stat". În realitate, liceul s-a transformat într-o adevărată şcoala de „liber-cugetători". Leagă prietenii durabile cu câţiva din viitorii poeţi şi luptători decembrişti: Delvig, Puşcin, Kiibel-beker şi alţii,

XXV Se naşte V. G. Bielinski, critic şi istoric literar, teoretician de seamă al realismului rus.

1812 Anul războiului de apărare a patriei împotriva invaziei lui Napoleon. Victoria poporului rus a contribuit considerabil la creşterea prestigiului Rusiei ca mare putere, în acelaşi timp a constituit un factor hotărâtor de trezire la viaţă a forţelor sociale şi naţionale ruse. Puşkiti a fost educat în atmosfera avântului patriotic creat de anul 1812

Se nasc scriitorii ruşi A. I. Herzen şi I. A. Goncearov. 1814 Apare în revista Vestnik Evropâ (Mesagerul Europei) poezia Către un amic versificator, prima operă tipărită a lui A. S. Puşkin.

Se naşte M. I. Lermontov care după dispariţia lui A. S. Puşkin devine cel mai viguros continuator al său în poezia rusă. În acelaşi an s-a născut în Ucraina poetul Taraş Şcvcenko.

1815 Puşkin recită poezia sa Amintiri din Ţarskoe Selo la un examen, în prezenţa poetului G. R. Derjavin (1743-l816), care a exclamat: „Iată un demn continuator al meu!”

1816 Puşkin frecventează casa lui N. M. Karamzin, care locuia la Ţarskoe Selo. Devine membru ai asociaţiei literare „Arzamas” care milita împotriva adepţilor clasicismului perimat, grupaţi în jurul societăţii „Convorbiri ale iubitorilor de literatură rusă”, condusă de Şişkov.

Încep să se constituie asociaţii secrete, care aveau drept scop răspândirea ideilor de libertate şi organizarea luptei împotriva guvernului ţarist.

1817 După absolvirea liceului, Puşkin este numit într-un post la Colegiul Afacerilor Externe, Din această perioadă, devine în poezie purtătorul de cuvânt al tendinţelor tineretului nobiliar progresist, animat de sentimente patriotice. Sub influenţa ideilor revoluţionare ale lui Ra-dişcev, Puşkin scrie cunoscuta sa odă Libertatea.

1818 Se împrieteneşte cu viitorii decembrişti N. I. Turgheniev, N. I. Krivţov, I. D. Iakuşkin, Nikita Muraviov, S. N. Muraviov-Apostol şi alţii. Scrie poezia Către Ceaadaev, în care prezice pieirea inevitabilă a autocraţiei. În acelaşi an scrie şi poezia satirică antimonarhistă Poveşti (Noel).

Se naşte romancierul rus I. S. Turgheniev.

1819 Devine membru al cercului literar Lampa verde, apropiat de organizaţia politică secretă Uniunea propăşirii.

La adunările Lămpii verzi se discutau probleme literare, de teatru, politice; se citeau versuri antiguvernamentale.

Scrie poezia Satul, îndreptată împotriva feudalismului şi iobăgiei.

1820 martie: Termină poemul Ruslan şi Ludmila, pe care îl începuse încă în timpul liceului. Cu această ocazie cunoscutul poet rus Jukovski scrie într-o dedicaţie adresată lui Puşkin, care abia împlinise 20 de ani: „Elevului victorios, din partea dascălului învins”.

Puşkin în surghiunul din sud (1820-l824): Ekaterinoslav (astăzi Dnepropetrovsk), Chişinău şi Odesa. Scrie poemele romantice: Prizonierul din Caucaz, Fraţii haiduci, Fântâna din

Bahci-sarai. Guvernul ţarist este alarmat de influenţa poeziilor revoluţionare ale tânărului poet. „PuşXXVI XXVII kin declară ţarul Alexandru I a inundat Rusia cu versuri instigatoare: tot tineretul le învaţă pe dinafară. Puşkin trebuie să fie trimis în Siberia”. Datorită stăruinţelor prietenilor săi, poetul scapă de greul surghiun în Siberia, în schimb este exilat în sudul Rusiei.

6 mai: Pleacă din Petersburg la Ekaterinoslav. Face apoi o călătorie în Caucaz şi Crimeea. Într-o noapte, pe corabia care-l ducea de la litoralul caucazian spre Gurzuf, compune elegia romantică S-a stins în zări măreţul soare.

Septembrie: Poetul surghiunit se stabileşte în oraşul Chişinău. În perioada exilului din sud, se apropie mult de membrii asociaţiei secrete decembriste din sud (Pestei, Raevski, Orlov, Ia-kuşkin şi alţii). Despre Pestei, conducătorul decembriştilor din sud, poetul afirma că este „unj din cele mai luminate şi originale minţi din cât (am cunoscut.”

La Chişinău cunoaşte personal pe câţiva din membrii mişcării eteriste, printre care pe Alexandru Ipsilanti şi fraţii Cantacuzino.

Izbucnesc mişcări revoluţionare în unele ţări din Europ (Spania, Italia). La Petersburg au loc tulburări în gimentul de gardă Semionovski.

1821 în insula Sf. Elena se stinge din viaţă Napoleon Bonaparte. Puşkin semnalează acest moment prin poci Napoleon.

La Moscova s-a născut F. M, Dostoiewski, iar în sat»

Nemirovo din Ucraina poetul N. A. Nekrasov.

În Grecia începe răscoala pentru eliberarea ţării de şu jugul turcesc. Aceste evenimente îşi găsesc ecoul şi î creaţia poetică a lui Puşkin.

Xxvm în acelaşi an, în Ţara Românească se desfăşoară, răscoala „curajosului Vladimiresko, care a adu nat o armată de 7000 de panduri şi amăuţi”, scria cu admiraţie şi simpatie poetul către un prieten al său. „Ce tablou extraordinar! Două popoare care de mult zăceau într-o stare umilitoare s-au răsculat în acelaşi timp şi, trezin-du-se din adormire, an renăscut, făcându-şi apariţia pe arena politică a lumii”. Sub impresia clipelor minunate de speranţă şi libertate, Puşkin scrie poeziile: Nu plânge, grecoaică fidelă, Sus, Grecie, Războiul, în care poetul îşi

exprimă dorinţa să participe la luptă împotriva Turciei pentru libertatea naţională a Greciei.

La Petersburg se constituie „Societatea secretă din nord” al cărei principal animator va fi poetul revoluţionar Râleev; în sud ia fiinţă „Societatea din sud”, în frunte eu colonelul Pestei.

Puşkin creează poemul Gavriliada, îndreptat împotriva superstiţiilor religioase şi a clericalismului, în poezia Pumnalul el cheamă la luptă împotriva autocraţiei. Puşkin schiţează planul unei mari tragedii politice, Vădim, pe o temă din trecutul luptei pentru libertate din vechea Rusie.

22 Apare poemul Prizonierul din Caucaz. În acelaşi an apare poemul neterminat, Fraţii haiduci, cu tendinţe vădite spre realism.

23 Scrie poemul romantic Fântâna din Bahcisarai, care împreună cu Prizonierul din Caucaz s-au bucurat de un succes uriaş, fiind „citite în întreaga Rusie, de către toţi cei care ştiau să citească” (Bielinski).

XXIX începe monumentala sa creaţie romanul în versuri Evgheni Oneghin, operă model a realismului pe plan mondial, despre care Bielinski a afirmat că este o adevărată „enciclopedie a vieţii ruseşti şi operă naţională în cel mai înalt grad.”

Ultimul an al şederii lui Puşkin în oraşul Chişi-nău. Aici stabileşte relaţii strânse cu C. Stamatl (traducătorul Prizonierului din Caucaz) şi cu scriitorul Costache Negruzzi (traducătorul poeziei Şalul negru şi al nuvelei Cârjaliul, apăruta în versiune românească în anul 1837 în Curierul de ambe sexe). Tot în 1837 apare în tipografia lui Eliade poemul Ţiganii în traducerej lui Al. Donici. Manifestând interes faţă de folclorul moldovenesc, Puşkin notează două legende: Dafna şi Dabija, legendă moldovenească de la 1663 şi Duca, legendă moldovenească din sec. al Xll-lea, cu intenţia să elaboreze opere artistice. Ultima etapă a surghiunului din sud, h Odesa sub supravegherea generalului guvemv tor lipsit de scrupule Voronţov.

S-a născut A. N. Ostrovski, dramaturg şi animator di seamă al teatrului naţional rus în a doua jumătate a ie colului al XIX-lea.

1824 începe surghiunul de la Mihailovskoe. Poetu este îndeaproape supravegheat. Cunoaşte ne mijlocit viaţa poporului, obiceiurile, datinile limba lui; adună şi notează basme, cânteci

populare. În această perioadă, alături de Puşki: se află dădaca sa Arina Rodionovna, „pru tenă la vreme rea”, cum a cântat-o el într-poezie (1826).

Apare ultima operă în spirit romantic - poc mul Ţiganii, cu puternice elemente realiste.

XXX

825 în luna ianuarie este vizitat la Mihailovskoe de Puşcin, cel mai apropiat prieten al poetului, iar în primăvara aceluiaşi an de un alt prieten din liceu, Delvig. Acolo, în surghiun, Puşcin printre altele îi adusese în manuscris comedia lui Griboedov Prea multă minte strică, care a produs asupra lui Puşkin „o impresie de nedescris şi l-a situat dintr-o dată pe Griboedov în rândul poeţilor noştri de frunte”.

La 14 decembrie are loc răscoala decembriştilor, prima generaţie de revoluţionari ruşi.

În dimineaţa zilei de 13 (25) iulie 1826 la Petersburg sunt executaţi prin spânzurătoare conducătorii răscoalei: K. F. Râleev, P. I. Pestei, S. I. Muraviov, N. P. Bestujev-Riumin, P. G. Kahovski.

În timpul surghiunului de la Mihailovskoe (1824-l826) Puşkin se apropie de culmile înfloririi talentului său. Aici el scrie poemul Contele Nulin, poeziile Andre Chenier, Cln-tec bahic, Către A. P. Kern, 19 octombrie şi alte peste 100 de poezii, patru capitole (III, IV, V, VI) din romanul Evgheni Oneghin, tragedia Boris Godunov.

1826 Se naşte cunoscutul prozator satiric rus M. E. Saltâkov-Şcedrin.

În noaptea de 3 spre 4 septembrie, din ordinul ţarului Nicolae I, Puşkin, însoţit de un curier special, părăseşte Mihailovskoe, sosind la Moscova.

Rămânând pentru totdeauna credincios idealurilor prietenilor săi decembrişti, scrie mesajul În versuri, în greu surghiun siberian. În poezia XXXI Prorociţi îşi expune crezul artistic al poetul: - cetăţean.

Moare N. M. Karamzin, scriitor şi istoric rus, întemeit, rul curentului sentimentalist ua literatura rusă. A clabor i Istoria statului rus în 12 voi, apărute între anii 1816 1829 despre care Mihail Kogălniceanu a vorbit elogios Cuvânt pentru deschiderea cursului de Istorie Naţiona, expus în Academia Mihăileană la 23 noiembrie 1843 (! I fondul Bibliotecii Academiei Republicii

Socialiste Ron-l nia se păstrează cele 12 voi. Ale Istoriei lui Karamzi,

1827 Scrie poezia alegorică Arion, în care, de aso menea, îşi exprimă adeziunea la idealurile revo luţionare ale decembriştilor. Scrie capitolul VI din Evgheni Oneghin care cuprinde o descrie • profund realistă a vieţii societăţii din Mosco i în vara anului 1827 poetul începe să lucreze: romanul istoric Arapul lui Petru cel Mă {operă a rămas neterminată), care constin i prima încercare mai însemnată a lui Puşkin; domeniul prozei literare.

1828 Locuieşte la Petersburg de la sfârşitul anulu 1827 şi aproape întreg anul 1828 Aici se în tâlneşte cu Delvig, cu compozitorul Glinka,:; Griboedov. Scrie poemul eroic Poltava. Solicită fără succes, să se înroleze în rândurile trupely ruseşti care luptau în Caucaz împotriva Turcie. I-a fost respinsă, de altfel şi cererea pentn aprobarea unei călătorii în străinătate. În aceh; aa se naşte Lev Tolstoi şi N. G. Cemâşevski c w» scrie mai târziu despre A. S. Puşkin că „a fos. Primul la noi care a ridicat literatura la rang» de cauză naţională”.

XXXII

1829 Pleacă în Caucaz. Acolo reuşeşte să se întâl-nească cu câţiva din participanţii la răscoala din 14 decembrie 1825 La 27 iunie soseşte la Ar-zrum. Din călătoria poetului în Caucaz au rezultat notele sale de drum (Călătoria în Ar-zrum), poeziile Caucazul, Avalanşa, Pe dealurile Graziei şi altele. În Caucaz va întâlni carul ce transporta trupul neînsufleţit al prietenului său Griboedov, ucis la Teheran de supuşii fanati-zaţi ai şahului Persiei.

Atunci Puşkin va spune: „Griboedov ţi-a îndeplinit datoria a scris Prea multă minte strică.”

1830 Apare la Petersburg, sub redacţia lui A. Delvig, Literaturnaia gazeta (Gazeta literară), la care Puşkin colaborează în mod activ cu o serie de articole şi note critice. La acest organ mai colaborau Viazemski, Baratânski, criticul O. Somov şi alţii. Puşkin tindea să dea revistei o orientare realistă.

În iulie izbucneşte revoluţia din Franţa, care se bucură de simpatia poetului. În noiembrie izbucneşte răscoala din Polonia, care a produs o impresie puternică asupra lui Puşkin.

În vederea apropiatei căsătorii cu Natalia N. Goncearova, pleacă în septembrie la Boldino, satul de pe moşia părintească,

pentru reglementarea unor treburi administrative. „Toamna de la Boldino” (septembrie-noiembrie 1830) a constituit cea mai rodnică perioadă de creaţie a poetului. Citǎm câteva din cele mai importante lucrări scrise la Boldino:

3 Evgheni Oneghin XXXIII

9 septembrie Dricarul 13 septembrie Povestea cu popa fi argatul: său Balda

14 septembrie Căpitanul de postă

18 septembrie terminat capitolul al VlII-lea din Evgheni Oneghin (intitulat mai târziu Călătoriile lui Oneghin) 20 septembrie Domnişoara ţărăncuţă

25 septembrie termină capitolul al IX-lea al Romanului Evgheni Oneghin (ulterior devenit ultimul)

1 octombrie O, criticul meu rumen, glume cu pântec mare

5-l0 octombrie Căsuţa din Kolomna

12-l4 octombrie împuşcătura

16 octombrie Genealogia mea

20 octombrie terminat Viscolul

23 octombrie terminat Cavalerul avar

26 octombrie terminat Mozart şi Salicri 1 noiembrie Istoria satului Goriuhino

4 noiembrie Oaspetele de piatră La Boldino, Puşkin a mai scris numeroase poc zii scurte şi note critice. Aici a desăvârşit opera sa fundamentală: Evgheni Oneghin.

1831 18 februarie: Căsătoria cu Natalia N. Goncc. - Rova. Peste puţin timp, soţii se stabilesc 1; Ţarskoe Selo, iar apoi, începând din toamnă, 1 Petersburg.

Pătruns de un înalt spirit patriotic, ia o atitu dine fermă împotriva duşmanilor externi ai Ru şiei, care o ameninţau cu intervenţia. Scrie poeziile Aniversarea bătăliei de la Borodino, Pone gritorilor Rusiei. În acelaşi an, el scrie şi poezi; XXXIV În faţa sfântului mormânt, închinată memoriei lui Kutuzov. Începe să lucreze la romanul Ros-lavlev (rămas neterminat). Poetul continuă să lucreze la Istoria satului Goriuhino.

183l-l832 Apar Serile în sat la Dikanka ale lui N. V. Gogol. După lectură, Puşkin scria: „Iată o veselie cu adevărat sinceră, firească. Şi cita, poezie! Citǎ sensibilitate!”

1832 Scrie romanul în proză Dubrovski. Va apărea pentru prima dată în traducere românească în Noutatea din Iaşi (1897), sub titlul Răzbunarea unui fiu sau Din viaţa unui haiduc rus.

1833 întreprinde călătorii în localităţile care au fost cuprinse de răscoala lui Pugaciov (1773-l775). Scrie Istoria lui Pugaciov, poemul Călăreţul de aramă, Basmul cu pescarul şi peştişorul, Basmul cu domniţa adormită şi cei şapte voinici.

1834 Apar lucrările în proză Damă de pică, Kirdjali şi altele.

În revista Telescop apare amplul studiu al lui Bielinski, Reverii literare, care îi aduc recunoaşterea unanimă. Puşkin a întrezărit în el „un talent de mari speranţe".

1835 Primeşte autorizaţia de a edita revista Sovre-menik. Primul număr apare în aprilie 1836 Puşkin atrage în jurul revistei colaboratori valoroşi ca: Gogol, Viazemski, V. F. Odoevski, Kolţov, Tintcev şi alte forţe scriitoriceşti ale vremii.

XXXV N. V. Gogol scoate volumele Mirgorod şi „Arabesc u, după care autorul lor este proclamat de Bielinski dr. „capul literaturii, capul poeţilor (Despre nuvela rusă despre nuvelele demnului Gogol),

1836 Scrâe romanul istoric Faţa căpitanului. La no romanul apare pentru prima dată în revista Fă milia (nr. l-9 1866). Până la 23 august 194-l Faţa căpitanului a apărut în 10 versiuni roma neşti, aproape toate traduse din limba francezr În Franţa romanul a apărut în 1859 în tradu cerea lui Jous Viardot. Scrie poezia Cioplit-an. Nu cu mâna, un monument, adevărat testamen artistic al poetului-cetăţean, brodat pe tema ho raţiană.

Apare piesa lui Gogol Revizorul. Subiectul din comedia Revizorul cât şi din Şi fleţe moarte i-a fost sugerat autorului de câţi A. S. Puşkin.

Se naşte criticul democrat-revoluţionar rus N. A. Di broliubov.

1837 27 ianuarie: în urma intrigilor ţesute în juri poetului de către cei de la curtea ţarului, are lc duelul dintre Puşkin şi Dantes, un aventurii francez, refugiat în Rusia după revoluţia fraij ceză din 1830 Poetul cade rănit mortal.

29 ianuarie (10 februarie): La orele 14 şi 45 v nute, Puşkin a încetat din viaţă. Moartea po • tului a zguduit întreaga Rusie. 3 februarie: Temându-se de demonstraţii, ţa a ordonat scoaterea din oraş, în timpul nop a sicriului şi transportarea lui în taină la Mih lovskoe, sub supravegherea jandarmilor. Puşi a fost înmprmântat în cimitirul mânăstirii Svia-togorsk.

Adânca mâhnire şi mânia poporului şi-au găsit expresie în poezia lui Lermontov Moartea poe tului.

Ecouri despre moartea lui Puşkin apar în revistele romaneşti Albina românească, nr. 18 (4 martie), Curierul românesc, nr. 2 (18 martie), nr. 14 (21 mai).

Apar primele traduceri din opera lui Puşkin în România (Şalul negru şi Cârjaliul).

1948 în revista Viaţa românească (nr. 7) este tradus de N. I. Ilion un fragment din Evgbeni Onegbin.

1949 M. Sadoveanu semnează în Viaţa românească (nr. 5—6) un articol despre Puşkin.

1954 Este realizată de către George Lesnea prima traducere integrală a romanului în versuri Evgbeni Onegbin (Viaţa românească, nr. 1) Apar două volume de Opere alese în româneşte de Mihai Beniuc, Maria Banuş, Eusebiu Cami-lar, George Lesnea, Mihu Dragomir, Miron Radu Paraschivescu, Al. Philippide, Victor Ef-timiu, Nina Cassian, Eugen Jebeleanu, Adrian Maniu, Victor Tulbure).

1955 Romanul Evgbeni Onegbin în tălmăcirea lui George Lesnea apare separat în două. Ediţii.

În prezent, o mare parte din scrierile lui A. S. Puşkin sunt traduse în limba romană.

GHEORGHE BARBA XXXVI Petri de vankk, ii avait encore plus de cette espece dorgueil, qui fait avouer avec la meme indifference les bonnes comme les mauvaises actions, suite dun sentiment de superiorite, peut-etre imaginaire. Ţâre dune lettre partlculiere”

Nu vreau să-neînt trufaşa lume; Simţind prietenesc îndemn, Permite-mi să-ţi prezint anume Un dar de preţ, de tine demn, De sufletească-ţi măreţie, De visuri sacre întrupate, De poezie clară, vie, De cuget nalt şi simplitate; Primeşte-n braţe amicale Acest mănunchi pestriţ de pagini, Cu triste şi hazlii imagini Şi din popor şi ideale, Rod efemer de desfătări • Pătruns de vanitate, el mai era cuprins, pe deasupra, de acea mândrie care îl făcea să fie la fel de indiferent faţă de bunele şi de relele sale acţiuni, ca urmare a sentimentului sau de superioritate, poate imaginară. Dintr-o scrisoare particulară (fr.).

De insomnii, dulci inspiraţii, Din ani necopţi, pierduţi în zări, Reci, ale minţii observaţii Şi-a tiistei inimi însemnări.

Capitolul întâi „Şi-n viaţă se grăbeşte şi-n simţuri se pripeşte.”

Cneazul Viazemski „Mi-e unchiu-n toate om corect: De când căzu la pat şi zace, El le-a pretins la toţi respect Şi nu putea mai bine face. Exemplul lui e-nvăţătură, Dar, Doamne, oare nu-l tortură Să stai c-un bolnav zi şi noapte, Păşind tiptil, vorbind în şoapte? Ce josnică făţărnicie: Pe-un muribund să-l delectezi, Sub coaste perna să-l aşezi, Trist să-l îmbii cu doctorie, Oftând, cuprins de-un gând mişel: Când naiba voi scăpa de el!

II Aşa, gonind în diligentă, Gândea un tânăr zvăpăiat; Pe orice rudă la scadenţă S-o moştenească i-a fost dat. Şi Zevs îl copleşi cu mila. Amici ai lui Ruslan, Ludmila, Permiteţi-mi, într-un cuvânt, Pe-al meu erou să vi-l prezint: Oneghin, bunul meu amic, Născut pe-al Nevei ţărm slăvit, Pe unde poate-ai strălucit, Drag cititor şi tu de mic, Pe unde m-am plimbat şi eu, Dar Nordul. Nu-mi prieşte, zău!

III Slujbaş distins, plin de nobleţe, în datorii bogatu-l tată Dădea pe an vreo trei ospeţe Şi-şi irosi averea toată. Evgheni fu cruţat de soartă: întâi, Madame b de mână-l poartă, a Notele lui Puşkin, plasate la sfârşitul romanului, au pr mit cifre arabe, în vreme ce notele redacţiei, însemnate cu 1 tere mici (a, b, c, d etc), figurează în subsolul paginii.

B Madame şi Monsieur pentru guvernantă şi preceptof Apoi Monsieur o-nlocuia: Copil ştrengar, dar bun era. Monsieur lAbbe, franţuz sărman, Nu-l îndopa prea mult cu carte; Din toate-l învăţa o parte, Mustrându-l rar pe năzdrăvan şi-n seri de vară, pe sub arc, Adesea îl plimbă prin parc.

IV Iar când aprinsa tinereţe Şi la Evgheni a sosit,
Trezind speranţe şi tristeţe,
Monsieur din curte-a fost gonit.
Oneghin zburdă-n libertate!
Un dandy 2 strălucit în toate,
Deprins cu viaţa lui comodă,
Tuns după cea din urmă modă,
În lume a păşit în fine: Ştia să scrie, să citească Perfect în limba franţuzească,
Dansa mazurca foarte bine.
Ce vreţi mai mult? Toţi spun anume Că e deştept şi om de lume.

Noi toţi am învăţat de-acasă” Câte ceva şi câte-o leacă: C-o astfel de cultură-aleasă E greu un tânăr să nu placă! Oneghin, după judecată (De critici aspri, nu de gloată), Trecea în lume drept savant, Dar, ce e drept şi cam pedant; Fără sforţare-n conversaţii Ştia de toate să discute, Cu ifos de-nvăţat s-asculte, Păstrând tăcerea-n contestaţii, La doamne zâmbet să reclame Cu foc bengal de epigrame.

VI Latină nu mai e la modă; La drept vorbind şi fără hulă, Să judece-un crâmpei de odă Ştia latină prea destulă: Ştia şi cine Iuvenal e. Să-ncheie un bilet cu vale Şi, pe de rost, cam şchiop, ades, Din Eneida câte-un vers. El n-avea înclinări savante,

Să şteargă colbul cronologic De pe trecutul geologic, Dar anecdotele picante Cam de la Romula până azi Le povestea cu mare haz.

VII Lipsit de patima-l firească, în cântul vieţii ditirambic, El nu ştia să osebească Un vers troheu de unul iambic Bârfea pe-Omer şi Teocritb Şi îl citea pe Adam Smith c Era-n concepţii optimist, Chiar un profund economist: El calcula, cu agerime, Cum poate-al statului tezaur Păşi prosper şi fără aur; Când prisosesc materii prime. Iar tatăl său, necalculat. Moşia şi-a amanetat.

Vale rămâi cu bine (lat.).

A Romulus întemeietorul legendar al Romei.

• Teocrit (310? 250? Î.c.n.) poet grec din Alexandria.

C Adam Smith (1723-l790) economist englez clasic, autor al tratatului Cercetări asupra naturii şi cauzelor bogăţiei popoarelor.

VIII Şi câte mai ştia Evgheni Nici eu nu pot să le mai ştiu; Dar unde-l întrecea pe genii Cu zestrea lui din ţâţă-n fiu, Din tot ce-l atrăgea, prin fire, în zilnica lui lenevire, Din frageda-l copilărie Drept muncă, chin şi bucurie, Era într-a iubirii artă Cândva de Naso a proslăvită, O faptă foarte scump plătită, Căci în surghiun pe veci îl poartă în stepa tragică moldavă, Departe de-a Italiei slavă.

Cum de copil era făţarnic,

Nutrea nădejdi şi gelozie,

Necredincios, cu sine darnic, încins în crusta-l de mândrie: Când sobru şi docil şi-atent,

Când rece şi indiferent,

Când tandru, taciturn, superb,
Când izbucnind vulcan în verb. - În scrisu-l câtă tinereţe,
Şi ce uitare-a lui de sine: El te iubeşte doar pe tine!
Iar în privire ce tandreţe!
Din ochii-l galeşi, sfab sprâncene,
Luceşte-o lacrimă sub gene.

Publius Ovidittş Naso poet roman, exilat (Constanţa de azi) pentru că a scris Arta iubirii. B Strofele şi versurile omise aparţin originalului.

XI El inocenţa e în stare C-o glumă nouă s-o aprindă şi-apoi c-un gest de disperare Naivitatea să-l surprindă. În mrejele-l de linguşire, Prindea nevinovata fire, în ciuda anilor plăpânzi Să-l smulgă patimii izbânzi: S-asculte-n inima-l firavă O şoaptă de mărturisire, Să-l fure-o tainică-ntâlnire,

Pândindu-l dragostea suavă; Şi-acolo, în tăcerea firii, S-o-nveţe şoaptele iubirii.

XII Cum ştie-n pripă să trezească Iubirea-n inimi de cochete Şi cum se-abate, să zdrobească Rivalii săi, lovind cu sete! Cum ştie el prin clevetire Să-l prindă-n laţ de uneltire! Dar voi, bărbaţii de pe-aici, Voi rămâneţi cu ei amici: Un soţ şiret l-a mângâiat Elev al vechiului Faublas a Bănuitor, bătrânul gras şi-un arătos încornorat Cel mulţumit de prânz, de sine şi de nevasta lui. Vezi bine!

XIII, XIV XV Mai lăfăieşte încă-n pat Când bileţelele îl cată: Ce vor? El este invitat! Trei case l-au poftit deodată. Colea-l serbare de copii, Iar colo-l bal. Unde vei fi Ştrengarule? Indiferent! Cu toţi vă fi galant şi-atent! Şi iată că de dimineaţă, Pe cap cu nou-l bolivara 3 Spre bulevard porni-ta dar, Ca să respire aer, viaţă Pân-ce Breguet b-ul ne-adormit Nu va suna de prânz grăbit!

XVI E seară; -n sanie se-aşază: Hei-he-ep! Şi vizitiul mână. Pe blana lui de castor, fină, Zăpezi de-argint îi scânteiază.

A Protagonistul frivol al romanului Aventurile cavalerii Faublas de scriitorul francez Jean Baptiste Louvet de Couvr; (1760-l797).

3 Pălărie cu boruri largi, la modă în rândurile tineretului progresist din jurul anului 1830 care simpatiza cu mişcarea de eliberare a popoarelor din America de sud, unul din conducătorii acestei lupte fiind Simon Bolivar (1783-l830).

B Marcă de ceas după numele inventatorului francez Breguet (1737-l823). De obicei, ceasornice de buzunare, cu dispozitiv de sonerie.

Oneghin spre Talon se-ndreaptă: De mult Kaverin îl aşteaptă.

Când intră, dopuri sus detună,
În cupe vinul se adună.
În faţa-l un roast-beef în sânge,
Trufe, plăcintă de Strasbourg,
Brânzeturi fine de Limburg: Gust franţuzit şi nu se plânge Nici de-auriul ananas Ce se răsfaţă, stând în vas!

XVII Dar setea cere cupe noi, Stropind grăsimea de cotlet, Curând spectacolul e-n toi, îl cheamă ceasul la balet. Al teatrului legislator Şi infidelul amator De nostime şi dulci actriţe, Cel ce-n culise-ncurcă iţe, Oneghin zboară înspre teatre şi liber respirând aşa, S-aplaude la entrechata; Blamează Phedre, Cleopatre, Bisând pe Moina b (aprins, Să-l vadă lumea dinadins).

U «salt graţios la balet. K Phedra, Cleopatra, Moina Stentate în acea vreme.

Erone din tragediile reprtXVIII Loc minunat! Aci-n trecut Fonvizin a strălucea-n satiră, Cu Kneajnin b cel neîntrecut Strunind a libertăţii liră. Şi Ozerovc purta cunună Cu Semionova d împreună. Poporu-a râs şi lăcrimat, Katenine când a triumfat Atras de geniul lui Corneille; Iar Şahovskoil roi de rachete în comediile-l cochete Pe Didelotg îl slăvea-ntre ei. Aici printre culise, sus şi tinereţea mea s-a dus.

A D. l. Fonvizin (1745-l792) autor de comedii satirice, apreciat de Puşkin.

B. B. Kneajnin (1742-l791) dramaturg rus, autorul tragediei Vădim, foarte populară în cercurile decembriste.

C V. A. Ozerov (1769-l816) dramaturg rus, a cărui: ragedie, Dimitri Donskoi, a fost foarte apreciată pe vremea aceea.

E. S. Semionova (1786-l849) tragediană admirată şi de Puşkin.

E P. A. Katenin (1792-l853) poet, dramaturg şi critic,: raducătorul unor tragedii ale lui Corneille (1606-l684).

F A. A. Şahovskoi (1777-l846) om de teatru rus.

6 J. Charles Lottis Didelot (1767-l838) balerin, core-; raf şi autor de balete care au stârnit entuziasmul unanim al contemporanilor lui Puşkin.

XIX Zeiţe dragi, v-admir în stampă! Vă amintiţi de glasu-mi trist? Mai străluciţi şi-acum la rampă, Sau v-a schimbat vreun alt artist! Voi auzi eu sub decoruri Pe Terpsihora a rusă-n coruri Dm sufletu-mi smulgând elanul, Saunu mai voi vedea brelanul De chipuri dragi şi pururi vii? Şi aţintind privirea netă Prin dezgustata mea lormetă, Privi-voi trist scene hazlii, Căscând distrat şi abătut, Gândind la vremea ce-a trecut?

XX E teatrul plin. În loji feerie, În stal, fotolii, lumea fierbe; Aplauze la galerie Cortina suie. Ce superb e. Cu-aeriana ei splendoare Istominab sclipind apare,

Urmând neîntrecut arcuşul C-un roi de zâne. Picioruşul De-abia se-atinge de pământ. Şi-n ritmul de Eol şi harpe Mlădie trupul zvelt, de şarpe, în aripatul ei avânt: Când saltă, când se-nalţă-n zbor Pe-al ei picior fermecător.

XXI Aplauze. Oneghin vine Către fotelul ce-l aşteaptă,

Spre loji cu doamnele străine Lornieta dublă şi-o îndreaptă.

Măsoară cu un ochi atent Stal şi balcon indiferent Şi dezgustat. Dar demn salută În juru-l lumea cunoscută.

Cătând distrat pe scenă. - N sală Privirile-l scârbit îşi plimbă: „Aici nimic nu se mai schimbă?!

Şi-n toate-l numai plictiseală.

Destul am îndurat baletul,

Didelot mi s-a acrit, cu-ncetul!”.5 a Muză protectoare a dansului.

• Renumită balerină care a jucat ro! U! Cerchezei din baletul lui Didelot, Prizonierul din Caucaz, după” poemul cu acciaji titlu al lui Puşkin.

XXII Pe scenă zarva încă-l mare, Cu şerpi, cu draci, cu amoraşi; Lachei trudiţi Ungă intrare, Pe blăni se las, de somn atraşi. În noaptea albă de lumină De zgomot sala încă-l plină, Hârşit şi tuse mai răsună Şi-aplauzele încă tună, Iar surugii sub felinare, Pătând din palme, lângă focuri, Pe domni îi ocărăsc, pe-alocuri, Strunind un aprig armăsar; Oneghin a plecat de-acum, S-a dus să-şi pună alt costum.

XXIII Voi zugrăvi într-un tablou, Cum în retrasul cabinet Prea elegantul meu erou Se-mpodobea distins, discret

Schimbându-şi din capriciu. - O haină Cu altă nouă. Nu-l o taină, Că tot ce are Londra şic, Pe ce dăm noi pentru nimic Trecând prin Bălticile vame, Păduri şi grâne şi untură şi ce mai creşte-n bătătură,

Tot ce Parisul cu reclame, A inventat în lux şi modă Să ne jupoaie cu metodă Se află-n scumpul cabinet Al filosofului cochet.

XXIV Pe mesele de bronz şi-opal Ţarigrădenele lulele,
Şi-n sticle scumpe, de cristal,
Parfum şi mirodenii grele; Ce piepteni, forfecuţe, pile,
Nimicuri scumpe şi utile!
Iar pentru unghii, dinţi în serii —
Dulapul are zeci de perii.
Rousseau (v-o spun în paranteze)
Pe Grimm a nu-l cam înţelegea Când unghiile-şi şlefuia În faţa-l, făr să se jeneze! E —
Greşea tribunul libertăţii Ştirbind din farmecul vieţii.

A Frederic Melchior von Grimm (1723-l807) scriitor francez, diplomat şi corespondent literar al multor monarhi europeni, în special al Caterinei a Ii-a a Rusiei. J. J. Rousseau îl menţionează cu antipatie în Conjessions (vezi nota 6 a lui Puşkin).

XXV Ades poţi fi un om de treabă Şi să râvneşti la unghii fine: Nu ne-om certa cu „veacu”-n grabă, Când despot obiceiul vine. Evgheni noul Ceaadaev a De critici n-avea nici un chef; Era-n ţinută cam pedant Un as al modei, impozant. Păşind din cabinet, preferă Să stea trei ore, cel puţin, A se-oglindi-n costumul fin,; Ca fluturateca Venera îneostumată ca bărbat, Grăbind de zor la bal mascat.

XXVI De gustul toaletei, poate,
Eram dator să vă fac proba, în faţa lumii educate Să-l etalez şi garderobă.
Ideea e cam îndrăzneaţă: Oricum, ce-l drept, descriu o viaţă!
Dar pantaloni şi frac şi veste Lipsesc cuvintele aceste Din limba rusă -cer iertare şi-aşa mi-l stilul cam sărac Şi cam pestriţ, ce să mă fac: Vocabular străin se pare, Deşi am consultat anemic Dicţionarul Academic. A XXVII N-aveam aceasta ca obiect!
Să ne grăbim la bal, mai bine,

Unde sosi-n landou select Oneghin val-vârtej, în fine!
Pe uliţele somnoroase,
Pe lângă case-ntunecoase,
Trec troici sclipind din felinare,
Şi-mprăştiind pe trotuare Lumini ce scapără-n zăpezi: Acolo, revărsând lumină,
O curte fastuoasă-l plină De lume la fereşti s-o vezi!
Prin geam profiluri se perindă De snobi şi doamne, ca-n oglindă.
- 7 7 Ceaadaev (1794-l855) scriitor ş rus din cercul decembriştilor.
I filosof iluminist a Puşkin se referă la Dicţionarul Academiei Ruse, apărut la sfârşrtul secolului al XVIII-lea, în care nu figurau cuvintele străine, chiar şi cele intrate în uzul curent.
XXVIII Priviţi, eroul nostru vine; Printre lachei, din treaptă-n treaptă,
Zburră pe scări de marmor fine,
Şi părul în oglinzi şi-ndreaptă.
Intră. O lume-ntreagă-n sală,
Fanfara sună. - Nghesuială,
Şi larmă în tavan se urcă,
Perechi bat tactul de mazurcă: Husari, în zăngănit de pinteni,
Cu tinere la subsuoară,
Ce-n salt de picioruşe zboară.
Se-aprind priviri sub paşii sprinteni; Geloase şoapte de nurori Se pierd în cântec de viori.
XXIX Mărturisesc că-n tinereţe, Eram după vreun bal nebun; Pentru scrisori de-amor, tandreţe şi intrigi nu-l alt loc mai bun! O, voi, bărbaţi şi soţi de treabă, Eu vă ofer serviciu-n grabă, Luaţi aminte sfatul bun: Doresc în gardă să vă pun! Şi voi, o, mame iubitoare, Vegheaţi superbele copile,
Fixând lornietele febrile? Altminteri. Iese poznă mare! Y-o spun aceasta drept consult, Căci eu. Nu mai greşesc de mult.
XXX, Vai, în petreceri jinduite. Viaţa în van mi-am irosit. Moravuri de n-ar fi jignite şi azi la bal m-aş fi pripit. Iubesc avântul tinereţii Cu nebunii şi larma vieţii, La doamne rochii cu panglici şi picioruşele lor mici. Nu ştiu, dacă-n Rusia dragă Afla-veţi picioruşe fine Să le-ndrăgiţi şi voi ca mine, Să nu le uiţi o viaţă-ntreagă! Şi astăzi două dintre ele îmi tulbur inima cu ele!

XXXI Vai, unde. - N ce pustietate,
Le vei uita, sărman smintit?
Dragi picioruşe delicate,
Ce flori sub tălpi aţi mai strivit?
Crescute-n ţări orientale Nu v-aţi întipărit, domoale, în trista Nordului ninsoare; Doar răsfăţatele covoare De-abia le atingeaţi în mers. De mult, uitând de-amar surghiun, De părintescul meu cătun, Eu v-am slăvit pe voi în vers l V-aţi dus voi, ani ai tinereţii, La fel ca rouă dimineţii.

XXXII Sânii Dianei, chipul Florei Sunt minunaţi, amicii mei! Dar picioruşul Terpsihorei E cel mai îndrăgit de zei! El, fermecând a mea privire, îmi dăruieşte preţuire: Nebănuita-l frumuseţe îmi răscoleşte-o tinereţe! Eu îl iubesc, scumpă Elvină, a Sub masa-ncinsă cu dantele, Când cresc pe pajişti viorele, Sau focul în cămin suspina şi pe parchetul lustruit, Dar şi pe stânca de granit.

Înclinate spre o morală nu kân şi adresat fetei Severă.

XXXIII Ţin minte furtunoasa Mare! Cât de gelos eram pe valuri, Când fugărite la picioare Grăbeau să-l cadă, lângă maluri! Cum mă doream la fel căzut Glezna gingaşă să-l sărut! Nu! Niciodată-n tinereţe, Când clocoteam de dor, tandreţe, Eu n-am dorit cu pătimire Să vă sărut pe voi, Armide, a Sau rozele de buze-avide, Ori sânii copţi pentru iubire! Nicicând de-al patimii tumult N-am suferit nici eu mai mult!

XXXIV Îmi amintesc şi de-un alt timp Icoana zilelor fugară Când călărind în doi pe câmp Simţeam picioru-l drag în scară. Mi-apar imagini dragi, superbe Şi-n piept tot sângele îmi fierbe: Tristeţea iarăşi mă cuprinde. Iubirea inima mi-aprinde.

A Armida eroină din poemul lui Torquato Tasso (15441595), Eliberarea Ierusalimului, devenită sinonimă cu o seducătoare.

Dar vai, comoară mult cântată, Bârfeli, zavistii, ce conspiră Destul v-am proslăvit dm Ura în tinereţea-mi zvăpăiată! Nu meritaţi voi inspiraţii, Nici picioruşe mici, nici graţii.

XXXV Ce-l u Oneghin? Somnolent, Din bal grăbeşte la culcare Când Petersburgului strident -Bat tobele a deşteptare. Treaz negustoru-n prag aşteaptă, Spre târg birjarul se îndreaptă şi lăptăresele, dând zor, Strivesc zăpada sub picior, în larma albei dimineţi. Scrâşnesc zăvoarele la uşe Şi fumu-n cercuri

jucăuşe Se-nalţă-n cer. Brutarii nemţi, Cu coif de paie-n capul ras, Deschis-au micul vasisdas a în nemţeşte Was; s das (ce este aceasta) termen folosit în sens de ferestruică. Brutarii germani din vremea lui Puşki» înlocuiau ultimul ochi de geam de la ferestrele prăvăliilor Io: cu o placă de alamă care aluneca în jos, permiţându-le să şef vească pâinea şi să încaseze banii pe o tablă orizontală.

XXXVI Aşa, făcând din ziuă noapte, Frânt de puteri, de bal sleit, Netulburat nici chiar prin şoapte, Oneghin doarme liniştit. Pe la amiază s-o trezi Şi iar din noapte-o face zi Şi monotonă şi pestriţă Mâini, ca şi azi doar altă iţa! Evgheni fericit vă pare?! Om liber, tânăf, plin de glorii, Cu străluci te le-l victorii şi-n orice zi c-o desfătare?! Nu în zadar el îşi pierdea Şi ani şi sănătatea sa?!

XXXVII Nu! Patima-l se stinse-n grabă, De-al lumii mers i s-a urât: Frumoasele fără zăbavă, Fără regret le-a părăsit. Trădările îl obosiră Prietenii îl plictisiră; Ca să mănânce-ntotdeauna Becf-sleaks nu prea era de-a burra Stropite-n vinuri de Champagne. Şi-apoi, de glume să-l mai ardă, Când tigva îi plesnea din toartă —

S Svgheni Oneghin Biet pătimaş de-atâţia ani!
Astfel i se urî de toţi,
De certuri, sabie şi glonţ.

XXXVIII Purcese-o boala să-l consume,
De mult se cere-a o afla —
SpEen-ul cel englezesc anume,
În limba rusă-l zic: bandra!

Dar câte nu îndura omul: Să-şi tragă-un glonţ? Ferit-a Domnul!
N-a încercat firea-l semeaţă,
Deşi s-a plictisit de viaţă: Ca Childe Harold, plin de rmhmre,
S-arată el pe la ospeţe: Nici dansuri dragi, mei frumuseţe,
Nici ochii galeşi, cu iubire,
Nu-l tulbură pe dânsu-acum» Eroul poemului narativ şi filosofic al lui G. Byron, inajn! Lui Childe Harold.

Vele XLII Matroanelor din lumea mare, întâi de voi s-a-ndepărtat!
La drept vorbind, nu-l de mirare,
Că-l sterp bon-ton-ul şi ingrat.

Deşi-n colocvii între doamne Discută pe Say şi Bentham Dar vorbăria lor deşartă E turuiala fără artă.

La doamne câtă neprihană Şi câtă minte-n inocenţă,
Cucernicie şi decenţă,
Că le poţi pune la icoană: Pentru bărbaţi de-atins nicicât,
Te băga-n spleen numaidecât! 7

XLIII Şi voi, frumoaselor sirene, Pe care-adesea, dup-amurg, Vă poartă droşte-aeriene Pe-o uliţă din Petersburg, Evgheni şi pe voi vă lasă Frânându-şi patimile-n casă, a] ean Baptiste Say (1767-l832) economist francez şi jeremia Bentham (1748-l832) jurist şi publicist englez. Amândoi se bucurau de-o mare popularitate în cercurile liberale ruseşti de la începutul secolului al XlX-lea.

Unde se-ncuie sub zăvor, Luându-şi pana scriitor Dorind să fie. Dar de muncă, î; este silă. Şi-un căscat l-a prins. Apoi s-a dezgustat Şi tocul supărat l-arunca La drept vorbind, n-aş judeca Pe un coleg din tagma mea!

XLIV Şi iar cuprins de trândăvie, Cu, suflet gol şi răvăşit, Se-aşaza lacom el să fie De minţi străine instruit. Înşiră cărţi pe etajere, Romane seci şi efemere, Cu conţinut şi sterp şi-anost Citeşte mult şi fără rost. Dar un urât de moarte-l paşte: Ici se agită-o pocitură, Colea o nouă secătură. Femei şi cărţi îl fac să caşte; Ş: peste tomurile grele, tTtonând în praf, a tras perdele.

XLV Scăpând de-a lumii grea povară,
Ca el, fugind de vălmăşag,
M-atrase prietenia-l rară Şi chipul său atât de drag: Cu însuşirea-l spre visare Şi înclinările-l bizare; La minte rece şi tăios,
Eu învrăjbit, el neguros,
Ne-am potrivit în patimi jocul: Pe ambii viaţa ne-a învins Şi-n inimi focul ni l-a stins,
Căci pe-amândoi orb Nenorocul Şi oamenii pizmuitori Ne pasc din ale vieţii zori.

XLVI Cine-a trăit gândind, nu poate Fi-n suflet nescârbit de semeni; Cine-a simţit viaţa în toate, Trecutul vis nu-l uită-asemeni: Şi-l pare tot dezamăgire, Când şarpele din amintire În sânul inimii neroade Căinţa-şi cuibăreşte, roade.

Adesea-n toiul de discuţii Oneghin fin mă încolţea Cu tonul său de zeflemea, Dar m-am deprins, în execuţii, Ca glumă lui usturătoare Şi epigrama-l muşcătoare.

XLVII Ades, în nopţile de vară, Când ceru-albastru, luminos Deasupra Ne vei se coboară 8 Şi luciul apelor sticlos Nu poartă chipuri de Diane, Noi ne-amintim, ca în romane, De anii tineri de iubire Sentimentali şi cu uimire. Sorbind aroma nopţii, fină, Precum respiră aer, soare Un om scăpat din închisoare în crângul verde cu lumină, Eram purtaţi pe-aripi de vis Pe-al tinereţii drum deschis.

XLYHI în sirflet, viscolind regrete, Plecat pe-un soclu de granit, Stătea Evgheni ca-n portrete,

Un gânditor poet vestit9

Tăcere-n noapte; roi de stele.

Strigau departe sentinele.

Un faeton ce seînteia Pe Milionaia gonea.

Doar jos, pe râu, plutea o barcă Vâslind pe unde legănate.

Şi-un cânt de goarnă, de departe,

Trist picura, din ceruri parcă —

Dar ale lui Torquat octave a Mai dulci răsună-n nopţi suave.

XLIX Voi, adriaticelor valuri, O, Brenta b, v-oi vedea eu oare? Să mă avânt spre idealuri, S-ascult frumoasa-vă cântare Cu strănepoţii lui Apolo e: O ştiu, deşi n-am fost acolo, Prin lira unui bard englez d. În nopţi italice visez Să mă desfăt în libertate.

Gondolierii veneţieni obişauiau să cânte strofe din poemul lui Tasso, foarte popular în Italia de atunci.

• Fluviu din Italia de nord care se varsă în Marea Adriatică.

C Adică poeţii, Apolo fiind considerat şi protectorul poeziei, d Aluzie la Byron care a locuit la Veneţia şi a scris mult despre Italia.

Şi să plutesc în gondoletă Cu veneţiana mea cochetă: Rostind cuvinte-nflăcărate, Va gânguri, săltându-mi barca, lubirea-n limba lui Petrarca!

Veni-vă ziua Libertăţii?! E timpul! O conjur să vină 1 Pe ţărm marin10 din valul cetii Mi-aştept corăbiile-n lumină: Pe mare, cu furtuni în ceartă, S-o pot porni, scăpând de soartă şi-aceste ţărmuri urgisite, De care m-au legat ursite, Plutind descătuşat în larg, Sub cerul Africii natale u, Oftând să râd, să plâng de jale, Umbrit de-al Rusiei catarg, Unde-am iubit şi-am suspinat Şi inima mi-am îngropat!

LI Noi cu Oneghin eram gata Să ne-avântăm în ţări străine, Dar nestatornica de soartă, Curând l-a despărţit de mine!

Pe-atunci, părintc! E-l murind,
Văzu Oneghin năvălind Toţi creditorii hrăpăreţi,
Grăbind să-l smulgă cu-orice preţ.
Averea. El pentru prestigiu,
S-a mulţumit frânt de ursită —
Să-şi lase-averea părăsită: S-o-mpartă corbii în litigiu,
Sau prevăzând că nu departe,
Mai are-un unchi pe pat de moarte.

LII Şi iată că, de bună seamă, Vestiră de la intendenţă, Că unchiul pe nepot îl cheamă La el să vină de urgenţă: Să-şi ia adio, să-l dea sfat. Citind misiva, tulburat, Evgheni la întrevedere Se-avântă fără-ntârziere. Şi, de pe-atunci, a prins sărmanul, Să joace pentru bani, meschin Rol trist cu of-uri şi suspin (Cu-aceasta-mi începui romanul) Dar, când sosi el la moşie, Găsi pe unchi pe năsălie.

LIII De forfot, curtea era plină Cu cei veniţi din depărtări; Duşmani şi-amici, lume vecină,

Toţi amatori de-nmormântări l Pe răposat îl îngropară,
Cu popi şi oaspeţi, toţi mâncară,
Băură şi-au plecat bărbaţii La zilnicele ocupaţii.
Pe-Oneghin iată-l şi la ţară Stăpân deplin pe latifundii,
Păduri şi fabrici, mori. Dar vmde-l Cel care ordinea coboară în conturi apt să şi conducă?!
Voios, pe toate el le-ncurcă!

LIV „Vreo două zile-au fost să-l fure „Vederi mai noi: câmpii, coline,
Răcoarea umbrei dirt pădure,
Şoptitul nurilor line.
A treia zi nici crâng, nici vale Nu-l mai grăiau inimii sale,: Apoi îl adormeau cu totul.

Numaidecât văzu nepotul, Că e urât şi-aici, la ţară,
Ca şi-n oraş, deşi nu-s străzi,
Palate, baluri, nici parăzi,
Nici versuri, joc de cărţi pe seară; Urâtul peste tot l-adastă Ca pe barbatu-l o nevastă.

LV Am fost născut pentru o viaţă Tăcută, paşnică, de ţară!
Aici răsună mai semeaţă,

Mai vie, lira-mi solitară.
Aici, după plăcuta muncă,
Mă plimb pe-un lac pustiu, pe luncă.
Şi far niente-l a mea lege —
Din zori de ziuă, se-nţelege,
Mă scald în dulcea libertate: Citesc puţin, dorm cât îmi place,
Iar gloria mă lăsa-n pace; Nu tot aşa-n vremi depărtate,
Visând la umbră de molifţi,
Trăit-am anii fericiţi?!
LVI Flori, dragoste, câmpii de ţară, Tot sufletu-mi vă aparţine î Şi fac deosebire clară Între Onegliin şi titre mine: Maliţiosul cititor,
Sau, poate, vreun biet editor Să nu mă clevetească-aici,
Glumind cu bunii mei amici,
Să mă denunţe la oricine,
C-am zmângălit al meu portret,
Că Byron, falnicul poet,
Fiind părtinitor cu mine: De pare că să scrim poeme Şi despre alţii, noi ne. - Am teme!
LVII Spun printre altele: poeţii Visează toţi despre iubire; Ades şi eu, în goana vieţii, Cu drag visam la fericire. Şi mi-a rămas a lor icoană, Căci Muza mea, chiar în prigoană, în suflet tainic te-a păstrat Cercheză fată! A. V-am cântat Pe ţărmul undelor Salghire, Captive dragi! B Amici de treabă Şi azi răutăcios mă-ntreabă: Referire I i poemulm la.
Prizonierul „Ce cânta struna dulcri lire? Din roiul fetelor zglobii Cui mai dedici azi poezii?
LV ni Ce ochi, ce gingaşă privire Ţi-a inspirat duiosul cânt?
I. A ce zeiţe-n nemurire Ţi-nalţi tu ruga în descânt!”
Amici, vă spun: Zău, la nici una!
Iubirea m-a-ncercat, nebuna,
Adesea crud şi nemilos!
Ferice bardul glorios,
Care-a-mpletit-o doar în rime,
Şi muze! E-l săltară barca,
Vâslind pe urma lui Petrarca —
Să-nece chinu-n adâncime!
Şi lauri căpătând cu rost.
Iubind am fost şi mut şi prost.

LIX S-au dus iubiri, venit-ai, Muză şi mintea mi-ai străluminat, Iar gându-l liber, călăuză Pe versul lirei fermecat! Eu scriu şi inima îmi creşte Şi până nu-mi mai zugrăveşte,

Lâiiga necoaptele catrene, Nici picioruşe, nici sprâncene, Nici frunţi de zâne, nici meduze.

Tot mai regret. Furtuni vor trece!

Curând s-or stinge-n vatra rece.

Taciunii-ncremenind sub spuze.

Atunci, iar voi porni să scriu Un nou poem de flăcări, viu!

LX Mi-am înjghebat în minte planul Cu ce erou, cu care titlu. Dar, deocamdată, cu romanul Mi-am încheiat primul capitlu. Am răsfoit din nou prin pagini, Sunt contradicţii în imagini; Să corectez nu mă gândesc: Cenzurii poliţa-l plătesc Spre cină, criticilor, vouă Dau rodul muncii mele-aieve! Te du spre ţărmul mândrei Neve, Creaţiunea mea cea nouă, Ca să-mi aduci cununi de glorii, Invidii şi bârfeli notorii.

Capitolul al doilea O, rus!

Horaţi» O, Rusie!

Cătunu-n cari tânjea Evgheni Era un colţ de farmec plin! Alt om, în pacea din domenii, Putea slăvi pe Cel divin. Conac: o curte izolată, Sub deal, de vânturi apărată, Pe-un mal de râu. În depărtare Zăreai câmpiile în floare: Fineţe, holde dând în spic; Ici-colo sate presărate, Prin lunci pasc turme revărsate Cu umbra lor peste colnic şi parcul vast cu-alei bătrâne Unde-s driadele stăpâne.

Joc de cuvinte între cuvântul latinesc rus (ţarină) şi Rusia, care în original se pronunţă aproape identic. În Rusia acelor timpuri predomina elementul rustic, nu cel urban.

Castelul nobile zidit,

Cum se clădeau pe-atunu estete.

Stil trainic din bătrâm, cro. T în gustul vremilor acele. Saloane nalte, tapisate Cu sobe-n fel şi chip omate. Şi prinse-n cuie, pe perete, Priveau a ţarilor portrete: O lume-apusa, învechita. Şi-amicul meu habar n-avea, La toate astea doar zâmbea PHmbându-Şi masca plictisita ptin săli mai mn, sau vechi -Căscând mereu nepăsător I III El se mutase-n odăiţa Bătrânului de-acelaşi neam, Certându-şi veşnic chelăriţa Şi muştele strivind pe geam. E totul simplu-aci: pe jos Podea de cer, divan pufos, Vechi scrinuri şi o masă goală Nu afli pată de cerneală. Oneghin trage un sertar: Un catastif de cheltuieli,

Lichioruri, cidru fel de ţel} Din anul opt un calendar Uitat. Cu gându-n alte părţi, Bătrânul nu privise-n cărţi.

IV Stăpân deplin peste domenii Cu treburi vremea să-şi mai treacă,

De la-nceput gândi Evgheni Orânduiri mai noi să facă; în tristă lui pustietate El chibzui-nţelept că poate Să schimbe jugul boieresc C-un bir mai drept, mai omenesc.

Cu soarta robu-l mulţumit,

Dar un vecin hain şi-avar S-a supărat pe el amar,

Iar altu-n ciudă a zâmbat Şi-au spus cu toţii, mânios,

Că-l un smintit primejdios.

Întâi, veneau vecini cu carul; Dar el prin curţi din dos la scară Încălecându-şi armăsarul De Don gonea pe câmp afară,

Cum au7ea că iarăji vine Convoiul droştelor vecine Văzând în faptă lui jignire, Boierii şi-au ieşit din fire: „Vecinu-l fire prost crescută, Un farmazon un om năuc: Bea roşul vin ca un haiduc, La doamne mâna nu sărută, Doar da şi nu, nicicând poftim „ îl osândiră unanim.

VI în satul său, pe-aceeaşi vreme Un alt boier sosi-n vecini, Stârnind aidoma dileme La moşierii cei meschini. Vladimir Lenski se numeşte, Direct din Gottirsgen soseşte: Frumos şi tânăr şi poet, Lui Kant discipol, interpret, j El din Germania ceţoasă

1 Aduse roadele ştiinţei —

S-aline greul suferinţei; Fiinţă-aprinsă, curioasă, Cu negrul păr adus pe spate Vorbea cu foc de libertate.

Adică francmason, aici în sens de libcr-cugetător.

VII Ferit de tina infamiei,

Cu sufletul cuprins de-ardoare,

Credea-n căldura prieteniei Şi-n duioşie de fecioare.

În inima-l ce ignoranţă! —

Nutrea statornic o speranţă.

Şi-a lumii larmă, strălucire îi răscoleau tânăra-l fire, împodobind ideea-n haină De reverii şi dulce vis; Scrută cu sufletul deschis în viaţă-un scop, în lume-o taină Ce-l frământa adânca minte,

...Visând minuni, ţintind nainte!

VIII Credea el că un suflet mare Se va uni cu el, odată, Că chipul gingaşei fecioare L-aşteaptă undeva curată; Sau că amicii-s plini de zel Să poarte lanţuri pentru el, Să sfarme-n

ţăndări braţul lor Ulciorul clevetirilor; Că-n viaţă sunt aleşi ai sorţii, Prieteni sfinţi ai omenirii, Ce hărăziţi sunt nemuririi,

Cu veşnica văpaie-a torţii Şi. Raza ei de înnoire S-aduci-n lume fericire.

IX Revolta şi compătimire, [ubirea binelui avea Şi-a slavei dulce pătimire De june-n sânge-l clocotea. El lira şi-o plimbă cu sete Sub cerul lui Schiller şi Goethe Şi sufletu-l vibra patetic, Aprins de jarul lor poetic. Şi-a muzelor înaltă artă N-a ruşinat-o el nicicând. Şi nimeni de semeţu-l gând N-a fost în stare să-l despartă, De dorul sfânt al tinereţii Şi gingăşia simplităţii.

Cânta iubirea floare rară Şi cântul lui era senin, Ca gândul gingaş de fecioară, Ca visul unui prunc blajin; Ca luna-n nemişcate ceruri —

Zeiţă-a dulcelor misteruri; Cânta tristeţi şi-nstrăinări, Un nu ştiu ce şi sumbre zări; Cânta romantici trandafiri Şi-acel îndepărtat meleag Pe unde-a colindat cu drag Şi-a lăcrimat cu blânzi zefiri; Când moartea grabnică-şi jelea, Nici optsprezece ani n-avea.

În pusta, unde doar Evgheni Putea pe daru-l pune preţ, Vecini cheflii cu rubedenii îi provocau profund dispreţ; Fugea de cearta cu limbuţii, De înţeleptele discuţii Despre cosit, vin şi fâneţe, Copoi şi rude cu nobleţe. Palavrele aceste toate Nu scăpărau de strălucire, De loc poetic şi simţire, De duh şi arta vieţii, poate şi-apoi, nevestele locvace Erau la minte mai sărace.

XII Frumos e Lenski şi bojat,

Dorit ca ginere făţiş,

Astfel de obicei e-n sat: Pe fete pentru măritiş —

Le-arată, fără de prepus,

Acestui tânăr semi-rus. Cum intră vorba şi aduc: Ce tristă-l viaţa singur cuc î O iau colea, pe ocolite, Iar Dunia vine-n pas sprinţar, Serveşte ceai din samovar. I-aduc ghitara. Doamne sfinte, Cum miorlăie piţigăiat: 7e-aştept, iubite, în palat! L2

XIII Dar Lenski, nicidecum dispus Să-şi pună jugul căsniciei, Cu-Oneghin a dorit nespus Să-ntinda punţi prieteniei,

Şi se-ntâlnira: val cu piatră; Cu gheaţa flacăra din vatră; Cu proza versul, bunăoară.

Diversitatea îi separă.

Ei unul pentru altul fură La început ca doi străini!

Dar, zilnic, tot mai buni vecini Se-mbrăţişară cu căldură. Şi din plictis (mărturisesc) Doi oameni se-mprietenesc.

XIV Şi, înfruntând prejudecăţi, Dar nefiind prieteni, poate, Pe toţi îi credem nulităţi, Pe noi, desigur, unicate! Suntem cu toţi Napoleoni! Bipezii chiar şi-un milion Sunt pentru noi unealta vie! Ne batem joc de omenie. Avea Oneghin largi concepţii, adânc îi cunoştea pe oameni, Dispreţuind pe răi şi fameni: Dar, totuşi, el făcea excepţii! De-aceea-l remarca, de-asemeni şi-l respecta pe unii semeni.

XV Zâmbind îl asculta-n tiradă Pe Lenski, tânăr înzestrat, Mlădia, minţii judecată Şi ochiul pururi inspirat: Totu-l părea atât de nou Şi-n suflet îi trezea ecou!

Oneghin, să nu-l stingă-avântul Pe buze îşi frâna cuvântul, Gândind: ar fi nesăbuinţă Să-l frâng un vis de fericire Credinţa în desăvârşire, A lumii-nalta năzuinţă; Lăsăm mereu pe cei prea juni Să creadă-n visuri şi minuni!

XVI Cei doi dezbat, fără-ncetare.
Probleme noi şi discipline,
Şi soarta tristelor popoare,
Trecut, ştiinţa, rău şi bine: Pe rând prejudecata goală,
Şi moartea tuturor -fatală,
Destin şi lume, laolaltă,
Le trec prin raţiunea-nalta!
Poctu-n aprigul sobor.
Cu mult avânt, din vreme-n vreme,
Recită Nordice poeme!
Evgheni, prieten cruţător.
Străin de-a muzelor ştiinţă,
Ascultă plin de sârguinţă!

XVII Adeseori şi patimi greJe Ii animau pe-anahoreţi: Oneghin povestea din ele, Trecând peste vâlton măreţ, Din piept scoţând suspine-amare. Ferice de aceia care Uită emoţii şi regrete, Sau de iubiri departe stete, Străin de orice vrăjmăşie, Trăind tihnit în lumea asta, Căscând cu-amicii şi nevasta, Nicicând muşcat de gelozie Şi nepierzând, ca alţi nebuni, La cărţi, averea din străbuni.

XVIII Iar când ne-om aduna sub steag De tacituroă-nţelepciune,
De patimi priponite-n prag,
S-or stinge-n piept, cu-amăraeiune,
Porniri şi doruri zvăpăiate,
Reminiscenţe-ntârziate,

Ce ni le-am frânt trudind din greu; Atunci gusta-vom toţi mereu Străine patimi şi durere,

Ce mişcă-al inimei elan,

Asemeni unui veteran,

Plecând urechea cu plăcere, S-asculte snoave de holtei Uitat de ani într-un bordei.

XIX Ades aprinsa tinereţe Nimic nu poate să ascundă: Iubire, ură şi tristeţe, Tot sufletu-l pe buze-abundă! Frângând al dragostei avânt, Oncghin, veteran înfrânt, Des asculta, demn şi discret, Spovada blândului poet: Evghcni, fără multă trudă, I-află mustrări de conştiinţă, Iubirea plină de credinţă, Povestea patimilor, crudă. Insă nimic nou nu mai este într-o asemenea poveste!

XX Ah, el iubea ca nimeni altul, Atât de sincer şi discret, Cum poate să iubească-naltul, Aprinsul suflet de poet. Mereu acelaşi tainic vis, Aceleaşi doruri de nestins.

Aceeaşi veşnică chemare.

Nici anii lungi de-nstrăinare.

Nici gelozia despărţirii,

Nici timpul cel pretins de Muză,

Tot ce-n străine ţări te-amuză.

Nici ispitirile iubirii în pieptu-l nu au micşorat Tot focul sacru, minunaţi XXf Cu Olga, din adolescenţa, Ei se iubeau ca doi copii î La jocu-l pururi cu decenţă Părtaşul de zburdălnicii; Ei nu simţeau un chin în inimi, La umbra crângului, de nimeni Supravegheaţi, zburdau cuminţi Vecini şi rude şi părinţi Le proroceau ior cununie. Iar Olga. - N umbra tăinuită, Creştea frumoasă şi smerită, O lăcrămioară timpurie, Din iarba nevăzută bine De roi de fluturi şi albine.

XXII Poetului ea îi împarte întâiul vis de doruri plin, Pe coardă lirei fermecate întâiul dragostei suspin. Adio, jocuri aurite! Iubea acum poieni umbrite Şi singuratice tăceri, Cu stelele şi luna-n cer O lună, candelă de strajă, Sub care am iubit şi noi, în seri tăcute, sub zăvoi, Vărsând o lacrimă de vrajă, în taină. Însă azi ne pari Că-nlocuieşti un felinar.

XXIII Discretă şi ascultătoare, Voioasă ca o dimineaţa, Frumoasă, ca o sărbătoare. Ca prima sărutare-n viaţă; Albaştrii ochi cer luminos -Şi zâmbetul misterios: Mişcare, voce, corp mlădiu în Olga totul este viu! Voi, răsfoind orice roman, Al ei portret puteţi afla, Drăguţ. Eu l-am iubit cândva; Dar, zău, ajuns-

am la aman: Mi s-a urât. Dragi cititoare, M-atrage sora ei mai mare!

XXIV Surorii-l zice Tatiana 13 Şi cu-acest nume poporan Gingaş vom boteza codana în paginile din roman. Ei şi? Doar numcle-l sonor De vremuri vechi amintitor Şi de domniţe. Sunt silit Şo spun: un farmec deosebit Nu vei găsi nici într-o doară în noi şi-n numele purtate (Şi chiar în versuri, din păcate), Iar în cultură, bunăoară Pe rând, cu toţii mai ades, Cu fandoseala ne-am ales!

XXV Aşadar se numea Tatiana, Nici frumuseţile surorii, Nici prospeţimea-l diafană, Ca rumenelele-aurorii,

Ea nu le-avea. Mereu tăcută, Mereu pe gânduri, abătută, Chip sperios, de căprioară, Această gingaşă fecioară Părea în casa-l orfelină. De părintească dezmierdare Ea nu ştia, nici de-alintare; Ades, între copii, străină, De joacă nu ştia. Sihastră, Stătea de veghe la fereastră.

XXVI Visarea, veşnică părtaşa,

Din zile fragede, din leagăn,

Cu închipuirea-l pătimaşă îi înflorea pustiul tragăn,

Şi degetele ei, nici ele,

Nu-s înţepate de andrele: Cu flori şi cusături frumoase Nu-nviora câmp de mătase.

De mică se visă stăpână Şi pe păpuşa ei s-o-ndrume,

Spre-a şti, cum să se poarte-n lume,

La joc o dădăcea în mână,

Şi-ale mămichii sale lecţii Le repetă cu predilecţii.

XXVII Chiar pe păpuşa ei trufaşe Tatiana-n braţe n-o lua, Nici după moda din oraşe Cu dânsă-n joc nu zăbovea. Copilăreştile capricii N-o amuzau. Numai piticii i lubea în nopţi întunecate, De iarnă basme fermecate. Dădaca, viind ca la un loc, Pentru Otguţa, pe câmpii S-adune fetele zglobii, Tatiana nu intra în joc: Privind la droaie, cum petrece, La râs şi joc stătea tot rece.

XXVIII Ei îi placca-n balcon s-aştepte Ivirea rumenelor zori, Când, dalbe, razele, pe trepte, Se prind cu stelele în hori, Iar vântul, sol al dimineţii, îndepărtează vălul ceţii; Când iarna, cu a nopţii umbră şi-ntinde mantia ei sumbră, întreg pământul să-l cuprindă, în taciturna-l sărbătoare, Iar răsăritul trist, din zare Lumina-ntârzie s-aprindă: Tatiana-n zori când se trezea Aprinse luminări gaşca.

XXIX Romanele-l plăceau de mică, Aftând în ele tot ce vrea; Din Richaroson sorbea cu frică, Iar pe Rousseau îl îndrăgea. Părintele-l era om bun, întârziat din veac străbun, Vedea în carte-o jucărie Şt, necitind, nu sta să ştie, Ce cărţi copila lui citeşte Şi ce ascunde ea sub pernă, Păstrând enigma ei eternă: Cu ce se îndeletniceşte?! Cât despre soaţa lui prea bună. Tot după llichardson nebună.

XXX Ea îl iubea pe llichardson Nu pentru că n-o supăra, Nu pentru că pe Grandison Lui Lovelace l4 îl prefera; Alina, o prinţesă-vara Din Moscova, odinioară Vorbea de-aceştia cu uimire. Pe-atuncea soţu-l era mire: Dar, chiar de-aceea, pentru altă Persoană suspina-n credinţă Şi-l arăta lui preferinţă: Ce inimă, ce minte-naltă Un Grandison! Ce elegant! Sergent de gardă şi galant!

XXXI Ca el şi ea era-mbrăcată Ultima modă, o minune! Părinţii, fărsă-ntrebe fata, Au dus-o-n pripă s-o cunune. Şi ca s-o cruţe de durere, Cuminte, soţul, cu plăcere, A dus-o-n grabă la moşie Şi unde Dumnezeu doar ştie Samuel Richardson (1689-l7(1) scriitor englez, autorul romanelor sentimentale şi moralizatoare Parnela, Clarifu Harlozv şi Grandison.

• Erou al. Romanului cu acelaşi nume al lui S. Ricbardson, tipul omului virtuos, iar Lovelace, erou al romanului Clartssa Harlow, tânăr aristocrat destrăbălat, tipul seducătorului.

7 Evgheni Oneghin Ce oameni o înconjurară.
Întâi a plâns şi. - N toi de ceartă,
Era de soţ să se despartă,
Dar treburile-o prind în gheară: Ştiţi, obiceiu a două fire —
Ne ţine loc de fericire. Î5

XXXII Obişnuinţa schimbă firea: în jalea-l neastâmpărată, Curând făcu descoperirea Şi-a fost cu totul consolată. Ea între treburi şi plimbare Descoperi o taină mare: Cum poate stăpâni bărbatul Şi-l merse bine-atunci veleatul! Supraveghea peste moşie: Ea conserva bureţii spornici Rădea în cap pe cei datornici, Ştia răboajele să ţie, Iar sâmbăta mergea la baie, Snopea pe slujnice-n bătaie.

• Aluzie la străvechiul obicei feudal rusesc, de a rade capul ţăranilor, pedeapsă care atrăgea recrutarea în armată. Celor găsiţi apţi pentru serviciul militar li se rădea jumătatea dârî ţaţă a capului, spre a fi recunoscuţi în cazul când fugeau.

XXXIII Cândva cu sânge, expansivă, Scria-n albumuri de fecioare; Pauline era o Paraschivă Şi vorba ei părea cântare; Corsetul îl purta îngust şi n-ul rus scanda cu gust, Ca-n franţuzeşte, gutural. Dar s-a schimbat azi radical: Corset, album, pnncesse Alina, Caietul dorurilor sale, Cu versuri dulci, sentimentale, Au fost uitate: pe Selina O strigă-Aculka! Azi, cocheta Şi-a pus capotul şi boneta!

XXXIV Dar soţul ei un om de treabă, Supus din inimă-o iubea; Nefiind din cei ce tot întreabă, Sta în halat, mânca şi bea! Viaţa i se scurgea în pace Şi-n serile pustii, încoace Veneau cu droaia de copii Vecinii buni, la sindrofii: Să mai glumească, să se plângă, Să chicotească de ceva, Bârfind mereu pe cineva,

Glumind în obştia nătângă; Apoi cinau. Priveau la ceas Luându-şi, noaptea, bun rămas!

XXXV În viaţa paşnică de ţară Păstrau ei datina bătrână: în săptămâna brânzei, dară, Serveau clătite cu smântână; De două ori pe an spovadă, Iar vara horă în livadă; Cântau de răsuna tot corul La înălţare cu poporul; Căscând de plictiseala-un ceas, Vărsau vreo două-trei mărgele De lacrimi peste viorele, Ca la Te Deum. Şi beau cvas Iar masa oaspelor, în gang, Li se servea tot după rang! -

XXXVi Aşa, în doi, îmbătrâniră Şi într-o zi s-au şi deschis, în faţa soţului vă miră? Porţi de lumină-n paradis.

Muri chiar în ajun de cină. Şi plâns de obştia vecină şi de copii şi de soţie, Fu dus la locul de vecie. Boier blajin şi din cei tari în Nobleţe, gospodar de ţară, Stă scris pe piatra-l funerară: Smeritul rob Dimitri Larin, Brigadier, aicea zace, Gustând sub piatra-l lungă pace!

XXXVII întors în parţile-l natale, Vladimir Lenski-a vizitat Cu sufletul cernit de jale Mormântul celui răposat. Şi-n inima-l a suspinat: „Poor Yorick • •, zise întristat El m-a ţinut pe mine-n braţă! De câte ori, copil de viaţă, Nu m-am jucat cu-a lui medalie în bătălie câştigată; Pe Olga mi-o meni odată.” Şi-n sufletu-l cuprins de jale, Vladimir scris-a-n amintire Un epitaf de pomenire.

• Un fel de băutură răcoritoare, făcută din pâine de secări dospită şi asemănătoare cu braga.

XXXVIli Şi-ntr-o inscripţie de jale I-a plâns pe bunii săi părinţi La pietrele patriarhale, Vărsând dulci lacrime fierbinţi. Astfel, recolta, generaţii, Din tainice porunci, sub spaţii Răsar, se

coc de seceriş. Şi altele grăbesc grăpiş. Şi ginta mea-n zburdalnic joc Zglobie creşte şi se-agită, Către mormânt străbun grăbită. Dar va veni şi-al ei soroc! Când de nepoţi, la ceas anume, Yom fi mutaţi din astă lume l XXXIX Iar pân atunci, din cupă plină

…Viaţa sorbiţi-o, dragi amici: Deşertăciunea ei păgână O ştiu de mult. Legat aici De muşuroiul de ţărână,

Sunt prea puţin. Râvnind lumină,

Un gând în viitor mă scurmă: Eu n-aş dori fără de urmă Să-mi las destinul trist în lume,

Lipsit de luminoase jerbe.

Şi-n inimă speranţa-mi fierbe: Trăiesc şi scriu nu pentru nume,

Dar amintească-şi un amic De-un vers de-al meu, oricât de mic!

XL Şi-n inima cuiva va trece El, ocrotit de-al sorţii deget,

Şi-n Lete n-or să se înece Aceste strofe, fără preget; Iar vreun pedant (speranţa tristă!)

Va arăta că mai există Şi gloriosul meu portret,

Spunând: A fost slăvit poet!”

Primeşte-mi, dar, tu mulţumirea,

La Aonide a-nchinător,

Ce vei păstra stăruitor,

Şi opera-mi şi amintirea: Şi mâna ce-mi va mângâia,

Uscată şi cununa mea!

A Muze.

Capitolul ai treilea „El le hait jitie, el le hait amoureu-se” • Malfllatre Cum, pleci? Ciudaţi sunteţi, poeţii! Oneghin, te-am lăsat, cu bine!

Nu te reţin! Dar rostul vieţii Pe unde-l afli-n seri senine?

La Larini! Iată un miracol! Şi ţie nu ţi-e greu, săracul,

Să căşti cu ei în orice seară?

De loc! Nu pot pricepe iară şi asta o observ prea bine: Întâi (ascultă n-am dreptate?),

O casă rusă, simplă-n toate,

De oaspeţi bucuroşi ca tine —

Dulceaţa şi discuţii goale: De ploi, de câmp, despre-animale.

U Nu văd vreo catastrofă-anume.

Dar plictiseala, vai de «âne!

Urăsc mondena voastră lume, Iubesc doar viaţa din cămine! Acolo pot. Iar, paranteză! Dar dragul meu, îţi iei viteză. Tu pleci! De ce? Îmi pare rău. Ascultă, Lenski: pot şi eu S-o văd pe nostima Phillidăa,

Obiectul gândurilor tale Şi-a rimelor pline de jale Şi chiar de lacrimi dulci avidă?

Să mi-o prezinţi! Glumeşti! —

Nicicum I S-or bucura! Dar când? —

Şi-acum!

III Să mergem!

Şi-au plecat amicii. S-au prezentat. Şi foarte-amabil Au fost primiţi de toţi, aici, Curtenitor şi serviabil. E-un obicei străvechi la ţară: „Era copilă şi îndrăgostita” (Citat din poemui Narcis postului francez Mafmatre, 1733-l7671

Nume convenţional atribuit frecvent eroinelor din idilele poeţilor antici greco-latini.

Dulceaţă pe-o farfurioară şi din ulcior în cupe toarnă O zeamă roşie de coarnă.

Lege IV Spre casă-n goană 1T, pe-nserate, Pe drumul cel mai scurt plecară: Să le-ascultăm, pe furişate, Chiar convorbirea lor de seară.

Ce zici, Oneghin? Căşti în Tabietul, Lenski! Se-nţelege! Mai plictisit? Ba nu, egal! Coboară noaptea peste deal.

Hei, mână tu, Andriuşka, mână!

Ce locuri triste şi haine!

Dar, apropo, despre vecine: Să-ţi spun, că Larina-bătrâna E o simpatică vădană: Mă tem. de zeamă ei de coarnă.

Dar, spune-mi, care-l Tatiana?

Aceea care sta sihastră Şi taciturnă, ca Svetlana. Intrând s-a tras lângă fereastră.

Cum, o iubeşti pe cea mai mică?

De ce? De-aş fi poet, adică, O preferăm pe ceealaltă.

În chipul Olgăi nu tresaltă Viaţa. Ea o madonă pare De-a lui Van Dyck: e dolofană.

Ca luna rumenă, profană,

Pe orizont nepăsătoare.

Răspunse Lenski abătut,

Apoi tot drumul a tăcut.

VI Oneghin, la Larini intrând, A fost un oaspe remarcabil, Pe toţi vecinii-nviorând, Tipicul său atât de-amabil, Iar ei,

răstălmacindu-l gândul, Tatianei mire alegându-l, Pornesc guri rele, din păcate, Să macine verzi şi uscate: A Eroina baladei cu acelaşi nume a poetului V. A. Jukovski (1783-l852).

B Antbon Van Dyck (1599-l641) celebru pictor olandez. 69

Că nunta lor e proiectată,
Par n-aveau la bijuterie Inele noi de cununie.
De altfel, totul este gata!
Cât despre Lenski, toţi ştiu bine,
Că nunta. E pe drum. Şi vine!

VII Tatiana asculta cu ciudă Aceste zvonuri, dar în taină, Prea bucuroasă să le-audă Un gând îşi ascundea sub haină: Şi-n inima-l zălog simţirii Căzu grăuntele iubirii, Cum cade-n brazda milenară Sămânţă-n zori de primăvară. Închipuirea ei, de mult, Ardea cu patimă tirană, Flămândă de fatala-l hrană, Tânjind cu-al inimii tumult; De mult în pieptu-l jinduia Şi aştepta. pe cineva.

VIU Şi a sosit. Cu ochii trează, Privind: „Acesta-l el!" şi-a zis. Şi zi şi noapte cât veghează, Torcându-şi tainicul său vis —

De el e plină. Pe fecioară Iubitu-l chip o înfioară. Nimica-n lume n-o mângâie, Vrând singură să tot rămâie: De slugi şi vorbele lor fuge Pe gânduri dusă şi tăcută. Nici cu vecinii nu discută Şi prinde blesteme să-ndruge, Când mosafiri îi vin în casă, Ba zăbovesc şi după masă.

IX Acum, cu câtă-atenţiune,
Citeşte dulcile romane,
Cum soarbe cu vioiciune înşelătoarele baloane —
De fantezie-nsufleţite, în pagini calde zugrăvite: Cu-amantul Iuliei Wolniara,
Malek-Adel şi de Lânar l8
Şi Werther suferinţei frate -
Şi nentrecutul Grandison,
Ce nouă ne provoacă somn —
Toţi pentru dânsa, din păcate,
S-au concentrat într-o persoană. - N Oneghin, dulce fără seamă.

» Amantul Iuliei Wolr nmantul iuliei Woraar, protagonista romanului lui Jcaa-Jacques Rousseau, Noua Heloiza, este Saint Prcux.

X închipuita eroină, A creatorilor făpturi Clarissă, Iulie, Delphină a Tatiana-n tainice păduri, Cu cartea-l sumbră rătăceşte, în care cată şi găseşte Dor, mângâiere în suspine, Ca

jarul inimii s-aline; Oftează şi-n închipuire Străine doruri şi tristeţe Repetă-n suflet, cu tandreţe, Scandând scrisoarea-l către mire Dar orişicine-ar fi eroul, Nu Grandison era ecoul!

XI în stilu-l plin de importanţă,
Ades autoru-nflăcărat Eroul său, om cu prestanţă,
Ni-l prezenta demn de urmat.
El dăruia obiectul drag Cu nimb de prigonit pribeag,
Cu suflet mare şi cuminte,
Cu chipu-l demn de luat aminte.

…Delpbina eroina romanului cu aed rei franceze M-me de Stael (1766-l817).

Isl nume al scriko. V în pieptu-l, clocotind de graţii Şi-aprins de patima-l sublimă, El totdeauna se animă Să se jertfească pentru alţii. Şi-n fine, viciul e blamat, Iar binele-l încununat!

XH Ni-s astăzi minţile în ceaţă,
Morală ne provoacă somn,
Iar viciul şi-n roman, ca-n viaţă,
Ne stăpâneşte ca un domn!
Muza britanică cu basme Tulbură visu-l, cu fantasme,
Acuma idol în delir E melancolicul Vampir,
Sau biet Melmoth, om fără viciu,
Jidov Rătăcitor, Corsar,
Ori enigmaticul Sbogar)9
Pe care Byron, din capriciu,
I-a zugrăvit cu romantism,
Cu disperatu-l egoism.

XIII Amicii mei, ce sens în asta? Din voia cerurilor, tac, Nu voi mai fi poet şi basta! Intra-va-n mine un alt drac!

Uitând că Phoebus m-ameninţă, Voi coborî cu umilinţă i Şi-atuncea un roman în proză Va lumina apusa-mi pozâ. Nu chinul tainicelor crime, Cu groază şi desfrâu în lume, Ci-n el voi zugrăvi anume Căminul rus cel din vechime, Cu vis, iubire, nopţi cu luna Şi toată datina străbună.

XIV Voi povesti-n cuvinte simple C-un unchi bătrân, sau c-un păruite, De cele ce-au fost să se-ntâmpie Sub tei bătrâni, la râu. Cuminte Privind la zburda tinereţii, La certuri, lacrimi şi iubire, La încercări de despărţire. Şi, în sfârşit, la cununie I-oi duce pe copiii lor: S-ascult cuvinte de amor, Pe care-n vremi de

bucurie Le-am spus şi noi la vreo iubită, Dar nu mai cad azi în ispită.

XV Tatiana, draga mea Tatiană! Cu tine lăcrimez la toartă: Pe mâna-l de monden, tirană Ţi-ai dat necruţătoarea soartă! O să te pierzi; dar pân-atunci Nădejdii punţi de-argint i-arunci Chemi fericirea nebuloasă, Să sorbi din cupa ei spumoasă, Gustând otrăvile-l amare; Te-avânţi pe aripi fermecate Cu visuri dulci, de voluptate, Spre întâlniri imaginare: Şi-n faţa ta, îmbietor, Fatalul tău ispititor.

XVI Tatiana-n dragostea ei tristă Nu-şi află loc, iese-n grădină, Apleacă ochii în batistă, Adânc, la orice pas suspină: Tresare sânu-l, iar obrajii S-aprind că flacăra, ca fragii. Suflarea-n piept i se-ntretaie, Zvon în urechi, în ochi văpaie. Soseşte noaptea; luna-n strajă Priveşte hat din depărtare Şi tainica privighetoare Suspină-n triluri dulci de vrajă; Tatiana-n noapte priveghează, Vorbind dădacăi şi ea trează: XVII Nu pot s-adorm, o, doică. - I cald! Deschide geamul, stai cu mine, Vorbeşte-mi de trecut, să-mi scald în lacrimi ochii. Ce-l cu tine? Să-ţi spun despre trecut ce vorbă? Aveam demult vrăjita torbă Cu basme şi poveşti namte. Acuma mi s-au şters din minte Pitici şi zmei şi zâne, Tania: Acum pe toate le-am uitat, Pe toate le-am înmormântat. Şi grea e bătrâneţea. Neanea Să-mi spui din vremea de demult: Tu ai iubit pe-atunci? Te-ascult.

XVIII În anii mei, vesti tu, se ştie, N-am auzit despre iubire, Că soacra mă-ngropa de vie, De-aş fi încercat vreo-mpotrivire, • Ntanea doică, dădacă (rus.).

Dar cum te cununară, ncanca f Cum vrut-a Domnul. Al meu,

Yanea,

Era mai tânăr decât mine. Ani treisprezece n-aveam bine şi-o peţitoare pe la tata Trei săptămâni a tot umblat, Până ce el s-a-nduplecat. Am plâns de frică, de, ca fata, Cosiţa-n plâns mi-au despletita: Spre-altar cântând m-au însoţit.

XIX Şi iată-mă-n cămin străin.

Dar tu m-asculţi? Ce lume-ngustă!

Ah, manea, nu mai pot de chin!

Şi viaţa asta mă dezgustă: Mă prinde plânsul cu suspine.

Copila mea, dar nu ţi-e bine! Şi Dumnezeu de rău te scape! Ce-ţi este? Vino mai aproape,

Să te stropesc cu sfântă-agheasmă, Arzi toată. Te-ai îmbolnăvit?

Nu, neanea. M-am îndrăgostit.

• Despletirea. Cosiţelor la feţele care plecau să se cunune era ault? CWe tMdlMl. • » nu”t» ™ «i care prevedea Şi Cel sfânt, te apere de iastna Copilă dragă, fii pe pace! Şi doica fetei cruce-l face.

XX Suspină: Sunt amorezată. Şoptind bătrânei, cu-ntreruperi.

Copila mea, eşti deocheată!

Ba, chiar iubesc. Să nu mă superi! De sus, din ceruri, luna plină Vărsa nostalgica lumină, Pe chipu-l plete revărsate. Pe bancă stau ele-ntristate; Bătrână-n eontăş ghemuită, Trăgând basmaua-l peste frunte Pe-argintul pletelor cărunte, Trist lacrima cu-ndrăgostita. Şi totu-n pacea picurată isa sub luna inspirată.

XXI Dar îmma-l zbura nainte Tatianei tânguind la lună Şi-un gând îi fulgeră prin minte. Acuma lasă-mă, fii bună,

Dar adu-mi pană şi hârtie.

Vreau să mă culc, ora-l târzie; Să-mi tragi măsuţa. Noapte bună!

E singură. Tăcere. Lună.

Stă păru-l luminat de-o rază.

Tatiana stă proptită-n cot —

Evgheni o robi de tot.

Şi-n scrisul ei naiv visează La dragostea-l. Dar cum, nu-mi spui,

Tatiana, cui îi scrii tu, cui?

XXII Ades ştiam frumoase fete,

Că iarna reci, imaculate,

Inaccesibile cochete Şi în enigmă îmbrăcate.

De-a lor mândrie nentrecută,

De-a lor virtute înnăscută,

Mărturisesc că am fugit.

Cu groază-atunci, când le-am citit Pe frunţi ca-n poarta spre infern: „Lăsaţi pe veci orice speranţă.” î0

Iubirea lor e cu prestanţă: Să sperie li-e visul tern.

Pe malul Nevei, vrei nu vrei,

Găseşti asemenea femei.

XXUI Printre adoratori, atent,

Văzut-am alte fiinţe stranii,
Cu suflet rău, indiferent.
Şi ce-am aflat la pocitanii?
Nici laude şi nici suspine Nu le mişcau nicicând, vezi bine!
Cu atitudinea lor sumbră,
Când alungau iubirea-n umbră, Când, zădărind, ştiau s-aţâţe: Ba c-o Matură de regrete, Ba c-o privire de cochete şi, încurcat din nou în iţe, Orb, tinerelul lor amant, Iar se-nhăma la jug galant.

XXIV Cu ce-l Tatiana mai de vină? Că-n gingăşia-l de-nţeles, Minciuni de buza-l nu se-anină Şi crede-n visul ei ales? Că ea iubeşte fără artă Şi, în credmţa-l neschimbată, Cu suflet generos şi-atent Ascultă doar de sentiment, Că e de ceruri înzestrată C-O furtunoasă fantezie, Cu minte şi voinţă vie Şi-o inimă înflăcărată: Şi cum, nu-l veţi ierta voi, oare,
Uşoara patimii eroare?

XXV Cocheta e o calculată; Tatiana-n schimb nepregetat Se dăruie iubirii-ndată, Ca un copil nevinovat. Nu zice: Vreau o amânare! Punând iubirii preţ mai mare. Şi mai uşor întindem plasa; întâi să-l înţepam cuirasa De vanitate cu speranţa, Rănindu-l inima pe loc; Apoi, cu-al geloziei foc, Să-l provocăm nesiguranţa, Căci, plictisindu-se-n plăcere, Captivul liberat se cere.

XXVI Mai e şi altă-ncurcătură: Salvând onoarea ţării mele Tatiane-l să-l traduc scriptura, Chiar de m-aşteaptă piedici grele: Căci ea ştia ruseşte prost, Credea jurnalul fără rost; De grai natal fugind mereu, Gândirea-şi exprima cu greu, Scria de-aceea-n franţuzeşte. Şi-o spun, în ciuda tuturor: Şi astăzi doamnele. - N amor, Nu se exprimă în ruseşte şi astăzi mândra noastră limbă în proza poştei rar se plimbă.

XXVII Ştiu bine eu că vor pe doamne în graiul rus să le căznească: Sărmanele, să le condamne Pe Retrogradul2l să-l citească! Poeţi, vă iau drept mărturie: Le-aţi pus şi voi în poezie, Obiect de taină, din păcate şi le-aţi scris versuri delicate: Lor inima vă e-nchinată S Au nu tot ele-n limba rusă Rostesc cu caznă vorbă spusă, Slab gângurind-o şi-ncurcată, Iar graiul lor străin sadea Mai grabnic cel natal părea?!

XXVIII Să nu dea Domnul, la vereun bal Să întâlnesc fapt inuman! Vreun teolog în galben şal, Sau un academician! Cum buzele nerumenite Şi fără zâmbet sunt urâte, La fel şi limba

mea natală Far a gramaticii greşală! Dar, cred, mondenele vestale în pas cu-al timpurilor mers, Vor adopta şi-al nostru vers, Stârpind greşeli gramaticale! Dar eu. Ce treabă am cu asta? Rămân la obicei şi basta!

XXIX Chiar când rostirea li-e stricată, Străină verbului natal, Eu tot cu dragostea-mi curată Rămân în inimă egal! Să mă căiesc la bătrâneţe? Nu pot: rămân la galicisme a, La Bogdanovici cu-arhaisme, Păcatul meu din tinereţe.

3 Familiarizat cu literatura franceză. Puşkin folosea în operete lux unele galicisme.

B. F. Bogdanovici (1743-l803) autorul unei poeme fcwte populare în vremea aceea, Duscnka.

Destul! Mă-ntorc la ocupaţii, La scrierea frumoasei mele, Mi-am dat cuvântul. Sarcini grele, Cum să mă scap de obligaţii? Ştiu, azi ca gingaşul Pamy a Nu e la modă a mai seri!

XXX Poet al tristelor Ospeţe -2 De-ai fi măcar şi tu cu mine, Să-ţi smulg o notă de tandreţe, Cum m-aş putea ruga mai bine?! Ca tu, în melodii cântate, Să-mi pui pe coarde fermecate Străine, slovele gingaşe Ale fecioarei pătimaşe. Ah, unde eşti? Vino la mine, Onoruri să-ţi cedez şi liră. Dar dânsul munţi măreţi admiră Pe linie ţărm, sub zări străine. Şi sufletu-l, pribeag pe cale, N-aude-al meu suspin de jale.

» Evarist Deşire de Pamy (1753-l814) poet francez care a avut o marc influenţă asupra liricilor ruşi din vremea aceea. Poemele timpurii ale lui Puşkin din perioada liceului erau saturate de motivele elegiilor lui erotice.

XXXI Scrisoarea Tatianei, iată,
O ţin ca pe-o relicvă sfânta,
Când o recit, imaculată în suflet dragostea-l îmi cântă.
O, cine-n slova-l elegantă, în neglijenţa-l captivantă I-a pus nimicuri dulci şi sterpe,
A inimii nebune verbe Suave şi periculoase?
Nu înţeleg! Dar iată. - N grabă,
Şi tălmăcirea lor prea slabă —
Imagini vii deşi sfioase,
La fel cum opera Freiscbiitz Printre eleve o asculţi.

SCRISOAREA TATIANEI CĂTRE ONEGHIN I Vă scriu, mai mult ce vă pot spune?
Ce alt cuvânt mi-ngăduiţi?
Sunt la capriciul voiei bune: Puteţi să mă dispreţuiţi!

Dar, pentru cruda-mi soartă-anume Un strop de mila veţi avea: Eu ştiu că nu mă veţi lăsa.

Ţintarul fermecat opera compozitorului german Cari Maria von Weber (1786-l826) se bucura pe-atunci de o mare popularitate în Rusia.

Dintâi, am vrut să nu vă scriu: Mă credeţi, ruşinoasa pată N-aţi fi aflat-o niciodată, De-aş fi nădăjduit să ştiu, Că doar la săptămână-o dat Ne vom vedea la noi, în sat şi-ntr-un crâmpei de convorbire Să vă aud cuvântul bun, Eu doar o vorbă să vă spun; Şi-apoi un vis de fericire Să-mi torc în taină zi şi noapte Să-mi depăn gândurile-n şoapte —

Pân la o nouă întâlnire.

Trăiţi retras, ca-ntr-o pustie,

Ursuz şi plictisit o ştim.

Iar noi. cu ce să strălucim?

Dar te-aşteptăm. cu bucurie!

La noi de ce v-aţi abătut în colţ pustiu, în sat străin?

Nicicând nu v-aş fi cunoscut.

Şi nu-nduram amarul chin!

Şi-a sufletului meu suspin,

Frângând cu timpul (cine ştie?

Mi-aflam un soţ şi un cămin,

Să-l port credinţă-n căsnicie Şi, poate, chiar de bună seamă —

Să fiu o virtuoasă mamă!

Un altul? Nu! Nicicând în lume!

Altuia inima n-aş da!

E hotărât de sus anume: De cer sortită, sunt a ta!

Zălog îmi este viaţa-ntreagăj De la-ntâlnirea cea dintâi!

Trimis de Providenţa dragă,

Pân la mormânt o să-mi rămâi!

Tu, nevăzut de mine încă, îmi tulburai amarul vis: Privirea, glasul tău deschis Vibrau în inima-mi adâncă!

De mult? Nu! Asta n-a fost vis!

Te-am cunoscut, cum ai intrat,

Şi toată m-am cutremurat: Şi-n gând: Acesta-l Elf. Mi-am zis.

Nu-l drept? Eu te-auzeam pe tine Şi tăinuiam în noi tăcerea,

Când la săraci le dăm eu pâine,

Sau când prin rugăciuni divine în suflet potoleam durerea?
Şi, chiar acum, când bate clipă,
Nu tu, vedenie-adorată, în noaptea mea înfrigurată,
Uşor ţi-ai sprijinit aripa De fruntea mea înfierbântată?
Nu tu cu dragostea-ţi curată Mi-mbii speranţele în şoapte: Mi-eşti înger păzitor în noapte,
Sau un ispititor perfid? Dezleagă-mi gândul împietrit, Destramă-mi tainica-ndoială, Ce poate-l numai rătăcire, A sufletului amăgire, Deşertăciune, vai, fatală! Şi alta-mi este-a mea menire? Dar, fie! Soarta mea umilă Ţi-o-ncredinţez, de astăzi, ţie: Cerându-ţi ocrotire, mila, vărsându-mi lacrima târzie.
Închipuie-ţi: sunt singurică Şi nimenea nu mă pricepe. Şi mintea mea, în nopţi, de frică Să rătăcească-n van începe. Au va veni a mea pieire?! Te-aştept. C-o singură privire Nădejdea inimii mi-o-mbie: Sau curmă-mi visul pe vecie. C-o meritată dojenire!
Închei! Să recitesc aceste. Mă prinde frica şi-o sfială. Chezaş, onoarea voastră-mi este Şi mă încred cu îndrăzneală!
XXXII • Tatiana suspinând îndură, Ţmând scrisoarea-l tremurată Drageul i se-ncinge-n gură, Arzând pe limba ci uscată. Căpşoru-l aplecând profund, Lin peste umăr dalb, rotund, în străvezia ei cămaşă,
Stă gânditoare şi gingaşă.
Se sting şi razele de lună,
Albeşte ceaţa pe colină,
Pârâul argintat suspină.
Şi cornul de păstor răsună,
Trezind în zori la munci ţăranii Puţin îi pasă doar Tatianii.
XXXIII Ea nu zăreşte cum vin zorii, Plecându-şi fruntea-nfierbântată şi peste pagina scrisorii Nu-l monograma ei presată. Lung scârţâind uşa-n ţâţâni, Intră Filipievna bătrâna,
Ducându-l ceaiul pe tăviţă.
E timpul să te şcoli, fetiţă!
Dar tu, frumoasa mea, eşti gata? Î Ah, păsărică matinală,
S-a dus pârdalnica de boală!
Şi-aseară ce-am mai fost speriată?! Dar, slava Domnului, nu zaci! Şi-obrajii-ţi înfloresc doi măă.
XXXIV Dădacă, fă-mi, te rog, un bine!
Poftim, drăguţă, porunceşte!

Să nu gândeşti ceva. de mine. Dar, vezi. Să nu mă laşi, fireşte.

Ah, scumpa mea, pe sfânta lege!

Trimite-l pe nepot, s-alerge La O. cu-această scrisorică, Dar să nu-l spună lui nimica, Să nu-l vorbească de la cine-l Nici un cuvânt, de-o să-l întrebe.

Dar cui să dea scrisoarea trebe? Căci sunt p-aci destui vecinii. Nici nu-l mai ştiu acum la număr, Cu anii grei ce-l port pe umăr.

XXXV Ah greu mai înţelegi tu, neanea! Doar sunt bolnavă, fată dragă! Bătrână şi uitucă, Tania; Am fost şi eu cu mintea-ntreagă, Când la porunca boierească.

Ah, iar porneşte să-mi vo «-rx? Aseă.

Dar ce nevoie-am de a ta minte? - Nu vezi, ia bine tu aminte: E vorba de-o scrisoare, doară, Pân la Oneghin. Bine! Bine! Tu nu te supăra pe mine. Păleşti? Doar lumea n-o să piară? L Nimic nu se întâmplă, zău 1 Trimite-l pe nepotul tău!

XXXVI Trecu o zi, răspunsul nu e. Trecu şi alta: nu-l şi nu-l! Şi, ca o palidă statuie, Aşteaptă ea răspunsul lui. Veni la Olga Lenski iarăşi: Dar unde vi-l bunul tovarăş? Zărindu-l, întrebă bătrâna —

Că nu-l vedem cu săptămâna! S-a zguduit Tatiana toată.

El, astăzi, mi-a promis că vine, Probabil, poşta-l mai reţine! Răspunse Lenski deîndată. Tatiana s-adumbri-n privire: Mustrare e, sau potrivire?!

9 Evgheni Oneghin XXXVII Se însera. Sclipind pe masă,

Fierbea luciosul samovar.

Şi-n ceainicul chinez se-ndeasă Un nor de aburi, inelar.

Iar mâna Olgăi, temerară,

Ca gospodina, prin pahară Ceai cu mireasma strecura Şi-n ceşti caimacul picura; Tatiana sta lingă fereastră şi-n geam suflând, când aburea, Cu degetu-l mereu scria, îngândurată şi sihastra, Aceleaşi scumpe monograme: Un O şi-un E acum pe geam e!

XXXVIII Şi sufletul în ea plângea, Pnvinle-s de lacrimi pline. Deodat-un tropot. O-ngheţa. Şi iată-l mai aproape. Vine EvgVieni! Tăinuita umbră, Tatiana, de pe scara sumbră, Zbură departe, prin gradină, Printre aleile cu tei, Peste câmpia cu părâng, Spre eleşteul de sub crâng,

Neîntorcând privirea ei, înăbuşită, lângă lac, Pe banca de sub liliac.

XXXIX Căzu. Evgheni e aice, Ah, Doamne, ce-o gândi, acum! Şi-n inima-l străbat alice, Când de nădejde, când de plumb. Ea tremură de doruri plină Şi-aşteaptă: vine? O să vină! Dar nu se-aude. Printre haturi Culeg fragi fetele din straturi, Cântând în coruri, laolaltă; Mereu să cânte, să horească, Neîntrerupt: ca să nu poată Mânca fragi boiereşti vreo fată, C-aşa-l porunca boierească: Pricepi: invenţie drăcească!

CÂNTECUL FEŢELOR Fetelor, frumoaselor, Dragelor, fecioarelor, Mândrelor, în piept cu dor, Mai cântaţi-mi voi în cor Şi cu foc jucaţi-mi horă, Bucuria tuturora.

S2

Mai cântaţi-mi cântecul Cântecul, descântecul; Tot horind aşa mereu, Să-mi momiţi ursitul meu: Cum îl veţi zări pe vale, Aruncaţi-l flori în cale Fragi şi vişini şi mălina, La horă, la noi să vină. Nu umbla tu, tinere, Să ne-asculţi secretele, Nu păr. Di tu, ginere, Cum se joacă fetele!

XL Mai cântă. Dar cu nepăsare Ascultă glasul lor Tatiana Şi-aşteaptă ea cu nerăbdare Să-l tacă inima, sărmana: Să-l stingă flacără-n obraz Şi-n sânii plini de zbucium azi. Dar arde inima-l nestinsă Şi faţa-l toată e aprinsă La fel c-un flutur solitar: Se zbate-n scăpărări de-aripă, Agonizând clipă de clipă, în plasa unui rău şcolar, Sau ca un iepuraş ce-ngheaţa, Zărind pe-un vânător în faţă.

XLI Şi iată, răsuflând în fine, Se saltă de pe banca ei. Dar nu făcu un pas mai bine Când dintr-o dată, din alei, Evgheni cu ochi plini de foc O pironi din mers pe loc Şi, ca atinsă de-un cărbune, Nu mai putu o vorbă spune. Dar, despre această întâlnire, Eu, astăzi, dragii mei amici, Nu pot să povestesc aici, îmi trebuie o păsuire: Să mai mă plimb şi eu, ca ©mul. Pe altădată! Mi-nchid tomul.

Ir Capit olul al patrulea i, l-7? T nature des „La morale est d, s Neeker I, II, III, IV, V, VI VII Iubind femeia mai puţin,

Mai tare inima-l aprindem,

Noi astfel focu-l înteţim Şi, seducând-o. - N mreji o prindem.

Desfrâul, rece în simţire,

Făios în ştiinţa de iubire,

Sec trâmbiţând izbânda sa,

Fără iubire s-amuza.

A „Morala stă în firea lucrurilor” (fr.). Aforism al cunoscutului om de stat francez Jacques Necker (1732-ls04), citat de Madame de Stael (fiica lui Necker) în consideraţiile sale despre Revoluţia franceză, apărute în 18ÎS.

Dar desfătarea asta gravă li demnă de vechi maimuţoi, Babacii cruţe-ne pe noi Cu timpuri bătrâneşti, de slavă, Cu Lovelace-l lăudăroşi Nalţi în peruci şi-n tocuri roşi.

VIII Cui nu-l e silă de-un făţarnic Ce tot pălăvrăgeşte-ntr-una, Grav convingând pe toţi, zadarnic, De ce-s convinşi din totdeauna. S-asculţi aceleaşi vechi maliţii, Să-nfrunţi prejudecăţi şi-ambiţii, Necunoscute de-o copilă La treisprezece ani pupilă. Şi, oare, frică şi momele Nu zăpăcesc o crudă minte Cu rugi, minciuni şi jurăminte, Scrisori şi lacrimi şi inele, Deşi n-o pierd din ochi cu toţi: Mătuşi şi prieteni ce sunt soţi!

» Filfizonii secolului al XVIII-lea purtau tocuri roşii. 97

IX Evgheni stă pe gânduri dus, Că-n tinereţea-l timpurie A fost în rătăciri sedus De-a patimilor vijelie. De unda vieţii dezmierdat, Era de-o clipă fermecat Şi dezgustat de-o altă clipă, Dorinţa, patima în pripă îl îmbătau prin cucerire: în jinduiri după plăcere, în zarva lumii şi-n tăcere, Umbrind în suflet răzvrătire; Opt ani, între căscat şi râs, El tinereţea şi-a ucis. A X

Azi nu mai îndrăgea cochete, Ci doar uşor se amuza: Respins nu mai avea regrete; Trădat pe loc se resemnă. Le căuta fără plăcere, Le părăsea fără durere: De-amor şi răutăţi scârbit, îşi aminteşte plictisit.

A Având în vedere că Oneghin a intrat în societatea cercuri lor înalte în 1812 întâlnirea lui cu Tatiana s-a petreci prin 1820 0

Sosit ca oaspe pe-nserat, La whist participă absent, Sfârşeşte jocul indolent Şi-n zori nu ştie unde iară Şi-o irosi cealaltă seară.

XI Primind scrisoarea Tatianii Oneghin fu adânc mişcat: Grai feciorelnic, visuri stranii, Roind în gând, l-au tulburat. Şi-o aminti pe Tania dragă, Gingaşu-l chip, paloarea vagă: Şi-n dulce vis fără păcat Tot sufletul şi-a cufundat. Şi patimi vii, de altădată, Pe-o clipă, poate, l-au momit, Dar, nu! Să-nşele n-a voit încrederea-l nevinovată! Şi-acum în parc la Tania-n zbor î Să mergem la-ntâlnirea lor.

XII Tăcură două-trei minute, Apoi, păşind spre ea, a zis Oneghin: Fără vorbe multe, Să recunoaşteţi că mi-aţi scris.

Eu v-am citit mărturisirea, Din suflet revărsând iubirea: îmi place-a ei sinceritate, Căci pasiuni de mult uitate Mi-au răscolit simţirea iar; N-o spun spre lauda deşartă, Mărturisirea-mi fără artă Primiţi-o, drept răsplată, dar Destăinuirea mi-ascultaţi, Apoi, vă rog, mă judecaţi.

XIII Dac-aş fi fost menit de soartă Să-mi înfirip un cald cămin,

Să fiu un tandru soţ şi tată,

Din voia blândului destin,

De-ar fi la rând cu altă lume —

Un cuib plăcut să-mi fac anume,

Mă credeţi, nu-mi aflam sub soare Mireasă mai încântătoare!

Şi, fără flori de madrigal,

V-o spun, mărturisind pe faţă,

C-aleasă mi-aţi fi fost pe-o viaţă; Să-mi fii tu vechiul ideal,

Zălog frumosului în toate,

Chiar fericit aş fi fost, poate!

XIV Dar nu-s născut spre fericirea Cuiva, mi-e sufletul străin: Vă e-n zadar desăvârşirea, Eu nu sunt vrednic de-un cămin! Credeţi-mă (pe conştiinţă!), Viaţa ne-ar fi doar suferinţă şi întrucât nu v-aş iubi, Deprins altfel, v-aş duşmăni. Şi-atunci, doar hohote în perne! Şi lacrimile cc-aţi vărsa N-or îmblânzi mima mea: Gândiţi, ce roze ni-o aşterne, în căsnicie, Himeneu Ţinându-ne legaţi mereu!

XV Ce poate fi mai rău pe lume,

Decât căminul, unde soaţa De soţul său nedemn de nume Şi-ar plânge zi şi noapte viaţa?!

Unde bărbatul, preţuind-o (Şi totuşi soarta-l blestemând-o),

Mereu e încruntat, tăcut,

Gelos şi pururi abătut!

La fel sunt eu. Luaţi aminte!

Atare om aţi căutat, Cu suflet pur şi-nflăcărat, Cum scris-aţi simplu şi cuminte? Şi-atât s-aducă-ntr-un cămin Răsplata crudului destin?

XVI Ce-a fost, să-ntorci nu se mai poate!

Nici ani, nici suflet, e-n zadar.
V-o spun că vă iubesc ca frate,
Şi, poate şi mai gingaş chiar.
Să m-ascultaţi fără mânie: Fecioara tânără se-mbie Să-şi schimbe visul c-un alt vis,
Cum schimbă florile-un cais în primăvara revenită: Aşa a hotărât Preanaltul,
Curând vei îndrăgi pe-un altul!
Dar fiţi, vă rog, mai stăpânită: Nu toţi la fel vă vor cunoaşte Şi ceasul rău din umbră paşte!”
XVII Aşa îi predica Tatianii Evgheni. Cu-ochii în pământ De lacrimi plini, fără jelanii, Tatiana n-a spus un cuvânt.
Oneghin braţul i-a întins (Ea maşinal doar l-a atins), Tatiana l-a urmat tăcuta, Pe gânduri dusă şi-abătută! Pornind spre casă, prin răzoară, Se-ntoarseră-amândoi grăbit şi nimeni nu i-a bănuit: Are şi viaţa de ia ţară Noroc de libertate-o dată, Ca-n Moscova cea-nfumurată!
XVIII Tu, cititorule, cu mine Vei fi de-acord: amicul meu Cu Tama s-a purtat prea bine,
Şi nu e-ntâia oară, zău!
Mereu a dovedit nobleţe,
Deşi alţi oameni (injusteţe!)
Nu au cruţat la el nimic: (Nu-s două noţiuni opuse!) r Toţi îl cinsteau la fel pizmaşi!
Dar care om n-are vrăjmaşi?!
De-amici păzeşte-ne, Isuse!
Ah, nu-n zadar, iubiţi amici, Vă pomenesc pe voi aici!
XIX De ce? Aşa! Ca să-mi reteze Pustiul negrului coşmar,
Să-mi stâmpăr spun în paranteze Revolta-n sufletul amar: Că nu-l batjocură sfruntată Şi clevetire deşănţată Cu care pleava lumii-nalte —
Prin calomnii să nu te-asalte!
Şi nu e josnică bârfeală,
Sau epigramă de nimic,
Pe care bunul tău amic Să n-o repete. Din greşeală, în nobila-l societate: Căci, te iubeşte. ca pe-un frate!
XX Hm! Cititorule notabil,
Ce vă fac rudele: sunt bine?
Permiteţi-mi: acum, probabil,
Doriţi s-afLjţi şi de la mine,

Ce-nseamnă rudele, anume: Ce oameni buni şi cum, în lume,
Le datorăm respect, iubire,
Răsfăţ din suflet, mulţumire.
Şi, după datina străbună,
De ziua lor să-l vizităm,
Prin poştă să-l felicităm,
Iar ei tot anu-n voie bună Că noi trăim să nu mai ştie. Şi-aşa. Cel sfânt, mulţi ani să-l ţie!

XXI În schimb, iubind vreo frumuseţe Te simţi în braţele nădejdii: Şi-n toiul furtunos al vieţii Ades te smulge din primejdii! Aşa-l! Dar modă-n toi de furii, Dar transformările naturii, Cu valul lumii furtunos Ne fură sexul cel frumos, Precum viitoarea fulgul spumei. Apoi şi soţului cu vază Cu o soţie virtuoasă Respect cuvine-se în lume-l: Dar, vezi şi-amica-l credincioasă Se mai amuză câteodată: Satan oricând de pozne-l gata!

XXII Pe cine să iubim noi, dară,
Ce nu ne va trăda nicicând?
Şi când şi fapta ne măsoară Cu-arşinul a nostru-n pas şi gând?
Cui îi repugnă-o clevetire Şi te răsfaţă cu-ngrijire?
Pe cine nu-l jignesc păcate,
Cui nu i se uraşte-n toate,
Visând himere-n necuprinsu-ţi?
O, preastimate cititor,
Nu-ţi pierde muncă fără spor; Iubeşte-te pe tine însuţi!
Căci ştii un alt obiect solemn De stima ta nu e mai demn!

XXIII Ce s-a întâmplat, după-ntâlnire? Nu-l greu, desigur, de ghicit! Nebuna inimii iubire Nu s-a astâmpărat, nicicât. Şi-n sufletu-l fără nădejde S-aţâţe patimi, deznădejde, Tatiana nu mai doarme, zace: Se mistuie de chin şi tace;» Ar finul metrul.

Unitate rusă de măsură, puţin mai mică decât Putere, bucuria vieţii Şi pace, zâmbetui sfios Sunt toateacuma de prisos; Se stinge-l floarea tinereţii: La fel, cum norii grei s-adună, În z©ri de zi, vestind furtună!

XXIV Tatiaina mi se vestejeşte, Pălind, se mistuie şi tace! Nimic n-o mai ademeneşte, Nimic în suflet nu-l mai place! Grav. Capetele clatittmd, Şoptesc vecinii, rând pe rând: „E timpul, timpul s-o mărite!” Destul cu grijile-amărâte! E vremea să ne-nveselim, Să răsfoim şi alte pagini: Gu-ate iubirii dragi imagini,

Tristeţi din suflet să gonim! Dar, vezi, de dragă mea Tatiana, Regret să mă despart, sărmana!

XXV Din ceas în ceas înlănţuit De frumuseţea Olgăi, dragă, Vladimir, dulce-ndrăgostit, I-nchină inima-l întreagă. Mereu cu ea. Stau seară-n toi, Pe întuneric amândoi: Sau braţ la braţ, de dimineaţă, Se plimbă-n parcul cu verdeaţă; Şi tulburat, roşind sfios, în suflet beat de fericire, încurajat de-a ei zâmbire, De-abia s-atinge, drăgăstos, De buclă ei cea jucăuşă, Sau îi săruta-a ei mănuşă.

XXVI Cu Qlga-n farmecul naturii Un autor ades petrece: El în cunoaşterea naturii Chiar pe Chateaubrianda întrece; Citindu-l tinerei copile, îl vezi sărind două-trei file (Nişte prostii periculoase Pentru fecioare ruşinoase),

1 Franţois-Reni de Chateaubriand (1768-l848) - scriitor anco, a cărui operă a avut o influenţă considerabilă asupri Fran dezvoltării literaturii romantice Roşindu-sc, plin de sfială, Sau, alteori, în colţ retras. Stau gânditori şi fără glas şi joacă şah: fără-ndoială, Că, Lenski, visător diurn, Răstoarnă propriul său turn, xxvn Venind acasă, el şi-acolo, Cu gândul tot la Olga este şi, în album, slujind pe-Apolo, Pictează, scrie tot acestei: Ba-l zugrăveşte o silfidă; Criptă său templu de Cypridă a, Sau, alb, un porumbel cu ram, Bătându-l dragostei la geam; Sau, alteori, cântând din liră, El în albumuri delicate, Semnând sub cei ce iscăliră: Un gând duios drag monument De ani, acelaşi sentiment.

XXVIII Văzurăţi nu o dată-aici, Albumul unei domnişoare Provinciale; mulţi amici, L-au smângălit, fără cruţare, • închinat Cypriei, zeiţa Venus, adorată în Cipru. 10 109

Sfidând din cap şi până-n coadă, Ortografia cea neroadă: EXilci nerozii gramaticale. Drept semn credinţei amicale! Grăbit stă scris pe-ntreaga filă: „Quecrirez-vous sur ces tablettes f” a Semnat jos t.a. v, Annette; Şi-n ultima cea mai subtilă: „Mai mult ca mine de-o iubiţi, A continua nu vă codiţi”.

XXIX Aici, o floare veţi vedea.
Cu două inimi legământ —-
Şi-un jurământ, ce glăsuia: „Te voi iubi pânla mormânt „
Şi un poet-locotenent A scris un vers cu sentiment.
În astfel de albume mic Mă prind şi eu să scriu, amici!
Convins în sufletu-mi, de muză,

Că orice dulce nerozie Nu-o vor privi cu gelozie Şi cu amar surâs pe buză: Nu voi fi aspru criticat,

C-am fost tăios, sau am trişat.

Ce veţi scrie pe aceste foi?; a dumneavoastră, Annette (fr.).

XXX tur voi, desperecinacr tomuri, Din biblioteca diavuiimei, Incomparabile aJbumuri, Bieţi mucenici moderni i rimei î Vot» zugrăvirilor de artă De pensulă cea „Jolstoiană. I Sau de-a lui Baraiimkib pană, Din ceruri trasiKtul vă ardă! Pe clnd strălucitoarea doamnă Al său in-quarto t-mi înmâna, Ln drac în suflet mă-ndmna: S-o măgulesc c-o epigramă, Iar tu, pofteşte de-o imfeie C-unmadrigal de simpatie î XXXI Dar Olgăi tmere-n albume N, u! Lenski nsadrigal1 nu-4 scrie, Nu4 scapăa-ă săgeţi de glume, Ci paaa-l dragostea i-o-mbie! Şa. Tot ce-aude, tot ce vede, Prin pană Olgăi n încrede; • E vorba de F. P. Tolstoi (1783-l873) sculptor, desenator şi gravor rus, care a exprimat în stil clasic eroismul războiului popular de eliberare din 1812 b E. A. Baratwski {1800-l844) poet şi prieten al lui Puşkin.

C Album de format mare (un sfert de coală).

Şi-adevărata viaţă vie îi curge râu de poezie. La fel Iazâkov a şi tu scrii, Gârid inspirat, smulgând suspine, Cânţi, Dumnezeu ştie pe cine şi-un toni preţios de elegii Va spime-odată despre ţine Povestea tristelor destine.

XXXII Tăceţi! Un critic cu asprime Ne siperie melancolia, Spre fraţii ce-lnpletim la rime Strigând: Lăsaţi voi elegia şi încetaţi în cor de broaşte Să mai tot plângeţi după moaşte, Jelind trecu tu-n veci apus: Aveţi şi altceva de spus!” Şi pare-se că ai dreptate, Când goarnă, mască şi pumnal Şi-al gândului mort capital Ne-araţi să le-nviem pe toate. Aşa-l, amici? De loc, pigmei! Scrieţi voi ode, domnii mei, • N. AL Iazâkov (1803-l846) poet elegiac înzestrat, căruia Puţkin îi prezisese un mare viitor, prezicere infirmată însă de cel vizat de ea.

H2

XXXIII Cum se scria în vremi străbune,

Când au luptat viteji pj-aice.

Solemne ode, de minune!

Acelaşi lucru nu-l amice?

Tu ştii ce spune un satiric: Cu „tâlc străin” şiretul liric îţi este oare mai pe plac Decât un trist elegiac?

Dar elegia-l nulitate Şi ţelul ci e lamentabil: La oda totu-l lăudabil, înalt şi nobil! Se prea poate!

Dar nu doresc să se despartă Un veac de celălalt cu ceartă! B XXXIV Cu gândurile-l vijelie, închinător de libertate, Vladimir poate ode-ar scrie De Olga ele nu-s gustate.

» Aluzie la I. I. Dimitriev (1760-l837) poet, autorul satirei Tacuri străine, în care sunt persiflaţi scriitorii mediocri de ode din secolul al XVIII-lea.

B Ultimele două strofe sunt ecoul unor polemici ale timpului despre prioritatea elegiei, odei sau baladei. În 1824 poetul W. G. Kiichelbecker (1799-l846) pornise lupta împotriva elegiei, sub steagul odei pe care Puşkin o considera un gen perimat, produs tipic al vieţii de curte din secolul precedent.

N-aţi auzit cândva poeţi Citind iubitei plângăreţi Din inspiratele volume? O, nu-s mai fericiţi pe lume, Decât autorii-ndrăgostiţi. Destăinui-nd visele lor Obiectului gingaş de-amor, Frumoasei lor! Barzi fericiţi! - Citindu-şi odele la muze De care ele să se-amuze.

XXXV Re Le Tot rodul meu de gânduri gr Şi-armonioasă fantezie îl recitesc dădacei mele, Amica-mi din copilărie. Şi-ades după modesta cină Pe vreun vecin, sau vreo vecină, Prinzându-l într-un colţ, de hamă, C-o dramă îl sufoc, în taină a. Sau, câteodată (fără glumă), Cu-a rimelor cumplite paşti Sperii sălbatice răţuşti Deasupra lacului în spumă: Şi la catren u-mi muzical Se-avântă-n stoluri de pe mal.

A Paralel cu redactarea capitolului. Ii [V-k-a Evgh? Ni Onegljin, Puşkin a scris drama sa oris care a citit-o unui amic vecin.

Oattiov, p”

XXXVI—XXXVII Ce-l cu Oneghin? Rog confraţii Să-mi dea o clipă de răgaz: Şi zilnicele-l ocupaţii Le voi descrie, pas cu pas. Oneghin, ca anahoreţii, îşi susura clipele vieţii: în dimineţile de vara, Făcea plimbarea-l solitară, Pân peste deal, la râuleţ, Ca şi-al Gulnarei cântăreţ, Trecându-şi micul Hellespont, Apoi cafeaua îşi sorbea, Jurnalu-n treacăt răsfoia, Apoi, în fine, se-mbracă.

XXXVIII—XXXIX Plimbări, lectură, somn adânc, Crâng adumbrit, suspin de nu, Gonind cu mâna-l pe oblânc Sau mai strunind fugaru-n frâu. Iar câteodată-o sărutare A blondei, gingaşe fecioare a Giibiare —eroina poemului byronian Corsarul. Excelent înotător, Byron a trecut fnot strâmtoarea Dardanelelor

(anticul Hellesponx) pentru a reedita performanţa legendarului Leandru, care făcea această escapadă noaptea, spre a o vedea pe iubita sa, Hcro.

Cu ochi căprui. Cina gustoasă, în sticla vinul alb pe masă. Tăcere şi singurătate. Astfel Oneghin vieţuia, Pe nesimţite-atras de ea, Sorbind a verii voluptate, Aici uită de plictiseală, De prieteni şi de capitală.

XL Dar vara noastră de la Nord Imită iarna de la sud: Sclipi şi nu-l! Suntem de-acord Dar o negăm pânla absurd!

Sub cer soseşte toamna iar,

Luceşte soarele mai rar Şi codru-n umbra lui de taină Dezbracă aurita-l haină.

Trist ziua clipele-şi scurtează,

Şi-aşterne ceaţa sura blană,

Trec gâştelc în caravană Spre sud. Din geană lăcrimează.

Soseşte timpul urgisit: Prin curţi noiembrie-a poposit!

XLI Mijeşte geană-n nori plăpâtidă: Pe câmpuri munca tace-acum şi cu lupoaica lui flămândă, Sălbatic lupul iesc-n drum; Simţindu-l, călător şi cal O iau la goană peste deal, În zori păstorul nu mai scoate Din staul turmele bălţate Şi, lângă râu, ele. - N amiază, Ascultătoare nu se-adună La cornul lui ce nu mai sună; Doar câte-o fată s-n cânt hicrează, Torcând din furcă ghem pe laiţi În nopţi de iarnă, la opaiţ.

XLII Şi iată, scârţâmd şi gerul, Veni pe câmp să toarne-argint. (Nu roze seamănă-acum cerul, Ci albe flori de mărgărint.) Pe râu s-aşterne gheaţa-ncet Oglinzi moderne, de parchet Şi droaia de copii sfârlează -4 Pe luciul gheţii patinează.» Greoi, pe roşii picioruşe, Uitând să-noate, ca pe apă, Gâscanul gras patina-şi scapă,

Alunecând jos. Jucăuşe Steluţe albe, de zăpadă,

Din cer au prins pe ţărm să cadă.

XLIII în timpu-acesta, ce poţi face Pierdut la ţară? Trist e-n sat. Plimbări s-au dus. Nimic -nu place Privirii: totu-l despuiat. Să călăreşti pe dealul gol? Dar calul, dând un rotocol, Potcoava de vreun ciob şi-agaţă Şi, zdup! Te pomeneşti pe gheaţă. Mai bine stai sub coperiş, Citind pe Pradt, său Walter Scote De nu vrei? Fă-ţi bilanţ la tot Venitul seară pe furiş; Sau bea urâtul să-ţi alungi Pân trece toiul iernii lungi.

XLIV Oneghin, ca şi Childe Harold, S-a cufundat în trista-l lene: în zori, băi reci ia ca imbold şi toată ziua-apoi, alene,»

Domintque de Pradt (1759-l837) publicist liberal francez. Romanele istorice ale lui Walter Scott (1771 -l832) erau foarte apreciate de Puşkin.

Când face singur socoteli, Când, săturat de plictiseli, Armat cu tacurile-abile, La biliard, cu două bile, Ades de unul singur joaca, Căminul când se-aprinde-n seară, Tac tacurile. Căci la ţară Servesc de cină pe la toacă: Cu troica Lenski a venit întindeţi masa, în sfârşit!

XLV Şi vinuri binecuvântate,
Un vechi cliquat sau un moeta,
Se-aduc în sticle îngheţate,
Grăbit servindu-l pe poet Şi seînteieri de Hippocrenă b 25
Fierb în pahare. Fără jenă,
V-o spun şi-acum, când vin spumos Sorb din paharul luminos.
Vai! Şi pe taina, nu o dată,
Acest nectar, amici plăcuţi,
M-a stors de ultimii bănuţi: Şi câte nebunii, în ceată,
Şi glume, versuri, gărgăuni Nu le-am făcut, cu toţii, juni!
A CUqunt, moet renumite vinuri franţuzeşti. Hsppocrene izvorul inspiraţiei poeţilor în m;: greacă.

XLVI Dar cu spumoasele-l mărgele, Mi-am deranjat bietul stomac şi, cuminţit, de vinuri grele, Bordeaux îmi este mai pe plac! Nu mai beau Ay a îmbătător Cu-amanta-l asemănător: Când fluşturatică, zglobie, Capricioasă şi zurlie. Iar tu, Bordeaux, amice bun, Care-n tristeţe şi nevoi Mereu prieten tot în doi Eşti gata, de serviciu bun: Să-mpărtăşim o clipă. - Aice, În sănătatea ta, amice!

XLVII S-a stins şi focul; sub cenuşă Cărbunii jăruie-aurii, îşi suie boarea jucăuşă, Torcând inele fumurii. Căminu-l cald. Fumul din pipă, Se deapănă pe coş, în pripă, Mai sfârâie pe masă încă Cupa-nspumată. Seara-adâncă» O băutură tare, cu mult alcool.

Se furişează pe tăcute. (Iubesc discuţiile acerbe, La un pahar de vin ce fierbe, Pe timpul când, din colţuri mute, Nici dinele la lup nu latră.) Şi-amicii sfătuiesc la vatră.

XLVIII Ce fac vecinele? Tatiana Şi Olga, căprioara ta?
Mai umple-mi, rogu-te, stacana I Destul amice! Te-aştepta.
Sunt bine. Multe complimente.
Ah, ce drăguţe-s, ce atente!
Iar Olga frumuseţea-ntreagă —

Ce piept superb, ce suflet, dragă!
Să mergem într-o zi, promite: O să le faci mare plăcere: Vn de trei ori şi-acum, tăcere.•
Gândeşte-te şi tu, iubite!
Dar, ce nerod mai sunt şi eu: Eşti invitat de ele, zău.
XLIX La onomastica Tatianii Pe sâmbătă. Olga cu mama Prin mine te poftesc: mătănii Doar n-o s-aştepţi, de bună seamă.
Dar, fiv-a lume-acolo, droaie, Adunătură, hărmălaie.
Chiar nimeni! Rogu-te, să vezi! Familia şi-atât, mă crezi?
Să mergem! Mie fă-mi plăcere: Ce zici? Vom merge!
Admirabil! Pentru vecina sa, amabil Golind paharul, bea-n tăcere; Şi iar începe convorbirea De Olga lui: aşa-l iubirea!
E vesel. Doar o săptămână Şi s-a şi împlinit sorocul Să guste dragostea-l deplină; Cununa-l împletind norocul, Ca soţ, în braţe conjugale. El nu ştia de griji banale, Nevoi, tristeţi şi plictiseli şi nevisate socoteli. Iar eu, de Himeneu nedemn, Privesc la zilnicul menaj, Tabloul crud, de surmenaj: Roman gustat de Lafontaine. Dar Lenski-ndragostit deplin Parcă-l făcut pentru cămin.
LI Era iubit. Şi cum se vede,
Credea în dulcea-l amăgire: Şi, fericit e cel ce crede, Cine-ndoială din gândire Şi-adoarme în suflet prin elan -Ca şi drumeţul beat la han. Sau şi mai dulce, ca un flutur, înfipt în florile ce-şi scutur Polenul. Dar, ce lamentabil, E-acela care-n lume crede, Că mintea-l toate le prevede, Cine-n mişcarea-l deplorabil Rutină-n inimă şi-ngheaţă: Şi visul şi-a-ncuiat ps-o viaţă!
11 Evgheni Oneghin Capitolul al cincilea „O, să nu ştii tu visele de groa. Ă Draga med Svetlana!”
Jukovski În anu-acela toamna lungă Ne-a poposit mai mult în curte şi iarna nu grăbi s-ajungă, Decât prin iamiar cu scurte, Reci zile şi nopţi lungi. Spre zori [Văzu Tatiana numai flori Albind peste colini, pe gard, Pe-acoperişuri şi cum ard Pe geam conturul lor gravat. Sub arbori îmbrăcaţi cu-argint, Pe dâmb cernut cu mărgărint, Stau coţofenele la sfat; în jur covor de nea se-aşterne în strălucirea albei ierne.
Q E iarnă. Chiuie ţăranul Cu sania făcând cărare; Căluţul lui, brăzdând troianul,
O ia la trap. Te-ntrebi: cum oare?
Tăind zăpada cea pufoasă,

Chibitca zboară zgomotoasă; Pe capră vizitiu stă moşu Peste cojoc cu brâul roşu.

Prin curte un copil aleargă,

Plimbând coteiu-n săniuţ,

Iar el închipuit căluţ înoată prin nămeţi, să-l tragă.

El degeră trăgând la ham,

Iar mama-l mustră de la geam!

III Un astfel de tablou sărac, Nezugrăvit cu mare artă, Poate să nu fie pe plac: Pastel vulgar, natură moartă. Şi-un alt poet, cu stil pompos, Mai inspirat de-un zeu gelos, Vă va descrie primii fulgi27 Linţoliul iernilor sub giulgi,

Căruţă de poştă cu coviltir, caleaşca, sau sanie cu coviltir.

1 el vă va-ncânta sunt sigur —• în vers aprins chemând vedenii, Cu tainice plimbări în sănii; Dar eu renunţ la luptă singur: Nu îndrăznesc a indispune Pe bardul finlandezei june 2S.

IV Tatiana suflet de rusoaică Iubeşte iarna rusă, vie, Cu frumuseţea-l rece (mai că De ce ea singură nu ştie); Cum licăresc nămeţii-n soare, Fug sănii, lunecând sub zare, în zori ard roze pe zăpezi, Vezi ceaţa-n seri de Bobotezi, Ţinuta-l datina străbună: Solemn ajun de sărbătoare, Cu servitori şi servitoare Ce sunt cuprinşi de voie bună: Vrăjesc domniţei, an de an, Menindu-l soţ vreun brav oştean.

Tatiana se-ncredea deschis în datinile din bătrâni, În cărţile de joc şi-n vis,

Şi-n vraja lunii la fântâni. Pe ea o tulburau, pesemne, Preziceri, tainicele semne şi-n orice lucru bănuia O taină, presimţind ceva; Pisică ce torcea sub sobă, Când botul cu lăbuţa-şi spală, Ştia atunci că nu se-nşală: Vin mosafiri şi asta-l probă Cu două coarne-n stingă sa Crai-nou pe cer când se ivea,

VI Ea tremură îngălbenită; Şi-n noapte steaua căzătoare. Când de pe cer, nestânjenită, Cădea spre hăuri de pierzare, Sclipind în pulberi risipită, Tatiana-şi descânta grăbită Dorinţa inimii în şoapte Pân nu pierea steluţă-n noapte, Un iepuraş de-l sare-n drum, Au vreunul din cerniţii popi Grăbit de-l trece pe sub plopi, Tăindu-l calea vai, de-acum! Ce zbucium inima-l străbate Nenorociri presimte-n toate.

VII Chiar tainic de-cnncerca tortura,

Află Tatiana mângâieri; _Aşa ne-a plămădit natură: Din contradicţii şi dureri!

Sosi Ajunul! Bucurie!

Cei tineri, plini de veselie,
Cu desfătările în minte, Au toată viaţa înainte, Nemărginit de luminoasă; Bătrânii lâng-al morţii prag Cei ce-au pierdut tot ce li-e drag Şi viaţa-n urmă li-e rămasă Se lasă păcăliţi docil De al nădejdiei copil.

VIII Tatiana, urmărind atentă, Priveşte la topita ceara şi-n înînia-l o gnjă-ardentă, În taina-o mistuie, bizară. Iar în platoul plin cu apă, Inele rând pe rând le scapă. A • Ghicitul cu ajutorul inelelor consta în următoarele: fetele îşi aruncau inelele într-un vas cu apă care era acoperit cu o pânză. Corul intona cântece cu un sens simbolic, în timp ce posesoarele îşi găseau inelul. Cântecul cântat în clipa când Tatiana îşi regăseşte inelul prevesteşte nu numai moartea, cum spune Puşkin în nota 29 ci şi bogăţie.

Pe-al ei ea tocmai şi-L afla, Când corul chiar aşa cânta: „Colea sunt toţi ţărani bogaţi, Adună-argintul cu lopata: Urămu-l spor la casa toată şi slavă!” Toţi rămân miraţi: Cântarea-l tristă, sărăcuţa, Mai mult le place „pisicuţa” 29

IX îu noapte-l ger. Sub bolţi senine Cântarea corului de astre,
O-mbie-ncet, printre suspine,
Din depărtările albastre.
Tatiana, în veşminte scurte,
Tiptil se furişează-n curte,
La lună potrivind oglinda,
Dar luna-şi deapănă colindă.
Zăpada scârţâie. Un drumeţ.
În pasu-l tainic, cătinel,
Fecioara lunecă spre el,

Şi glasu-l sună, din nămeţi: Cum vă numiţi fso. Şi-n aspru-l ton Răspunse dânsul: Agaţon!

X Tatiana cu dădacă-n şoapte, Se pregăti de viraja-apoi. Şi porunci, în miez de noapte, Să-l pună masa pentru doi La baie a. „Gândind la Svetlana, înfricoşată şi Tatiana Cu mine copleşiţi, în strajă, De spaimă renunţăm la vrajă; Tatiana brâu-l de mătase Scoţând, s-a ghemuit în perne: Deasupra-l, visul albei ierne Plutea în roiuri luminoase, Iară sub pernă-l stă ascunsă Oglinda-l. Tania doarme dusă.

XI Şi are-un vis ciudat Tatiana: Visa că singură mergea Prin albi nămeţi, printr-o poiană Şi-o ceaţă trist se prelingea; •

întrucât în baie nu se punea nici o icoană, ea era considerată ca încăperea ideală pentru practicile vrăjitoreşti, inclusiv cea de a-şi vedea iubitul, la miedul nopţii, într-o oglindă aşezată înaintea unei luminări. Puşkin face o aluzie directă la balada lui Jukovski, influenţată de Lenore a lui Biirger, unde Svetlanei îi apare, în loc de mire, însuşi diavolul, ducând-o într-O pustie, lângă un sicriu.

Iar prin troianul alb, din faţă, jucându-şi unda săltăreaţa, în clocot negru-ntunecat, Curgea un râu neferecat; Şi două bârne prinse-n gheaţă Durau podeţu-ngust un brâu Peste acest năprasnic râu; Privind la trecătoare-n faţă, Lângă vâltoarea-ntunecaiă, Ea se opri înfricoşată.

XII La râu, în surghiunirea-l tristă,

Tatiana blestemă de zor; Dincolo nimeni nu există Să-l dea o mină de-ajutor; Deodată, se mişca-n zăpada: Şi ochiul ce putu să-l vadă?

Un urs zburlit o crudă fiară; Tatiana vai! Iar ursul zboară.

Şi-ntinde ascuţira-l labă Cu gheare; şi, încetişor,

Ea, sprijinindu-se uşor,

Păşeşte peste puntea slabă; O ia-nainte, cu paşi grei,

Iar ursul drept în urma ei!

XIII Ea nu-ndrăzneşte să privească în urrriă-l, tot grăbind la pas, Iar fiara s-o tot urmărească Nu încetează, ceas cu ceas: Din urmă-l, mormăind, tot vine, în faţă-l codru-nalţă pinii, Cu frumuseţea-l încruntată Şi orice creangă e-ncărcată Cu nea. Prin crengile sihastre De plopi, mesteceni, tei şi-arini, Mijesc nocturnele lumini. Drum nu-l. În licărit de astre, Colină, codru şi hăţişuri Zac sub troian, în luminişuri.

XIV Tatiana-n codru! Urmărită De urs! La brâu troianu-ajunge; Când de o cracă-l gheruită, Când din urechi o gheară-l smulge Cerceii de-aur; când piciorul Zorind, îşi pierde pantofiorul; Când, fluturând, batista-şi scapă şi-n spaima-l n-o ridică-n grabă; Iar ursul după dânsa vine,

Din urmă-l, mormăind mereu; Grăbeşte ea şi suflă greu. Nici haina nu-ndrăzneşte-a-şi ţine j Aleargă, tot cu ursu-n spate şi-acum, să fugă nu mai poate.

XV Căzu-n nămeţi. Iar ursu-n grabă Prinzând-o-n braţe, o ridică Şi fuge. Ea, simţind o labă, Nu mişcă, nu suflă de frică; Grăbeşte. Prin pădurea mare; Deodată, un bordei răsare Dintre copaci. Cu alb troian Tot e-mbrăcat, ca-ntr-un suman. Sclipesc lumini dintr-o fereastră, Iar în bordei e vuiet, scheaun. „Aici

cumutni-mi are scaun: Poftim să te-ncălzeşti şi-adasta! Rosteşte ursul şi la prag îşi lasă el odorul drag.

XVI Trezindu-se, privi Tatiana, Dar ursul nu-l! Ea stă în tindă, Iar după uşă, larmă, zvoană, Că la ospăţ. Şi n-o surprinde.

Priveşte ea prin broasca uşii Dar, ce să vezi? Petrec ghiduşii La masa lor, dihănii crude, Strigoi şi monştri, paparude: Stă un încornorat-capcâne, Un ţap cu creasta de cocoş, Iar alţi strigoi rânjesc hidoşi, La vrăjitoarele bătrâne. Şi-n preajma lor, slujesc pitici Semi-cocori, semi-pisici,

XVII Dar mai ciudat şi mult mai groaznic Un rac pe un paing călare; O hârcă de gâscan obraznic Sub roşul fes în clătinare; O moară căzăcească joacă, Bătând din aripi, în tărbacă. Râd, latră, zbiară infernal şi grai de om şi trap de cal! 3t Tatiana s-a mirat avan Când printre oaspeţi alelei Sta dragul dar şi groaza ei Eroul nostru din roman! Oneghin chefuia la masă, Privind furiş spre uşa groasă!

XV11I El face-un semn şi mutre hâde Rânjesc; el bea şi toţi închină; El râde şi toţi prind a râde; Stă încruntat şi toţi suspină. Se vede el e-aici stăpân; Dar Tania, cu fnca-n sân, întredeschide curioasă, în tainä, uşa duşmănoasă. Deodată, vântu-n suflu-l rece A stins făcliile în noapte; Strigoii inormăiesc în şoapte şi-acum, nemaiputând petrece, Oneghin supărat se scoală şi toţi spre uşă dau năvală.

XIX Tatiana-n graba-l, îngrozită,
Ar vrea să fugă undeva,
Dar, vai! Nu poate şi zdrobită Se zbate, neputând striga.
Să mişte nu e chip! Deodată,
Evgheni-mpinge uşa toată: Văzând-o, bestiile-n cor Zbiară la ea îngrozitor; Din trompe strâmbe şi copite,
Din cozi şi clămpănit de dinţi,
Mustăţi, limbi roşii şi fierbinţi,
Din coarne, gheare ascuţite,
Cu toţii, arătând spre ea,
Răcnesc în cor: „E-a mea! E-a mea XX „E-a mea!” strigă Evgheni groaznic.

Şi banda toată a pierit; Şi-n noaptea gerului năprasnic,
Rămase ea, cu-al ei iubit; Oneghin, pe Tatiana-ncet O duce într-un colţ discret32
Domol pe-o bancă o aşază,

Şi fruntea-nfierbântată-şi lasă Pe umăru-l. Într-o clipită Intră şi Olga; după ea Şi Lenski. Ziua lumina. Oneghin pumnul îşi agită, Privind la ei urât şi-l ceartă: Tatiana-l ţeapănă, ca moartă S XXI Şi cearta se-nteţi. Deodată, Evgheni-nfige un cuţit în Lenski. Şi însângerată Se-nclină fruntea-l. S-a sfârşit! Un ţipăt disperat se-aude. Bordeiul dispăru. Şi crude Vedenii pier. Tatiana-ndată Din vis se deşteaptă, speriată. O rază-l scaldă-n calde unde, Prin geamuri, camera ei mică; Iar Olga ca o rândunică, Ca Auroră-n caş pătrunde: Hai, spune-mi cine ţi-e sortit şi cine-n vis ţi s-a ivit?

XXII Dar ea pe sora-l n-o zăreşte,
Stă-n pat, tot răsfoind o carte t Fila cu filă o citeşte,
Cu gândul rătăcind departe.
Deşi aceste scumpe pagini Nu au poetice imagini,
Nici adevăruri nu conţin; Dar nici Vergiliu, nici Racine,
Nici Scott, nici Byron, nici Seneca,
Şi nici jurnalul nou de Mode N-nveau atracţii mai comode: Era, amici, Martin Zadeka33 Şefu-nţelepţilor caldei, Talmaci de visuri, domnii mei!

XXIII Acest op vechi şi important Tania l-a cumpărat odată La negustorul ambulant Cu o Malvkia a disparată; După tocmeli îndelungate Plăti trei ruble jumătate, Mai dete, ca răscumpărare, Un tom de basme populare, Gramatici, două Petriade b, Volumul trei din Marmontel. C De-atunci Martin Zadeka-l cel Mai drag amic, căci de şarade El e tălmaciul nelipsit Din cămăruţa-l de dormit.

» Malvina roman al. Scriitoarei franceze Marie Conin (1770-l807), apărut în traducere rusească în 1816 b Petriada poem epic în zece cânturi despre Petru f, scris de A. Grusinţev şi apărut în 1812 c F.]. Marmontel (1723-l799) scriitor francez, cu idei apropiate de cele ale iluminiştilor din secolul al XVKI-lea şi cunoscut în Rusia prin traducerile lui Karamzin.

XXIV O tulbură aceste visuri Şi se frământă să pătrundă în nepătrunsele abisuri!

Tatiana-n gânduri se cufunda.
Acum ea cauta-n zadar, în tainicul abecedar,
La codru, urs, bordei, făclie,
Arici, podeţ, corb, vijelie.
Şi altele. Îngândurarea Martin Zadeka n-o destramă,
De visu-avut îi este teamă,

Căci prevesteşte supărarea!
Deşi trec zilele la rând,
O tot frământă-aoelaşi gând!
XXV Priviţi, cu Tnma-mpurpurată34 Cum ziua, prin colini, din zare Cu soarele ne-mbie-o dată La onomastica serbare. Din zori e plină casa Larin: Curg oaspeţi care mai de cari-n Chibitee, brişte, săniuţe, în cabriolete şi căruţe: Roiesc din cele patru zări.
În tindă larmă, oaspeţi noi Se-adună în salon puhoi,
Vacarm şi râs şi sărutări şi-n prag lătrat şi ploconeli, Plâns de copii şi cicăleli.
XXVI Cu soţioara-l durdulie, Sosi grăsunul Pustiakov; Gvozdin, bun gospodar se ştie Stăpân pe zdrenţăroşii robi; Scotininii, pereche dalbă, Cu toţi copii lor o salbă: De la treizeci pân la-un an Şi PetuşkoV crai judeţean şi vărul meu cel bun, Buianov, Gătit cu şapcă şi viziera35 (Om renumit pentru manieră) Şi consilierul tainic, Fhanov. Un mincinos viclean şi-abraş, Mâncău vestit, corupt şi laş.
XXVII Sosi familia Harlikov Cu monsieur Triquet duducă, Glumeţ vestit de la Tambov, Cu ochelari şi cu perucă; Buianov este eroul satirei scrise de unchiul lui Puşkm, intitulata Vecinul primejdios, din care poetul citează În nota 35
Ca un adevărat franţuz Triquet Tatianei i-a adus Un madrigal cor de copii: Reveillez-vous, belle endormie l în fila unui alamanh Se publicase acest cuplet; Triquet, recunoscut poet, L-a scos din prăfuitu-l brac: Şi suplini pe belle Nina h Cu versul belle Tatiana. C XXVIII Dintr-un cătun cu crânguri dese Sosi şi-un idol de salon, Nădejdea multor preotese, Brav comandant de escadron; Intră. Ah, noutate rară: Avem fanfara militară! Chiar colonelu-a spus halal! Ce bucurie: va fi bal!
A „Tixv. Estc-te frumoasă adormită” (fr.). Autorul acestui c? N-tec este dramaturgul francez Charles Riviere Du Fresny (16481724) care a compus şi multe cuplete populare în vremea lui. Pe melodia „Reveillez-vous” s-au scris nenumărate cuplete şi versuri de felicitare.
B Pf Elicitare.
„Preafrumoasa Nina” (fr.). „Preafrumoasa Tatiana” (fr.).
Să se distreze fetişcana! 8B Dar, iată, se serveşte cina: La braţ vecinul cu vecina S-aşază. Pe lângă Tatiana —
Roi domnişoarele-o asalta De-o parte. Domnii de cealaltă.

XXIX Pe-o clipă vorba încetase. Toţi rumegă. Răsună doară Cuţite, furculiţe, vase, Tacâmuri, sunet de pahară. Şi lumea iarăşi se porneşte Pe vorbă; zarva se-nteţeşte: Râs, zgomot, vorbărie multă, Niciunul de cellalt n-ascultă. Dar, iată, Lenski-n uşă-apare,

Cu el Oneghin. Cer sfinţit!

Strigă stăpkia: în sfârşit! „Din oaspeţi; care mai de care Oferă loc, la masă. - Aici: Poftindu-l pe cei doi amici.

XXX I-aşază-n faţă cu Tatiana; Mai palidă ca luna-n zori, Ea, ca o ciută în prigoană,

Trişti, ochii săi scăpărători Nu şi—I ridică. Foc şi pară Palpită-n inima-l amară: Felicitarea de rigoare Ea n-o aude-n supărare. Şi lacrimile-l stropi fierbinţi Abia le ţine, gata-gata Să-şi piardă firea! Judecata, Voinţa-nfrâng. Şi printre dinţi, Şoptind o vorbă nenţeleasă, A stat pânla sfârşit. la masă.

XXXI Manifestările migrenii, Cu nervii fetelor, leşinuri, De mult nu le-ndura Evgheni, Satul de lacrimi şi de chinuri. Excentric la ospăţul mare. Simţind a fetei tulburare De ciudă, el s-a supărat şi ochii-n jos şi-a aplecat Cutremurat de indignare, Jurând acum să se răzbune Pe Lenski pentru-nşelăciune; Şi, triumfând cu-anticipare, A prins a-şi ticlui, haîne, Caricaturile vecine.

XXXII Desigur, nu numai Evgheni,

Văzua Taniei tulburare: Dar în disputa-ntre rudenii Era plăcintă-n cinste mare (Cam prea sărată, din greşeală).

Din sticlele cu dop de smoală (între fripturi şi feluri rare)

Turnau Ţâmleanskoe -n pahare: Mai mici, mai mari în front şi ele Cu talii zvelte de cristal: Ca tine, Zizib, ideal Şi muza versurilor mele: Nectar al inimii, ales,

De care mă-mbătai ades!

XXXIII Deodată-o sticlă desfundată Pocneşte: dopul a zburat! Şi vinul sfârâie. Îndată Triquet se scoală torturat De stihul sau. În adunare Se întronă tăcere mare.

Tatiana a pălit complet. Cupletul dedicat, Triquet l-l cântă, fals. Şi când sfârşi, Aplaudat de toţi cu-ardoare şi-nclină fruntea-l gânditoare: Discret, Tatiana-l mulţumi. El primu-n cinstea ei închina şi-l trece foaia cu pricină.

XXXIV Felicitări şi complimente Tatianei toţi îi adresează: Curg mulţumirile-l atente; Evgheni-n umbră-ntârziază; Sfiala, chipu-l obosit în suflet milă i-au trezit: Tăcut, Oneghin se înclină,

în ochi c-o mângâiere lină, Părea că, dezmierdând, o cheamă: Fu oare-ntr-adevăr mişcat, Sau numai poate-a cochetat? Nevrând, sau vrând, de bună seamă, Oricum, privirea lui ce-o-mbie Tatianei inima-l învie.

A Vin roşu sau alb spumos din regiunea Donului, care pe atunci era preparat aidoma şampaniei.

B Nume de alintare, îl Kupraxiei Wulf, tânsra fiică a Ossi-povnei, moşieriţă vecină eu Puşkm.

XXXV Dar scaunele se umesc Şi ceata spre salon aleargă, Precum albinele roiesc Din stupi înspre câmpia largă. Sătul, vecinu-n urma cmei îi pufăie-n obraz vecinei: Trec doamnele lângă cărrţin, Prin colţuri fete se-ntreţin, Râzând voios. Şi masă verde I-atrage-n cerc pe jucători: Boston şi lotnber pe seniori; Şi whist-vX locul nu şi-l pierde Din jocurile oboselii Copiii dulci ai plictiselii.

XXXVI Al optulea rubber: i jucară Eroii whist-ulm: de-opt ori Ei locurile îşi schimbară. Beau ceaiul. Mie-mi place-n nori De ceai, sau miros de cotlete Să-mi măsor vremea pe-nde! Ete, Cum timpu-l socotim la ţară Amiază-n prânz şi cină-n seară: Stomacu-l ceasul credincios Şi, a propos, o paranteză: Ades, în strofa mea drept teză, Vă-mbii la vreun ospăţ copios: Homer, ca tine, zeul meu, De trei milenii viu mereu!

XXXVII, XXXVIII, XXXIX Dar ceaiu-l dat şi domnişoara Lângă cealaltă-abia s-aşază, Când din salon tună fanfara: Fagot şi flaut antrenează. Lăsându-şi ceaiul său cu rom, Când auzi glas de trombon Petuşkov Paris provincial Pe Olga o pofti la bal; Pe Tania Lenski; Harlikova, Mireasă matură şi tristă, Se-avântă cu poetu-n vârstă; Buianov e cu Pustiakova: Dansează toţi doi câte doi Şi balul străluceşte-n toi.

A La whist două jocuri (din trei) câştigate, după carej partenerii îşi schimbă locurile.

XL La începutul de roman, (Caietele-mi vedeţi cum curg) Am vrut şi eu, precum Alban Să vă descriu la Petersburg Un bal. N-am dus-o la-mplinire, Furat de dulcea amintire Despre frumoase picioruşe. Dormiţi, iluzii, sub cenuşe!

Destul cu-această rătăcire!
Căci anii mei în van s-au dus,
Şi tinereţea mi-a apus: E timpul ca să-mi vin în fire!
În trebi şi-n stil să mă îndrept Cu-acest al cincilea caiet!

XLI Şi monoton şi nebunatic, Ca viaţa tânără-n gătej, Se-nvârte valsul furtunatic Perechi după perechi vârtej! Cu gândul răzbunării sale, Oneghin face paşi agale,

Spre Olga o ceru la dans: Cutrcierând pereche-n vals, Gentil pe scaun o aşază, Discută despre una-alta şi-ncepe tura ceealaltă De vals şi-amabil o curtează. Mirată, toată lumea vede, Iar Lenski ochilor nu-şi crede!

XLII Mazurcă-n anii tinereţii, Fanfara când pornea tunând, în sală tremurau pereţii, Podeaua sub călcâi gemând! Scrâşneau lucioase duşumele, Ferestrele dansau şi ele. Acum noi lunecam cu doamna Peste parchet, ca umbra toamna. Dar, pe la târguri, pe ta sate,

Mazurca încă şi-a păstrat,
Specific, saltul avântat,
Mustăţi, călcâie-npintenate.
Căci moda-lun tiran nespus Pentru oricare tânăr rus.

A Francesco Albani, numit şi Alban (1578-l660) pictor italian renumit pentru tablourile sale cu subiecte mitologice, de o graţie afectată.

14Î I

XLIII—XLIV Buianov, vărul meu, ce zboară Cu Olga şi Tatiana-n trei Către erou se îndreptară: Oneghin şi-olga, cu paşi grei, Alunecând cu neglijenţă, S-apleacă-n danţu-l, cu decenţă; El îi şopteşte un banal, Un vechi crâmpei de madrigal. Strângându-l mina. Îndrăzneaţă, Ea toată s-a îmbujorat. Văzând-o, Lenski indignat, Gelos şi stacojiu la faţă, O-aşteaptă pe-Olga în salon S-o ceară-n dans la cotilion!

XLV Cum, ea nu poate?! Ce să-nsamne?

Şi-a dat cuvântul ei, trufaşă,

Iar lui Oneghin? Doamne! Doamne!

Ce-aude el? Abia din faşă Scăpând, cocheta cea şireată încearcă să-l trădeze-ndată!

Şi, Lenski, blestemând capriciul Şi pe femei, smulgându-şi biciul Pe cal zbură plin de-ndignare.

Iar moftul tinerei vestale L-or destrăma două pistoale, Ce-l vor aduce dezlegare: Prin gloanţe altă cale nu-l Se va decide soarta lui!

Capitolul al şaselea „La, sotto i giomi nubilosi e brevi, Nasce una gente a cuie morir non dole. „

Petrarca •

Văzând că Vladimir se duse, Cu Olga, prins de plictiseală, Oneghin iar pe gând căzuse, Prea mulţumit de răfuială. Iar Olga, ca şi dânsul cască, Cătând pe Lenski să-l găsească Tot cotilionul nesfârşit Era ca somnul chinuit. Dar se sfârşi. Şi cina-l dată. La oaspeţi şir de paturi fac; De la salon pânla iatac.

Toţi dorm: odihnă meritată.

Oneghin singur-singurel Pleacă acasă numai el.

Acolo unde zilele sunt înnorate, scurte,

Se naşte-o gintă căruia de moarte nici nu-l pasă (it.).

II E pace peste tot. În paturi Dorm sforăind ca Pustiakov,

Cu jumătatea sa alături,

Gvozdin, Buianov, Petuşkov Şi Flianov cam bolnăvicios; Toţi dorm, pe scaune, pe jos,

Pe duşumea-n sufragerie,

Triquet-n halat şi cu tichie.

Iar în iatacul Tatianei Şi-a Olgăi numai domnişoare.

Cu gândurile ei amare,

Scăldată-n razele Dianei,

Tatiana mai veghează încă,

Spre şes privind: ce noapte-adâncă III Sosirea lui neaşteptată Şi gingăşia-l din privire, Apoi purtarea lui ciudată Faţă de Olga şi-al ei mire: Tot sufletul i-au tulburat Până-n adâncu-l nentinat. Nu poate Tania să priceapă, Tristeţi şi gelozii o sapă: Inima-l strânge. Şi-un abis Sub dânsa bezna-l şi-a deschis.

„Ştiu c-o să pier, dar a mea viaţă Cu moartea lesne mi-aş schimba l fericirea nu-mi va da!”

IV Hai, deapănă-te iar, istorie!

Ne cheamă azi un nou ortac,

Cinci verste de la Krasnogorie Vecin cu Lenski de conac.

Şi-acum la viaţă se îmbie în pusta-l de filosofie: Zareţki, vechi scandalagiu,

Trişor la cărţi şi zurbagiu,

De haimanale calfă bună,

Iar azi un simplu gospodar,

Vechi familist, celibatar Boier şi-n cârciume tribun,

Şi-un om cinstit binenţeles: Nu-aduce veacul doar progres?

Adesea, gura lumii rea încuraja bravura-l goală: E drept că din pistol trăgea La ţintă-n aş, fără greşeală: De la cinci stânjeni. Şi-n război, El s-a distins printre eroi: De pe calmucul său comos,

Căzu-n mocirlă curajos.

Beat turtă. Iară un franţuz L-a prins captiv zălog preţios.

Modernul Regul a zeu gelos —

Oricând nu-l gata de refuz: Pe datorie a goli O sticlă-două la Very! 37

VI Ştie cu ifos să glumească, Să-şi bată joc de câte-un prost; Pe-un om cuminte să-l prostească, Făcând o glumă făr de rost. Dar şi flecarului glumeţ îi da de hac câte-un isteţ. Şi-ades şi el, ca prostănacul, Cădea-n capcana-l, fiert ca racul. Ştia cu glumele-l obtuze Să fie veninos şi-anost, Să tacă uneori cu rost. Iar alteori, ca să se-amuze, Pe prieteni i-aţâţă chiar el, Vrând să provoace un duel î

1 Mărcuş Attilius Regulus general roman din secohil aj „I-lea î.e. n, renumit pentru comportarea sa stoică în captivi-taea cartagineză.

13 Evghenl Oneghin VII Tot el eu stăruinţi împacă Pe doi certaţi, ţinând, în trei, La masa lor brav să petreacă, Apoi să-şi bată joc de ei! Şed alia tempora! A Deci fala (Ca visul dragostei momeala) Cu tinereţea-l spulberată; Făptură-acum astâmpărata, Zareţki-n umbra de acaţiu Stă cuminţit după furtună. Retras trăieşte-n voie bună: Sădeşte varză, ca Horaţiu, Crescând boboci şi-nvaţă chiar Copiii săi abecedar!

VIII Prost nu era. Şi-al meu Evghani Nepreţuind inima-l rea,

Doar duhu-l pus pe sfătoşenii,

Priceperea lui le iubea Şi chiar de-aceea, cu plăcere,

Avea cu el întrevedere: Şi astfel n-a rămas mirat,

Când l-a văzut venind la sfat.

Dar, după prima salutare, Zareţki încă zâmbăreţ - Vorbirea i-a-ntrerupt semeţ, Dând a poetului scrisoare: Oneghin, către geam retras, Citind, pe gânduri a rămas.

IX E un bilet de provocare Scrisoare scurtă, sau cartela Prin care Lenski, cu onoare, Chema pe-amicu-l la duel. La pasu-l impulsiv din fire Oneghin astfel cu pripire Răspunse solului şi el: Oricând e gata de duel. Zareţki, fără-ntârziere, Zorind spre casa lui, în grabă. Unde avea un car de treabă, Plecă. Evgheni în tăcere în sufletu-l nemulţumit Rămase singur şi scârbit.

» Dar alte sunt vremurile (lat.). 156

Provocare la dud. 13

I Pe drept! Căci cercetând procesul, în intima lui judecată, El aspru şi-a blamat excesul; întâi purtarea-l vinovată, Când a glumit chiar cu iubirea Lui Lenski, zădărându-l firea; Al doilea să lăsăm dojană: Să-şi facă şi poetul toană, Scuzat la optsprezece ani! Iubind pe tânăru-l amic, Evgheni trebuia un pic Să cugete! Regretă-n van: Mai bine chibzuia-nainte Om de onoare şi cuminte!

XI Putea s-arate el simţire, în loc de-a se zburli ca fiară; Se cuvenea el cu iubire Să-l dezarmeze inimioara. „Acuma e târziu gândeşte, Ţimpu-l pierdut. Şi-apoi, în cleşte M-a prins bătrânul duelist: E rău, perfid şi şantajist. Desigur, merită dispreţ Cuvântul lui de mincinos, Dar şoapte, râsul pe din dos.”

Părerea publică-l la preţM: Resortul cinstei idol cum e Pe axa lui se-nvârte o lume!

XII Poetul, în pripita-î faptă, Fierbând de ură, clocotea; Nerăbdător răspunsu-aşteaptă: Vecinul un triumf vestea. Acum, pentru gelos e praznic! El se temea de-acel obraznic, Să nu-l scornească iarăşi glume: Să-l facă de ruşine-n lume! Şiret, să nu-şi ferească pieptul De ţinta ţevii de pistol: De-acuma n-o să tragă-n gol, Când l-o ochi în piept, de-a dreptul; Chiar mâini, la moară. - O să se-nfrunte, Vor trage-n coapse, sau în frunte!

XIII Urând cocheta nendurată, înflăcăratul Lenski, el Nu vrea pe Olga s-o mai vadă în pragul crudului duel. Apoi, lăsând-o mai domol, La urmă, dând doar un târcol,

Se pomeni iar la vecine: S-o dea pe Olga de ruşine! ©ar ce să vezi? Ca mai-nainte, Fugind poetului în faţă, E gata ea să-l ia în braţă, Din prag, privind la el cuminte: Speranţă dulce-l flutura Precum a fost, aşa era!

XIV De ce aseară. - Aşa degrabă Ne-aţi părăsit, fărun cuvâht? De-ndată Olga îl întreabă. El ochii-şi pleacă, în pământ: Pieriră-n suflet ură, ciudă, Şi neagra-l gelozie crudă, Văzând privirea ei curată şi gingăşia ci de fată; Sorbind lumina ei senină, Gândi la ea cu-nduioşare şi simte că-l iubit cu-ardoare şi-acum, regretă cruda-l vină şi-n inima-l cu ea-mpăcat: E fericit, e-nviorat!

XV, XVI, XVII Şi trist, cu fruntea-ngândurată. Tăn faţa Olgăi dragi ca ieri -Uladimir iarăşi nu-şi arată, îngrijorateile-l dureri,; Gândeşte: „Fi-voi salvatorul! Nu voi lăsa corupătorul, Ou linguşiri şi cu suspine. - Bă-l fure inimii virgine • iubirea desfrânatul

vierme! Petala crinului s-o roadă Şi «cu «rtrava lui neroadă, Să-nvenineze-a florii steme.” Aceasta-nseamnă, orice-ai zke, Că, rriîiini. - Ne -duelăm, amke!

XVHJ Fi ştiut el care-l, Ge «n pieptul Taniei ardea Şi de-ar fi bănuit Tatiana Ce crudă soartă-l aştepta Că Lenski cu Oneghin sorţii Şi-l pun în joc în faţa morţii Se poate că iubirea sa Pe prieteni încă-l împăca! Dar pătimiFea ei e-o taină Şi nimerii n-o deaeoperi.

«tei I

Oneghin n-o mărturisi, Iar Tatiana n-o destainä! Putea doar bănui dădaca, Dar n-a-nţeles nici ea săraca!

XIX Distrat fu Lenski seara-aitreagă,

Când taciturn, când vesed iarăşi; Cel legănat de Muza-l dragă Mereu cu gândul e tovarăş 1

Mai îngâna oîte-un suspin Discret şi trist la alavecin,

Privind la Olga rătăcit,

Şoptea: „Sunt tare fericit!”

Dar e târziu; gândind să plece, în pieptu-l inima se frânge: Cu drag de-adio mâna-l strânge; Şi ea, privind în faţa-l rece: Tristeţii vru să-l dea de rost: Ce ai? Nimic! Şi duş a fost.

XX Ajuns acasă, la pistoale Privi, strângând-u-lk-n cutie. Şi, dezbrăcându-se agale, Cu versai-l Schiller îi îmbie.

Dar gândurile-l prind în plasă, în pieptu-l inima-l apasă: Ei vede-n dragostea-l aprinsă, în frumuseţea-l neînvinsă Pe Olga lui. Şi cartea-ndată A-nchis. Îşi moaie a sa pană, Scrie-o poamă diafană, Iubirii sale închinată; Citeşte versu-l, cu tristeţe, Ca Delviga, beat, pe la ospeţe!

XXI Dax versurile-l le-am păstrat şi iată dar cum sună ele: „Ah, încotro v-aţi depărtat, Voi, zile-a primăverii mele? Privesc la ziua viitoare Şi-ntreb: ce mi-o aduce, oare? Dar ea s-ascunde-n giulgiul cetii, Zădărnicie-l clipa vieţii. Şi dreaptă-l judecata sorţii: Străpuns cădea-voi sub săgeată, Sau fruntea mea de-o fi cruţată, la fel voi spune-n faţa morţii: Fii binecuvântată, zi, Sau noapte ce mă vei răpi!

A. A. Delvig (1798-l831) coleg de liceu ţi prieten al lui Pufkin, poet şi admirator al cântecelor populare.

I XXII Sclipi-vă raza dimineţii,

Şi ziua va zâmbi frumoasă; Iar eu, în floarea tinereţii,

Voi trece-n umbra-ntuneooasă î,

Şi amintirea ta, poete,

Se va-neca în râul Lete.

Toţi te-or uita; dar tu, fecioară Frumoasă, vei veni tu, doară,

Să-ni verşi o lacrimă pe urnă,

Gândind: «El m-a iubit pe mine!

Şi mie tristele-l destine în zori de viaţă taciturnă,

Mi k-anchinat, el, dintre toţi l»

Iubii», vin la al tău soţ!”.

XXIII Deci ceaţă, umbra-ntunecata. (Romantic plin de pesimism! Deşi, pe bună judecată, Nu văd, de ce-ar fi romantism!) Dar Lenski, în sfârşit, în zori, Lin aţipi la cântători, Cu chipu-l ostenit şi pal, Pe vorbă nouă: ideal.

Dar numai ce-l cuprinse somnul Şi în tăcutu-l cabinet,

Cu pas tiptil, intră discret Vecinul său: Mai doarme domnul!

Grăbeşte, că-l trecut de şepte!

Oneghin stă să ne aştepte!

XXIV Se înşela. Evgheni încă Dormea buştean în pat, pe când Cocoşii-n bezna cea adâncă Pe Vesper» salutau cântând. • Oneghin mai dormea profund, Iar discul soarelui, rotund, Se-nalţă-n nor de vijelie: Şi bat la geamuri din chilie Nămeţii albi. Vrând să mai doarmă, Evgheni, din oulcuşu-l moale, Nu se îndură să se scoale. Dar, în sfârşit, trezit de larmă, Perdeaua-şi trage. Timpul trece El trebuia demult să plece.

• în mitologia greco-latină steaua lui Venus, adică Luceafărul serii, dar şi al dimineţii.

XXV Sună nervos. Guilâot valetul Franţuz s-a. Şi ivit, supus Halat, papuci şi cu pachetul De albituri i le-a adus. Oneghin repede se-mhracă Şi slugii porunci să treacă Să-l ţină (-n loc de aghiotant) Cutia lui de combatant Şi-n sanie suind agale, în goană telegarii zboară; Şi cere ajungând la moară Lepage 39-le cu ţevi fatale. Iar sania cu telegari S-aştepte-n deal la doi stejari.

XXVI La moară, pe zăgaz tăcut Aşteaptă Lenski-n nerăbdare; Zareţki meşter priceput - Vorbea de roţi şi piatră mare. Oneghin scuză-n grabă-şi cere Pentru prea marea-ntârziere. Zareţki, duelist pedant: —Dar sunteţi fără secundam?

C-avea-n duel metodă dreaptă: Pe-un om lat să-l întinzi în drum Nu se admite orişicum,

Gi-n stricte pravile de artă!

(De-aceea el şi se cuvine Să fie lăudat în fine!)

XXVII Vreţi secundam? Evgheni zice 5 Pe-ainicul meu monsieur Guillot Şi cred că nu-mi veţi contrazice Cuvintele, aşa socot. Bărbat necunoscut, modest, Un om de treabă şi onest! Zareţki buza şi-a muşcat. Pe Lenski-oneghin l-a-ntrebat: Pornim? Hai, să pornim!

Nesigur Vladimir zise. Şi s-au dus, Jos, după moară. Iar mai sus Doi martori: „om-de-treabă" sigur Şi ou Zareţki fac tocmeala: Duşmanii-aşteaptă răfuiala.

XXVIII Duşmani? De când, pornind asaltul, Setoşi de sânge se-nfruntau? Adesea unul lingă altul Nu stau la masă, nu gândeau? Prieteni, ieri? Iar azi cu ură Privesc cu sufletul la gură: Doi monştri, ee-ntr-un vis urât Le strigă să se ia de gât,

Să se ucidă duşmăneşte.

Nu şi-ar putea ei mâna strânge Pân ce nu şi-au scăldat-o-n sânge?

Să se despartă prieteneşte?

O, vrajba lumii, uri haine!

Se tem de falsa lor ruşine.

XXIX însă pistoalele sclipiră; Ciocanul bate în vergea şi gloanţele se nituiră; Trăgaciul clămpăni. Curgea Albastră pulbere în ţeava şi cremenea fără zăbavă E prinsă-n dinţii de oţel. Guillot stă supărat şi el. Şi-aruncă mantia duşmanii.

Zareţki treizeşdoi de paşi A numărat pentru vrăjmaşi, Rostind ritos cuvinte stranii. Şi-l despărţi pe-amici pe sol, Dând fiecărui un pistol.

XXX Acum porniţi! Şi fiecare,

Fără-a ţinti cei doi vrăjmaşi —•

Unul spre cellalt cu răbdare Măsoară-alene patru paşi,

Ca patru trepte către moarte.

Şi un pistol sclipi de-o parte: Evgheni, neţintind în gol,

Ridică-ncet al său pistol.

Mai fac cinci paşi lin măsurat.

Şi-acuma sorţii vor decide!

Când Lenski ochiul stâng i-nchide,

Oneghin trage. A sunat,

Fatala clipă! Şi poetul Din mână-şi scapă pistoletul:

…XXXI Ducându-şi mâna către piept, El cade. În priviri doar ceaţă E moarte, nu e chin inept. Aşa, din munte-un sloi de gheaţă,

Sub soare scânteind feeric,

Se prăbuşeşte-n întuneric.
Oneghin simte lungi fiori,
Spre tânăr face paşi uşori,
Zadarnic pe poet l-îmbie: El nu mai este: cântăreţul Muri prea timpuriu; îngheţul L-a prins, ca floarea-n vijelie; În zori se vesteji-n zadar: S-a stins foc sacru pe altar!
XXXII Sta nemişcat şi-o umbră vană Pe frunte pacea-l tulbura,
Sub braţul stâng, din caldă rana Tot sângele îi şiroia.
Doar înainte co clipită în inima-l ce nu palpită! —
Zvâcneau nădejdi, iubire, ură,
Clocot de viaţă şi căldură; Şi-acum, ca-n părăsite case,
E gol, întunecat şi mut,
Şi viaţa toată s-a pierdut!
Vezi var pe geam, obloane trase,
Stăpânul nu e să te-mbie.
Dar unde-l? Cel de sus doar ştie î.
XXXIII Plăcut îţi e pe-un crud duşman Să-l zădăreşti cu-o epigramă,
Plăcut îţi e, când pe-un tiran îl prinzi de coarne, fără teamă,
Iar el, privindu-se-n oglindă, îşi vede mutra lui pălindă.
Ţi-e mai plăcut, amicul meu,
Când va urlă: „Sunt eu! Sunt eu!
Plăcut e, în tăcere mare,
Să-l pregăteşti sicriu cinstit,
Punând capacul ţintuit De la distanţa de rigoare: Dar, să-l trimiteţi la strămoşi Nu cred că sunteţi bucuroşi!
XXXIV Şi dacă ţeava armei, toantă, Ucide-un tânăr, bun amic, Ce cu-o privire arogantă, Sau c-un cuvânt te-agaţă-un pic, Ori la o sticlă desfundată, Sărindu-l ţandăra, deodată, La luptă mândru te provoacă: Aceasta cui poate să-l placă?
Dar ce ţi-o spune conştiinţa, Când vezi lungit pe sol, deoparte, Unt om? Cu f runtea-n chin de moarte Ce-l hnpietreşte-n veci fiinţa! Când, surd, chemarea nu-l pătrunde Şi, mut, la strigăt nu-ţi răspunde!
XXXV Evgheni, prins de remuşcare, Striuagrad pistolu-n mâni nervos, Privi la Lenski, cu-ntrebare: Da! E ucis! Rosti tăios Zareţki: Sigur, e ucis! Privind la Lenski, ca-ntr-un tis, Oneghin s-a cutremurat Şi, îngrozit, s-andepărtat. Zareţki, trupul îngheţat,

în sanie; —ca pe-o comoară îl urcă. Telegarii zboară,; Simţind stăpânul mort; se zbat. Şi akargă-n goana-nfierbântată, Spre curte năvălind săgeată! I XXXVI.

Prieteni, voi jeliţi poetul,
Pierdut în floarea tinereţii,
Plin de nădejdi şi cu regretul Că nu-şi plini menirea vieţii!
S-a stins! Vai unde sunt penaţii Şi nobilele-l aspiraţii,
Simţiri şi cugete curate,
Idei şi gânduri avântate?
Şi unde-l, vai, floarea iubirii.
Şi setea muncii şi-a ştiinţei,
Şi foamea dulce-a suferinţe».
Şi voluptăţile gândirii,
Şi voi, năluci nepământeşti,
Poetice visări cerestL? L XXXVII Poate c-a fost spre bine-n kiine,

Sau pentru glorie născuţi Şi lira lui cu falnic nume În veac de veae i-ar fi crescut —

Prin cântee faima de po6t 5
Sau poate că în hu» e. - Neet,
Ar fi suit înalte trepte.
Ci-n viaţa veşniciei drepte El poate-a dus o sfântă taiaă,

Şi sacrul sufletului foc S-a stins, în noapte, sub obroc, în Acoperit de-a morţii haină; Şi, la mormântul lui, în floare, în cânt nu-l vor slăvi popoare l XXXVIII, XXXIX Sau, poate, pe poet, în viaţă, îl aştepta o altă soartă; • Schimbat la suflet şi la faţă, Sleit, bătea la altă poartă; De muză divorţând, el, dornic, îşi făurea cămin statornic; Şi fericit, încornorat, Tânjean papuci şi în halat; Gustând din cupa vieţii dulce: La patruzeci de ani cu gută, Mâncând şi bând stafie mută, Grăbind în patu-l să se culce. Şi-n fine. - Ntre copii, nepoţi Murea la vatra-l, plâns de toţi.

XL Oricum n-ar crede cititorul: Poetu-ndrăgostit de vis, Frumos şi tânăr, gânditorul, Fu de-un amic smintit ucis!

Pe locu-n stingă, de la. Satul Unde-şi avu cuib inspiratul Poet doi pini îngemănaţi Cresc într-un trunchi îmbrăţişaţi, în umbra lor, plugari la râu Privesc cum curg «lin la vale Şi cu ulcioare vin agale, Secerătoare de la grâu, Să-şi stingă eetea arzătoare Privind spre monument arare.

XLI Acolo. - N primăveri, când plouă, Pe câmpuri verzi, scăldate-n soare, Privind la holdele cu rouă, Câte-am păstor,

lingă mioare, Cu ochii trişti, cu faţa suptă, Cânta, cârpiod opinca-l ruptă; Sau câteo linără fecioară, Venind de la oraş la ţară, Aicea se oprea, semeaţă, Strunind fugarul său în frâu, La alba piatră de la râu: Luându-lşi voalul de ipe faţă, Citind inscrijpţia de jale, Trist lacrima, plecând agale.

I XLII La pas ea merge, pe câmpie, Gândind la Lenski tulburată, Că viaţa-l cu zădărnicie I-a fost iubirii închinată. „Dar Qlga, unde-o fi? Gândeşte Pe Lenski tot îl mai jeleşte? Şi oum s-o mângâie, sărmana? Şi unde-l sora ei, Tatiana? Şi unde e fugaru-ascet, Duşmanul tinerelor graţii, Omul ciudatelor distracţii: Călăul junelui poet?" Acum de el nu pot vorbi, Dar mai târziu voi reveni,: -; XLIII Acuma, nu! Deşi iubindu-l Din suflet pe eroul meu, Acum la el nu-mi este gândul. Dar, mai târziu, voi spune-o eu. Ci anii mei la aspra proză Mă-mping, gonindu-mi rima rozS şi-ţi urma ei, cu pas alene, Ofcând, eu zăbovesc cu lene. Şi pana mea azi nu mai zburdă, Să zmângălească pe hârtie; Ci ake visuri mă îmbie,

Şi alte aspre griji m-asurdă, în larma vieţii sin tăcere. Scârmând în suflet, cu durere,

XLIV s Mijesc acum alte dorinţe, Cunosc acum altă tristeţe: Jelind apuse suferinţe, Daplâng ipierdittta-mi tinereţe O, visuri, visuri: dulci iluzii, Voi, rimelor, la glasul Muzii, Demult, săltaţi de voie bună şi-acum staţi veştede-n cununâ? Demult? Şi-acum, de bună seamă, S-a dus, în zbor de rânduneîe şi primăvara vieţii mek Precum glumeam fără de teamă), Nu se va-nâ» arce niciodată? Şi-nmi bat treizeci de ani la poartă?

XLV Aşa-mi bătu şi-amiaza vâeţii, O recunosc aceasta eu: V-aţi dus voi, ani ai tinereţii, Cu voi s-a dus şi-avântul meu! Vă mulţumesc. Pentru plăceri, Pentru tristeţe şi dureri j I

Zburdalnicii, furtuni, ospeţe şi toate darurile vieţii. Vă mulţumesc, dar, tuturora! Cu voi, în larmă şi-m tăcere, M-am desfătat eu, cu plăcere l Adio, viaţa mea, aurora.

Cu suflet nou pornesc lla drum; Trecutul să-mi mângâi de-laoum!

XLVI Privesc napoi: Adio, umbre,

Unde cu ziMe-lmi pustii Se scurse viaţa-n patimi sumbre, în trudă şi zădărnicii.

Şi tu, candidă poezie,

Imaginaţia mi-o-lmbie Şi focul sacru —• de sub spuză - în inimăni aprinde, Muză,

Şi nu lăsa să se răcească Poetjun sufletul de jar: Să se înverşuneze-amar.

Şi, în sfârşit, să-ncremenească.»

Unde-n viitoarea de pe-aici Mă bălăcesc cu voi, amici! •

Capitolul al şaptelea „O, Moscova, fiic-a Rttsiei iubită, Cu cine mai poţi fi tu asemuită f Dmâtriev a („Cum să nu-mi iubesc eu Moscova natală?”

Baratânski „Prigoană-a Moscovei f Ce-nseamnă să poţi vedea întreaga lume!

Şi oare unde e mai bine?

Unde nu suntem noi anume!” Griboedov Goniţi de raza primăverii Din munţi cu creste argintii, Nămeţii sub cupola zării Revarsă râuri pe câmpii. În dimineaţa cea senină, Zâmbeşte firea pe colină, Sub poala bolţilor albastre; Vuiesc pădurile sihastre Şi-nimugurind, prind să-nverzească. Când după dajdie - albina Aleargă părăsind stupina, poet liric, fabulist i să». Dmitriev (1760-l837) tiric rus.

H A. G, Griboedov (1795-l837) autorul renumitei comedii satirice Prea multă minte strică, din care citează Puşkin.

Colinele prind să-nflorească ii Ce tristă -eşti tu, primăvară,

Timp drag ou daruri de iubire 1

Ce tulburare mă-oifioară,

Simt sângele în clocotire S Cu câtă trtstă-nduioşare,

Cu câtă dulce alinare Mă chemi ta, primăvară faţgă,

La sânul păcii din viroagă!

Din amorţita mea tăcere,

Tuj viaţa, nu mă mai îmbii Cu vis, cu (dor şi bucurii,

Cu alinare în durere?!

Şi sufletu-sni Înţepenit Din noapte im -S-a mai ttefck?!

III Să n-avem, oare, bucurie,

Când frunzele, pierduten toamnă Cu primăvara iar învie,

Şi zvon din crfng la vi Au, eu natura ce renaşte,

Jn gând îndurerat ne paşte: ISO Tânjim că anii ai s-au dus, Cu tinereţea ce-a apus? Au, poate, ne revine-n minte, Un vâs poetic ce-nfioară, De-o altă veche primăvară, Ce prinde-n inimi să ne cânte, Visând o ţara depărtată, Cu nopţi şi lună fermecată?; Iv E timpul vostru, trândavi leneşi,

Libovnici epkureeni,

Sub: Levşin41 fericiţi pui peneşi Născuţi în puf, pretorieni; Priami ai zărilor rurale,

Voi, doamnelor sentimentale!
Vă cheamă dulcea primăvară,
Cu toţii să porniţi la ţară,
Unde e trudă, câmp în floare,
Timp cald, cu nopţi de inspiraţii,
Prielnice pentru tentaţii.

La câmp, amiciy cu nerăbdare: Landouri, brişte, echipaje Porniţi la drum, de la orajei O, cititor mărinimos, în butca ta din ţări străine Lasă oraşul zgomotos Unde ai dus-o iarna bine; Cu muza mea capricioasă Hai în dumbrava răcoroasă Tot foşnetul să-l auzim Pe lingă râul anonim. Pe unde, ros de plictiseală, Oneghin însuşi a iernat Vecin cu-al Tatianei sat, Codana plină de sfială. Dar el acum pe unde este? Pieri şi urma-L, ca-n poveste.

VI La câmpu-mprejmuit cu dealuri, Să mergem dar la râuleţ, Ce curge, şerpuind în valuri, Sub bolţi de tei unde răzleţ Cântă în nopţi privighetoarea şi un măceş şi-arată floarea, Iar râul murmură ca-n vis; Sub doi pini gârboviţi stă scris, Pe faţa pietrei funerare,: „Aici Vladimir Lenski zace, Murind viteaz, visează pace.

În anul Domnului cutare. Răpus. la umbra de brădet. Dormi pururi, tinere poet!”

VII Prin crengi de pini, în primăvară, Trist vântul, mângâindu-l urna, Oftă k piatra funerară, în taină ilegănând cununa. Şi-n fapt de seară două-amice Tăcute des veneau aice: Se-mbrăţişau sub disc lunar Lângă mormânt plângeau amar. Iar azi. Stă monumentul trist, Uitat de toţi, pe cărăruie Crescură spini. Cununa nu e. Doar vreun păstor (şi el artist), Bătrân cărunt, cu faţa suptă, Cânta, legând opinca-l ruptă.

VIII, IX, X Sărmane Lenski! După tine Nu mult a plâns a ta mireasă: Nu «ui oftează cu suspine,

Şi-n doliu nu-ţi e credincioasă;» Un altu-l mângâie durerea, Cu linguşită iui iubire, Flatându-li vanitoasa fire. Acum iubeşte ea ulaaul; Şi uite-o ou el împreună, i Lingă altar stă sub cunună împărtăşindu-l tot elanul: Privea cu ochii în pământ, Rostind voiosul jurământ.

XI Sărmane Lenski! Au, sub huma Grea tresări-vei în mormânt, Trist cântăreţ, aflând acuma Trădarea-n nou-l legăanânt? Sau, adormit pe râul Lete, Tu fericit visezi, poete şi-n lumea tainică şi mută, Dormi dus în umbra cea tăcută? Aşa, cuprinşi de grea uitare, Vom adormi şi noi, în ani şi glas de-amki

şi de duşmani, Nu ne-o trezi din nepăsare: Doar ceartă de moştenitori Prin zarva-l ne va da fiori.

XII De-un timp, al Olgăi glas sprinţar La Larini nu-l de auzit: Chemat de-un ordin nilitar El a plecat; ea l-a-nsoţit. Bătrâna foarte-ndurerată, Părea că ceasul îi sunase; Tatiana lacrima-şi secase: Ca moartea palidă şi tristă, Privea cu împietrita-l faţă, Lipsită de elan şi viaţă. Trecând pe-ai casei în revistă, Perechea salutări le-mparte Tatiana-l petrecu departe.

XIII Şi lung, prelung din urmă lor, Privea Tatiana-n văl de ceaţă: S-a dus amica anilor De bucurii şi jale-n viaţă. S-a dus, în zbor de porumbiţă, Intima vieţii strengăriţa, Menit i-a fost acum, de soartă, De-a pururea să se despartă. De-acuma singură o umbră Privea-n grădina lor pustie: Nimica-n suflet n-o îmbie.

Pe faţa-l împietrită, sumbră,

Curg lacrimi picuri mari de rouă Şi inima-l se frânge-n două.

XIV Şi, în tăcerea-l solitară, Mai tare patima-l saprinde, Pe-Oneghin de departe, doară, în trista-l inimă-l cuprinde. N-o să-l mai vadă niciodată, Datoare e ca viaţa toată Că fratricid să-l poarte ură. S-a stins firava lui făptură Şi nimeni nu-şi mai aminteşte De el: logodnica semeaţă Altuia i s-a dat pe viaţă, După poet nu mai tânjeşte! Doar două inimi, când şi când, De ce-n zadar l-or fi plângând?

XV E seara şi pe cer se stinge Lumină-n zumzet de amurg şi hora veselă se frânge; în văi domoale ape curg,

Iar peste nu, în noapte, focuri Aprind pescarii pe alocuri. Şi luna tocmai din tărie Argintu-şi varsă pe câmpie. - Tatiana-n noapte rătăcea Şi de pe deal zări, deodată. Un sat şi-o curte luminată, Grădina, râul din vâlcea. Ea trist privi şi, tulburată, Des prinse inima să-l bată.

XVI De îndoieli e încercată: „Să plec napoi, să merg nainte?

El nu-l aici ca altădată; Să-l văd doar casa”-şi zise-n minte Grădina, curtea lui pustie,

Din deal în gând mereu o-mbie,

Şi pironind trista-l privire,

Tatiana stă-n nedumerire.

Dar intră-n curtea părăsită Şi câinii, buzna dând, o latră; La strigătu-l de iîngă vatră,

Copiii sar într-o clipită,

S-o apere cu toţi o droaie —
Scăpând pe Tania de-o potaie.
15 Kvgheni Oneghin I
XVII VLn să văd curtea boierească, Se poate? Tania îi întreabă. Copiii, gata s-o servească, Aleargă după chei, la babă. Anisia, grăbind spre dânsa, în faţă-l uşile deschis-a. Pe Tania-n casa cea pustie îndată paşii o îmbie, în cuibul unde-acel erou Trăi. Vezi tacul trist în sala Tăcut cum stă pe masa goală De biliard. Şi pe birou Cravaşa-l. Tania stă-n ungher. Aici, lângă cămin, stingher XVIII Boierul sta Anisia-l zise Cu Lenski, cu vecinul, bietul, Luând ei cină-n doi, aice, Poftiţi, acesta-l cabinetul, Aici dormea, sorbea cafele» Vechilu-aici da socotele Şi cărţi citea dis-dimineaţa; Aici îşi petrecea el viaţa Şi domnul mare. - Al său părinte; Duminică şi-n zile mari, Punând pe nasu-l ochelari, Jucam noi cărţi, ţiu bine minte! Sărmanul! Dumnezeu să-l ierte Şi în mormântu-l să nu-l certe!
XIX Cu ochii plini de-nduioşare,
Tatiana-n jurul ei privea La toate, plină de mirare,
Şi-n sufletu-l se-nviora Cu dulcea-l patimă nestinsă; Pe masă candela sta stinsă,
Şi-un vraf de cărţi; în colţ retras,
Un pat, sub covoraş de-atlas; Lunare raze drept colan; Pe un perete ca blazon —
Portretul lordului Byron Şi-un bust de bronz dârz corsican Tricorn pe tâmpk încruntate Şi braţele-l încrucişate.
A Bustul lui Napoleon I. 15 189
XX Tatiana-n cabinet rămasă Privea la toate fermecată.
Târziu. Vânt rece. Noaptea-şi lasă Pe crâng tăcerea-ntunecată.
Pe văi şi râu se-aşterne ceaţă.
Iar luna se-adumbri la faţă,
Sub nori. Tatiana-ntârziată Se cuvenea a fi plecată De mult. Dar grija-l şi-o ascunde în inima-l, oftând cu jale; Spre casă când porneşte-agale, îşi cere voie a pătrunde Aici, la curtea boierească,
Să vină cărţi să mai citească.
XXI Tatiana de la chslăriţă, Rămas-bun îşi luă la poartă. Dar pasul ei cu sârguinţa, A doua zi, din nou o poartă Aici. În cabinet, tăcută, Rămâne singură. - Abătută, Uitând de lume şi-n suspin Prelung îşi plânge-amaru-l chin.

Apoi a prins să răsfoiască Prin cărţi, ca un copil distrat, Dar conţinutul lor ciudat Atenţia-l ştiu să-l sporească: Şi ea în tainice volume Descoperi o nouă lume.

Xxrr Deşi ştim bine că Evgheni Demult de cărţi s-a săturat, El operele unor genii De surghiunire le-a salvat: Ici bardul lui Ghiaur şi Juan 2 e Şi alte două-trei romane, în care secolul avan Cu omul lui contemporan Aproape-l zugrăvit fidel, Cu sufletu-l destrăbălat, Sec, egoist şi îngâmfat, Romantic, mândru şi rebel, Cu mintea-l, stup de răutate, Tierbând în acţiuni deşarte.

A Ghiaur şi Don Juan nume ale lui Byron.

Protagoniştii poemelor cu acekţi XXIII Păstrau şi azi multe din pagini Sublinieri de unghii fine Şi-atentă iscodea imagini Cu ochii plini de agerime: Tatiana se-arăta mirată De-un gând, de-o faptă minunată De care-a fost cutremurat Oneghin, când le-a relevat. Şi vede ea pe marginalii, Tot ce-a-nsemnat creionul lui. Şi pretutindeni sufletu-l Se-nfiripează din detalii: Printr-un cuvânt, o exclamare, Un semn tăcut de întrebare.

XXIV Şi-acum Tatâana mea „începe Câte puţin a înţelege Pe cel ce nu-l putea pricepe Şi taina prinde să-l dezlege. Acuma vede după cine A trebuit ea să suspine: Că e un trist original, Un înger, demon infernal, Ce e? Un ins cu ciudăţenii?

Un moscovit ce joacă-n roî, Sub mantia lui Childe Harold? Un interpret printre vedenii? Un lexicon modern să fie? Au nu-l cumva o parodie?

XXV Atunci enigma-l dezlegată?

Atunci cuvântul e găsit?

Dar ţimpu-l scurt. E aşteptată,

Acâş de mult să fi sosit.

Aice, grijulii, vecinii Ţinură sfat în preajma emir: Ce să mă fac? Tatiana-l mare Bătrâna spune cu-ntristare -

Doar Olga-l mult mai tinerică,

Şi-ar trebui cu lumea-n rând S-o văd pe Tania mai curând,

Dar nu mai pot să fac nimica: La toţi ea le refuză mâna.

Trist rătăcind prin crâng, într-una.

XXVI S-o fi îndrăgostit? De cine? Buianov o ceru: refuz; Şi Petuşkov la fel, vezi bine! Pâhtin husarul iar mofluz S-a dus îndrăgostit lulea De Tania! Naiba-l zbenguia! Gândeam c-acuma nunta-l gata! De unde? Iar refuz, netoata!

Măicuţo, eu atâta zic,

La Moscova, la Mici de fete! Acolo mofturi n-o s-arăte!

O, Doamne, dar câştigu-l mic! «O iarnă tot o să te-ajungi! De nu, ţi-om da şi noi din pungi!

XXVII Cu-aceste vorbe sfat cuminte -Bătrtna planul şi-l încheagă, La socoteli luând aminte: La Moscova o iama întreagă Trăi-vă biata Tatiană, Şo vadă lumea orăşană în frumuseţea-l naturală, Modestă şi provincială, Cu demodate toalete şi vorba ei înapoiată, S-o-nfrunte Moscova-n gâmfată, Ochiri de fanţi şi de cochete!; Vai, ce ruşine! Ah, mai bine Să steaua pădurile-l virgine!

XXVili Trezindu-se cu prima rază,
Acum la câmp grăbeşte ea; Privind în juru-l, se-ntristează,
Duios la toate le vorbea: „Adio, paşnice coline,
Voi, munţi cu vai şi râuri line,
Şi voi, umbroaselor păduri,
La sânul falnicei naturi,
Şi veselă şi vie-n toate: Vă schimb lumina dulcei păci,
Cu larma capitalei reci!
Adio, sfânta libertate!
De ce grăbesc la altă poartă?
Ce-o să-mi ofere cruda soartă?

XXIX Plimbă rea-şi prelungeşte-acum Când pe-un colnic, când la pârâu, Tatiana-şi pironeşte-n drum Privirea-l cu păreri de rău. Că-l sunt prieteni vechi şi dragi Şi câmp şi codrii verzi de fagi, Cu cari pe rând se sfătuia, Că vară se călătorea. Sosi şi toamna aurită; Natura se îngălbeni, Cu flori de jertfă se-nveh. Din bolta nordica-mpietrită Porni un vaier şi-n persoană Sosi fermecătoarea iarnă.

XXX Veni, se risipi în pale Pe crengi, pe arbori albă floare; Covor se aşternu pe vale,
Pe câmp, pe dealuri, pe ogoare.
Pe ţărm şi nuri nemişcate,
Dregându-şi punţile-argintate,
Sclipi şi gerul peste ţarnă: Bine-ai venit, măicuţă iarnă!
Doar Tania nu e bucuroasă,
Nu se grăbeşte-a întâlni,
Albi, primii fulgi; a-şi răcori Obrajii cu nămeţi, voioasă,
Să-şi spele faţa-l: nu! Tatiana Din drumu-l vrea să-ntoarne iarna.

A Aluzie la ritualurile păgâne care cereau împodobirea altarului de jertfă cu ghirlande de flori.

XXXI Ziua plecării întârzie, Sosi şi ultimul soroc. Trăsura hârb de fierărie Fu dreasă pentru pocinog, Formând convoi din trei căruţe, Cu fel de fel de catrafuse: Tingiri şi scaune, saltele, Borcane multe, canapele şi cuşti cu gaiţe, cocoşi, Castroane, lăzi, etcetera Şi ce comoară mai era. Plâng unii şerbi; alţii, voioşi La carele cu hodoroabe înhamă optsprezece gloa”be.

XXXII Trăsura mare-l înhămată; Cu prânzul la bucătării,

Zoresc. Chibitca e-ncărcată; Se iau la harţă surugii Şi babe. Pe-un schelet de gloabă Stă primul vizitiu cu barbă; Şi slugile băteau plocoane,

Urând drum bun pentru cucoane.

Spre porţi trăsura de onoare Porni. „Adio, curţi tăcute!

Adio, plaiuri cunoscute!

Ne-om mai vedea, vreodată, oare?” „ „

Şi picuri grei de suferinţi,

Din ochii Taniei curg, fierbinţi.

XXXIII Când binefacerea culturii Ne-o trece graniţa târziu,

Cu timpul, dând imbold naturii, (Cum filozofii-n table scriu,

Se pare, peste ani cinci sute)

Avea-vom şi noi alte rute,

Tăind Rusia cu şosele,

Şi poduri ghintuite, grele,

De fontă, arcuind pe-abis,

Vor trece peste văi şi râuri; Tuneluri cu boltite brâuri Vor sfredeli prin munţi, ca-n vis; întreaga lume creştinească» în gări tractire-o să găsească.

XXXIV Dar azi la noi sunt drumuri rele4S, Cu poduri vechi ce putrezesc; Prin staţii ploşniţe rebele Şi purici noaptea te sfârşesc.

Nici birturi nu-s. În izba rece, Sub ochi un Preiskuranta îţi trece Flămând, mâncări inexistente Trezindu-ţi pofte violente. Prin sate meşteresc ciclopii La foc domol, suflând în foaie, Dreg cu ciocan şi nicovale Produsul slab al Europii, Blagoslovind şi deal şi vale. Şi toate râpele natale!

XXXV Dar când în drum fulgi albi se-aştera Călătoria e plăcută: Stih searbăd dintr-un cânt modern,

Şi calea iernii e bătută.

Automedoniib mână iute,

Şi zboară troici pe întrecute Iar stâlpii verstelor c de brazi, îi vezi la fel ca pe-un zăplaz 4S.

Dar biata Larina, sărmana,
Temându-se de cheltuială,
Listă de preţuri (germ.).
B Automedon, scutierul şi conducătorul carului de luptă a! lui Ahile, a devenit sinonim cu vizitiul iscusit.
C Stâlpi vopsiţi cu dungi negre şi albe, pentru vizibilitate, c indicau verstele (mai puţin de un kilometru).
Plutea-n chibitca ei domoală şi, desfătându-se, Tatiana S-a săturat de zări sterile De şapte nopţi şi şapte zile.
XXXVI Dar sunt aproape! Merg zorite, Spre Moscova din piatră albă; Ca jarul, crucile-aurite. Pe turle scăpărând în salbă, Ah, frate, vino să le-admiri! Clopotniţi nalte, mânăstiri, Grădini cu ronduri şi palate. Cum ţi se-arată-n faţă toate! Ades, în trista-mi pribegie, Cu soarta mea rătăcitoare, O, Moscova, cu-nduioşare, Gândeam la tine în urgie: O, Moscova, ce mult grăieşti, Tu unei tăiate ruseşti!
XXXVII Şi iată-n preajma-l cu dumbravă, Petrovsk, castelu-ntunecat Stă mândru de recenţa-l slavă: Napoleon c aşteptat Zadarnic beat de fericire, Să-l facă Moscova primire, Dând cheia porţilor Kremline: Nu, n-a vrut fruntea să-şi încline în faţa lui înghenuncheată! Nu sărbătoare falnic dar Ci foc, potop incendiar, Ia pregătit, nenduplecată! Deaici eroul, de departe, Privea la Moscova cum arde!
XXXVIII Adio, martor al căderii Din slăvi, Castel Petrovsk! Fecior, Hai, mână! Porţile barierii Albesc. Pe Tverskaia b dau zor Palatul lui Petru, aşezat pe şoseaua Petersburgului, nu de-mparte de porţile Moscovei. După incendierea oraşului, în 1812 gâfapoleon a fost silit să se mute din Kremlin în acest palat pe t-care, atunci când Moscova a fost despresurată, francezii l-au jefuit şi incendiat. • f, b Strada Tverskaia (azi Gorki) una din arterele prin-lcipale ale Moscovei, în prelungirea şoselei Petersburgului (astăzi Leningrad), ducând până la Piaţa Roşie.
Prin gropi şi hopuri hodorabe: Fug chioşcuri, prăvălii şi babe,
Şi felinarelc-n sclipiri,
Livezi, palate, mânăstiri,
Buharib, grădini de zarzavaturi,
Mujici şi precupeţi, vitrini Pe bulevarde cu lumini,
Cazaci şi farmacii şi caturi,
Şi porţi cu lei străji la răscruci —

Şi-n stoluri negre ciori pe cruci.

XXXIX—XL Plimbarea (drumul lung dezgustă!)

O oră-două le mai poartă,

Şi-n Haritonia b îngusta Trăsura se opri la poartă; La bătrânica lor mătuşă,

Cea ofticoasă, bat la uşa.

Şi le-a deschis, călcând mărunt,

Un biet bătrân, calmuc cărunt Cu ochelari şi-n rupt halat,

Ţinând ciorapul vechi în mână.

Când a văzut-o pe bătrână,

Prinţesă-n patu-l a ţipat.

Cu lacrimi se îmbrăţişară Şi fericite exclamară: Cultivatori de zarzavaturi veniţi din Buhara. Haritonie străduţă mai dosnică, un lundac.

XLI Princesse, mon ange! 3 —

Pachette! Alina. Visez? Câţi ani, e greu de spus î Pe mult timp? Draga mea 1

Cuzina I la stai! O, ce minuni de sus! Zău, pare-o scenă din romane.

Şi-aceasta-l fiica mea, Tatâana.

Ah, Tania, vino lingă mine, Visez cumva? Îmi pare bine! Cuzino, Grandison. Ţii minte?

Cum Grandison? Da! Gran dison! Ţin minte. Unde-l acel domn?

Aici, la Simion cuminte Trăieşte. M-a şi invitat Când fiul şi l-a însurat.

XLII Dar celălalt? Sunt sumedenii De spus! Aşa-l că pe Taniuşa Mâine o ducem la rudenii: Mă tem că n-o putea mătuşa Să meargă: simt piciorul greu, Mă mişc, târându-mi-l mereu, • Prinţesă, îngerul meu! (fr.). 16 203

Dar voi de drum veţi fi trudite, Hai la odihnă! Pasămite şi bucuria mi-e povară,»

Nu numai jalea. Sufletele! Vai, bătrâneţele sunt rele. Şi viaţa-l tristă şi amară şi bătrânica istovită Căzu de tusa-năbuşită.

XLIII Tatiana se înduioşează,

De a bătrânei dezmierdare: La viaţa-l din iatac visează,

Trist regretând a ei schimbare.

Sub perdeluţe de mătăsii,

Pe pleoape somnul greu se lasă.

Să sune clopotele prind,
O zi de truda prevestind.
Atunci şi Tania, trezită,
Tăcut se-aşază lângă geam,
Privind la geana de mărgean,
Dar nu-l câmpia ei iubită: Străina curte vede azi Cu grajduri, cuhnie şi zăplaz.
XLIV Pe Tania. - N orice zi, aice O duc! A mese, la rudenii: Pe la bunici, pe la bunice Să-l vânture tingirea lenii.
Venind la rude de departe,
Toţi dezmierdări prind a-l împarte Şi exclamări şi pâine-sare: Cum a crescut Tatiana mare! Eu, doar mai ieri o botezai!
Eu o ţineam la sân, păpuşă L. Tot ea cu dulciuri o-ndopai! Îi spun bătrânele în cor: Cum mai trec anii nostri-n zbor!
XLV La ele nu-l nici o schimbare; E totul după obicei: Princesse Hellene, mătuşa, are Scufia ei de tul temei.
Fardată e Lukeria Lvovna; Sac cu minciuni Liubov Petrovna Ivan Petrovici fără har; Simion Petrovici tot avar; Pelaghia Nicolavna tot Amică cu M-onsieur Finemouche,
Cu-acelaşi şpiţ şi soţ ghiduş,
La club rozându-şi câte-un cot.
I Bărbat supus şi surd-cimpoi, ă, bea ca pentru doi.
XLVI Pe Tania o îmbrăţişează La Moscova tinere graţii, întâi tăcut o cercetează Din cap pânla picioare! Alţii Găsesc la ea câte-o scădere: Provincialele-l maniere, Cam palidă şi cam gingaşă, în totul însă-l drăgălaşă! Şi, devenind mai naturale, Se împrietenesc cu ea: O pupă. - O prind a mângâia Şi bucle-l fac după taclale. Şi toate-apoi îi fac discrete, Destăinuirea lor de fete!
XLVII Străine şi-ale lor victorii, Nădeji şi visuri şi iubiri, Curg în povestea şezătorii, Uşor brăzdată-n clevetiri. Apoi şi ei, ca să-şi resfire A inimii destăinuire, îi cer drept plată, dinadins; Dar Tania, ca-ntr-un tainic vi Ascultă graiul lor isteţ: La toate fără-mpărtăşire, Copleşitoarea ei simţire, Comoara-l sfântă, fără preţ, în fundul inimii ji-ascunde şi nimeni taina nu-l pătrunde XLVIII Tatiana-n convorbiri doreşte Să afle tot şi să asculte: Dar în salon se flecăreşte, Se vântură cuvinte multe, Discuţii palide, confuze, Chiar clevetirile-s optuze. Cuvinte fade şi uscate, Minciuni năstruşnice şi plate, Nu scapă-o vorbă mai cu haz, Un gând să scapere nu poate Din minţile întunecate şi-n inimi,

provocând necaz, O glumă pe netoţi nu-l cearta Eşti searbădă, lume deşartă!

XLIX Iar tinerii de la Arhivă a Privesc la Tania cu mândrie, Bârfind cu toţii de-o potrivă, îşi rumegă a lor prostie. Un tăntălău fără-ndoială Găsi că este ideală. Şi rezemat de-o uşă scrie, Vrând să-l dedice-o elegie. Iar la o tuşă cam uitucă Văzând-o Viazemski. Fireşte, Pe buze zâmbetu-l sădeşte. Şi-un bătrânel, purtând perucă, Privind fetiţa ce visează, De dânsa se interesează.

Acolo unde Melpomena b Urlându-şi tragicele-l fapte Şi-agită mantiile mondene în faţa gloatei nemişcate Şi, unde Thalia c vestită Doar prin aplauze-l trezită, a Un grup de tineri funcţionari de la Arhiva Ministerul» Afacerilor externe de la Moscova. B Muza tragediei. C Muza comediei.

Şi Terpsihora mimai ea Pe tineri spectatori mişca, (De-acele vremuri fabuloase, Ca voi şi eu am fost pendinte), Ea n-a atras luare-aminte Lornietei doamnelor geloase. Şi nici privirile experte, Din stal şi lojele inerte.

LI O duc pe Tania la baluri,
Acoîo-l cald şi-nghesuială,
Mazurca tuna-n ritm de valun,
Perechi se-nvârtejesc în sală; în roaleta lor uşoară Frumoasele sclipesc în seară; Şi-rt cerc, buchetul de mirese Provoacă sentimente-alese.

Aici trufaşii eleganţi Adopră mutre insolente,
Plimbând lomete neatente; Aici husarii aroganţi Apar în zomăit de pinten,
Sclipesc, învinq şi zboară sprinten.

LII Lucesc în noapte mii de stele,: Şi. Moscovite frumuseţi; Dar mai frumoasă decât ele; E iuna-n cerul ei semeţ.

La fel şi tu, când toţi te-admiră,
Eu nu-ndrăznesc să-ţi cânt din liră,
Căci străluceşti şi tu, ca luna latre femei şi fete una!
Cu ce paşi graţioşi, cereşti,
Uşor aluneci pe pământ!
Ce piept, cu gingăşii de-avânt; Cu ochi serafici, îngereşti!
Să tac, destul! Plătii tribut Eu nebuniei În trecut.

LIII Zvon, Sârmă, hohote, plocoane, Galop, mazurca, vals. Distrată, Lingă mătuşi, între coloane, Tatiana stă neobservată. Priveşte neatent la lume. Şj. - N pieptu-l ura creşte-anume: A.ici

se-năbuşă, iar gându-l O poartă, dorul legănându-l. La satul cu colibi sărmane: Ţărani săraci pe câmp tăcut, Unde curgea un râu pierdut, La flori, la scumpele-l romane şi unde, sub alei de tei, Ieşise el în calea ei.

LIV Aşa, departe-o poartă gândul,
Uitând de lume şi de bal,
Dar chipu-l, dintr-un colţ, pândindu-l,
Din ochi n-o pierde-un general.
Mătuşele semn îşi făcură,
Ba mai primi şi-o-mbolditură,
Şi fiecare îi şopteşte: La stânga repede priveşte!
La stânga? Cum? Dar ce să fie?
Ce-o fi să fie! Uite. - Anume.
În cerul înţesat de lume, Vezi, două uniforme-mbie: El s-a desprins. Stă mai retras. Cum, generalul ăsta gras?!

LV Aici, pe draga mea Tatiana, O felicit pentru succes! Şi plec la drum, privind icoana Eroului de liră ales!

Şi-acum atât, doar un cuvânt: Pe-tânărul amic mi-l cânt, Cu ciudăţeniile-l toate şi, fie-mi binccuvântate, A mele munci, epică Muză! Şi dă-mi tu credincios toiag Să nu mai rătăcesc pribeag! Destul! Arunc povara dusă Dând clasicismului obolul: îndeplinii cu cinste rolul.

Capitolul al optulea Fare thec well, and if for ever, Still for ever, far ihee well. Byrtm b Puşkin parodiază aici eroice clasice.

Pompoasele invocaţii ale epopeile» în zilele când în grădina Liceului creşteam senin. Din Apuleiusb luând lumina, Din Cicero citind puţin, Când lebedele cu suspine Chemau din tainice coline Pe-aibastru lac, în primăvară, Veni şi Muza-mi solitară; Şi-n studenţeasca mea chilie, Părea că sunt la un banchet, Iar Muza îmi cânta discret De vesela copilărie Şi de străvechea noastră slavă -Visarea inimii suavă.

B Adio, iar dacă-l pentru totdeauna Atuncea pentru totdeauna, adio! (Engl.)

I k Lucim Apuleius scriitor latin din secolul al II-lea, au-teruâ romanului fantastic şi satiric Măgarul de aur.

II Şi lumea o-ntâlni cu drag; Succesul prim ne-a-ntraripat; Derjavin a cel bătrân. Din prag. Murind, ne-a binecuvântat.

III Şi impunându-mi ca o lege,
Doar pasiunea arbitrară,
Simţind cu gloata se-nţelege —

Grăbii cu Muza mea sprinţară!

În larmă de ospăţ, la praznic, s De rond, în miez de noapte groaznic, a G. R. Derjavin (1743-l816) cel mai de seamă poet rus al secolului al XVJII-lca, care i-a prezis iui Puşkin an viitor strălucit.

Şi la nebunele ospeţe, În dar, frumoasă-l tinereţe Şi-aduse tânăra bacantă Şi oaspeţilor, la beţie. Ea le cânta cu frenezie: Şi junii o curtau, galantă, Iar eu şi-amicii, cu mândrie, Priveam la Muza mea zglobie.

IV Curând, de cercuri amicale Eu am fugit. Ea după mâne. Şi Muză-n taciturna-mi cale, Alinătoare de destine, Mă fermeca cu tainic glas! Şi-ades, prin munţii din Caucaz, Ea, ca Lenore-n nopţi cu lună, Cu mine călărea-mpreună! Pe ţărmul falnicei Tauride, Adesea mă chema să-ascult Al mării vuiet în tumult, Şoptituâ glas de nereide a: Eternul valurilor cor Imn înălţat spre Ziditor;

• Nimfele mării, fiicele zeului marin Nereu.

Uitând de baluri şi ospeţe, De capitala depărtată, Cu gloata şatrelor răzleţe, Ea prin Moldova întristată Printre nomazi a rătăcit Şi-acolo s-a sălbăticit: Uitmd de graiul zeilor Pentru săraca limba lor Şi cântul stepelor, gingaş. Deodată, tot se primeni Şi în grădina mea veni Ca domnişoară de oraş Cu gândul trist în ochi senini Şi-o carte franţuzească-n mâini.

VI Şi astăzi pentru prima oară Las Muza-mi la raotit44 să vie. La zâna stepei, subţioară, Privesc cu multă gelozie. Prin rândul strâns de-aristocraţx, De militari şi diplomaţi, Printre cucoane cu emfază Ea trece-ncet şi se aşază,

Privind lămuritoarea lume, în rochi şi haine elegante,

Ce gazdei vorbe-l spun galante; Bărbaţii-n negrele costume, în jurul doamnelor de seamă Sunt ca la un tablou o ramă»

VI t „ îi place mândra prezentare,
Oligarhia perorând,
Şi atmosfera de rigoare; Cu ranguri, vârste rând pe rând.
Dar cine în selecta gloată,
Tăcut, cu fruntea-ngândurată.
Sta între toţi ca un străin?
Prin faţă-l se perindă, vin Şi pleacă roiuri de vedenii.
Pe chipu-l ce vezi? Plictiseală?
Orgoliu-nfrânt, chin de-ndoială?

Dar cine-l? Nu cumva Evgheni?
Să fie el? De bună seamă!
De mult e-aci? Ce dor îl cheamă?
VIII Acelaşi e? Ori s-a smerit? Sau face pe originalul? Cum s-a întors, mai umilit? Sau va stârni mereu scandalul? Cum se prezintă-acum? Melmoth Cosmopolit, sau patriot, Childe Harold, quaker b ipocrit,
Cu altă mască-mpodobit?
Sau, simplu om de treabă, cată A fi ca tine, ca o lume,
Precum l-aş sfătui, anume: Să-şi lase moda perimată,
Destul a zăpăcit o lume.
L-aţi cunoscut? Doar după nume î IX De ce cu-atâta aroganţă Vorbiţi voi despre el grăbit? Nu pentru că, din ignoranţă, în toate judecăm pripit?
» Protagonistul romanului Melmoth vagabondul de Chatt Maturin (1782-l824), care aducea oamenilor numai nenorocii împotriva voinţei lui.
B Membru al unei secte religioase din America de Nord,
Că sufletele-nflăcărate, Ca orice mediocritate, Stârnesc surâs şi răzmeriţe; C-o minte nu se-ncurcă-n iţe; Că vorba plină de-ngâmfare Adesea o luăm drept faptă; Că nerozia-l rea, nedreaptă; Că la cei mari nimicu-l mare şi că banalitatea, dar, Ne-a năpădit şi nu-l bizar?
X Ferice de-acel tânăr care De june s-a maturizat şi gerul vieţii temerare Treptat cu anii l-a-ndurat; Fantome n-a vista nicicând, Mondenii nobili nesfidând; La douăzeci dandy în notă; La treizeci însurat cu dotă; La cincizeci s-a eliberat De datorii şi obligaţii şi glorii, bani şi decoraţii, Pe toate le-a cules, treptat. Şi despre el auzi curent: N. N, bărbatul excelent!
17 Evgheni Oneghin XI E trist să cugeţi că-n zadar O tinereţe ne-a fost dată,
Că ea ne-a înşelat amar Şi-a fost de noi şi ea-nşelată; Să ştii că bunele dorinţi Şi visurile dragi, fierbinţi,
S-au irosit, în vânt îndată,
Ca frunză-n toamnă spulberată.
E trist să tot priveşti în faţă La mese pururi înşirate,
Ca la o ritualitate,
Şi-n urma gloatelor, în viaţă,
Să mergi codaş, fără-o dorinţă,
Nempărtăşind nici o credinţă.

XII Nu e plăcut (vă rog, fiţi drepţi!) Să fii subiectul de scandal şi între oamenii deştepţi Să treci drept un original; Să-ţi meargă vestea de smintit, Sau de un monstru îndrăcit, Sau cum e şi eroul meu Oneghin „Demonul” cel rău,

Ce şi-a ucis (cumplit a fost!) într-un duel pe-un bun amic; La vârsta lui să fii nimic, Tânjind în viaţă fără rost: Să n-ai nici slujbă, nici soţie, Să lâncezeşti în trândăvie.

XIII Pătruns de-o tainică mustrare, în alte părţi mereu s-ar duce, (Povară grea, chinuitoare, A celor care poart-o cruce); Curând îşi părăsi conacul, Ogorul şi pădurea, lacul, Pe unde jalnic i se-arată Tăcuta umbră-nsângerată. Şi-n rătăcirea-l fără ţel, Cuprins de patima-l se-avântă: Dar hoinărirea nu-l încântă şi-acum, sătul de toate, el Se-ntoarce-n cercul lui banal, Ca Ceaţki a de pe vas, la bal.

1 Personaj din celebra comedie Prea multă minte strică a jjlui Griboedov. După ce a Jipsit din patrie timp de trei ani, chiar în ziua întoarcerii sale la Moscova a luat parte la un bal.

XIV Deodată lumea s-a mişcat,
Prin sală trece-al şoaptei val.
De gazdă s-a apropiat,
Urmată de-un brav general, •
O doamnă, nici prea expansivă,
Nici rece, nici prea guralivă,
Fără privirea insolentă,
Fără pretenţie stridentă,
Fără grimase de salon Şi fără gesturi imitate: Tăcută-n grava-l simplitate,
Părea adevărat tablou Du comme ii fautA. Şişkov b, mă ierţi: Nu ştiu, s-o tălmăcesc la terţi.

XV Spre ea vin doamnele, amabil,
Batrânele-l zâmbesc din prag,
Bărbaţii se înclină-afabil,
Privind în ochii ei cu drag,
Şi domnişoarele tăcute,
Trec prin salon cu paşi de ciute; a Al buneicuviinţe (fr.).

B Aluzie la amiralul A. A. Şişkov, fondatorul societăţii „Convorbirile iubitorilor secolului al XlX-lea”, care susţinea teza întoarcerii la formele perimate a! E limbii bisericeşti, opunându-s;: dezvoltării fireşti a limbii literare ruse.

Iar mândrul general alene Păşea, umflându-se în pene. N-aş spune că-l o frumuseţă: Dar de la cap pânla picioare. Nici un cusur vădit nu are, Nici cum ar zice modă-n speţă, în cercu-nalt de londonezi: Vulgar. (Nu pot s-o spun, mă crezi!)

XVI Îmi place mult acest cuvânt, Dar nu pot să-l traduc, amice: La noi el nu şi-a luat avânt, Nm cred să aibe preţ pe-aice! De-o epigramă ar fi bun. Dar despre doamnă să vă spun Fermecătoare-n simplitate, La masă le-ntrecea pe toate, Cu Nina Voronskaia-n frunte, Această Cleopatră-aieve, Pe ţărmul minunatei Neve: Dar Nina nu putea s-o-nfrunte, Cu frumuseţea-l statuară, Nu-şi întrecea vecina, dară.

XVII „Nu-l ea? Evgheni s-a-ntrebat Posibil? Este ea. Ba, nu-l. De-acolo, din pustiul sat?" Şi tot mereu lornieta lui O-ndreaptă spre-aceea care,

Ca-n vis să-l semene, îi pare,
Aidoma cu chipul ei.
Ia, spune-mi, prinţe, dacă vrei, Nu ştii tu, cine-o fi anume,
Cea cu bereta de carmin, Spaniolul sol îi e vecin?
Aha! De mult n-ai fost prin lume!
Îndată te voi prezenta.
Dar cine e? Soţia mea!

XVIII Te-ai însurat? Ea ţi-e sultana! De mult? De vreo doi ani, mai bine!

Cu cine? Larina! Tatiana?
Tu o cunoşti? Moşii vecine!

Ei, dar să mergem! Prinţu-mbie, Ca să-l prezinte la soţie Pe prietenul şi ruda sa. Prinţesa l-a văzut şi ca, Semnă l-a întâmpinat, Oricât în suflet turburată, Privind la dânsul nemişcată şi cu nimic nu s-a trădat: Păstrând acelaşi ton plăcut Şi-acelaşi liniştit salut.

XIX Şi, zău, nu s-a cutremurat,
N-a-ngălbenit, nu s-a roşit,
Nici o sprinceană n-a mişcat,
Şi nici din buze n-a clintit.
Chiar de-o privi cu insistenţă,
O urmă de reminiscenţă Oneghin nu descoperi.
Să intre-n vorbă el dori,
Şi nu putu. Ea îl întreabă,
De când e-aici, de unde vine,
De nu-l cumva, din părţi vecine?

Apoi, privind la soţ, în grabă Plecă, cu aer obosit.
Iar el. Rămase-ncremenit.
XX Aceasta, oare, e Tatiana, Pe care, în singurătate, La începutu-mi de roman, a Trăit în plaiuri depărtate? El o mustră fără sfială,
Citindu-l aspra lui morală; Să fie-aceea de la care Păstrează tainica scrisoare, în care totul e deschis: În care ininia-l vorbeşte?
E fata, ce-şi destăinuieşte Iubirea-l ce-a respins-o. Vis?
Sau l-a privit chiar ea în faţă,
Indiferentă şi semeaţă?
XXI Şi plictisit, din sala-ncinsă,
El pleacă-acasă-ngândurat,
Trist răscolind cenuşa stinsă,
Furat de-un vis întârziat.
Trezindu-se spre prânz, primeşte Un plic: N, prinţul, îl pofteşte La o serată. „O-o! La ea. Mă duc! Mă duc!" el se gândea, Scriind răspuns de mulţumire. Dar ce-l cu el? Ce vis îl prinde! Ce dor în suflet i se-aprinde,
Trezindu-l iar din lenevire? Necaz? Zădărnicii? Tristeţe, Sau dragostea-l din tinereţe?
Xxir Oneghin, tot privind la ornic,
Aşteaptă să se facă seară,
Dar bate zece, ţimpu-l spornic.
Trăsura l-a lăsat la scară.
Zorit, la principesa urcă,
Tatiana-l singură. Se-ncurcă.
Trecură câteva minute: Ei tac ca două statui mute.
Oneghin, palid şi ursuz, îngână două-trei cuvinte.
Şi gânduri negre-l trec prin minte Privind în ochii ei, confuz.
Iar, dânsa, liniştită, rece, în nepăsarea-l se întrece.
XXIII Soseşte soţul. Şi-ntrerupt e Nu prea plăcutul tete-a-tete a: Ei şi-amintesc de vremi trecute, Zburdălnicii de tineret.
B Discuţie între patru ochi (fr.). 22?
Fac haz, glumesc. Sosesc noi oaspeţi: Şi-n grupuri, musafirii proaspeţi Presar cu glume piperate Discuţiile animate. Şi-n faţa gazdei primitoare, Toţi, tară vorbării pedante şi adevăruri epatante, Se-ntrec cu vervă-n scăpărare, Nesperiind nici o ureche C-o vorbă nesărată, veche.

XXIV Era chiar floarea capitalei, Protipendada, lume fină, La modă şi figuri banale şi imbecilii de duzină. Vedeai şi acre băbătii Cu trandafiri şi cu scufii, Dudui scăpate de dădace Şi mutre pururea posace. Era aici şi-ambasadorul, Ce discuta idei de stat; Şi bătrânelul parfumat, Care glumea, stârnind umorul Deşi plăcut la-nfăţişare El astăzi cam ridicol pare.

XXV Era aici şi-un domn acrit, Pe toţi şi toate mâraios! Pe ceaiul gazdei, prea-ndulcit, Pe soţi naivi şi sex frumos şi pe romanele confuze, Pe monograma unor bluze, Război, minciuna din jurnale şi farmecul soţiei sale.

XXVI Era Prolasov cel vestit, Cu suflet plin de josnicii, Ce prin albumuri ţi-a tocit Creioanele tale, St. Priesta! Un alt director peste bal în uşă poză din jurnal Stă rumen ca un heruvim,

S. E. K. St. Priest (1803-l82) conte, fiul unui emigrant francez caredesena în albumunle înaltei societăţi caricaturi, dovedind mult talent, fapt pentru care era şi iubit, dar şi temut Şa acelaşi timp.

Încorsetat şi mut. Cum ştim. Şi-un voiajor aventuros, Scrobit şi mândru şi obraznic, Un cioclu rătăcit la praznic, Cu aer cam pretenţios —

Şi toţi, privind la anonim, îl cjsândiră unanim!

XXVII Şi-al meu Onegbln, seara-ntreagă,
E ocupat doar de Tatiana: Nu de fetiţa ca o fragă,
Îndrăgostită şi sărmană,
Ci de prinţesa glacială,
Inaccesibilă vestală, fTronmd acum pe ţărmul Nevei.
Ah, oameni, strănepoţi ei Evei,
La fel sunteţi voi cu străbuna: Nu ce-l permis îţi place ţie,
Ci şarpele mereu te-mbie La pomul tăinuit, într-una: Doar mărul cel oprit să-l dai,
Căci raiul fărde el nu-l rai!

XXVIII Cu totul se schimbase Tania, Păşind în rolu-l de cucoană: Ce grabnic şi-a-nsuşit ea strania Maniera de amfitrioană. Cine-ar putea, de bună seamă, Să vadă-n falnica madamă, Legislatoarea de salon, în lumea asta, de bon-ton, Pe gingaşa fecioară dulce, Ce nopţi întregi gândea la el şi somnul no prindea de fel, Pe când Morfeu a zorea s-o culce: Visa în zorii tinereţii Cu el să-şi lege firul vieţii.

XXIX Iubirea vârstele supune, Dar pentru-o inimă fecioară, E-asemenea unei furtune Cu ploi în câmp de primăvară; Sub ploaia patimii, ca holda, îşi creşte pentru pârg recoltă şi viaţa, odrăslind din lut, Dă flori la timp şi rod plăcut. Când vârsta stă-n târziul prag, Cu anii veştezi, fărde roadă, E tristă dragostea neroadă, Cu-al patimii mort vălmăşag, Ca-n toamnă-un furtunos puhoi Ce schimbă câmpul în noroi.

În mitologia greacă, fiul lui Hipnos, zeul somnului.

T XXX Evgheni, fără îndoială,
E-namorat cuc de Tatiana,
Şi zi şi noapte, cu sfială,
L-adastă dragostea, vicleană.
Neascultând de glasul minţii,
La pragul ei robit dorinţii, în fiecare zi grăbeşte,
Ca umbră după ea păşeşte; E fericit, când îi permite,
Boa a la gâtu-l de-l agaţă,
Sau când de mânai, sloi de gheaţă,
Şi-atinge mâna lui fierbinte,
Făcându-l loc printre lachei Şi ridicând batista ei.

XXXI Pe dânsul ea nu-l băga-n seamă, Oricât s-ar zbate, chiar de moarte, în casa-l, ca pe toţi, îl cheamă, Iar la ospeţe, de departe, Salutul i-l evită parcă, Iar alteori nici nu-l remarcă. Cochetă nu e, nici nu pare, Căci asta-l blam în lumea mare. Oneghin suferă, slăbeşte, • Fâşâie lungă de blană sau de pene, purtată de femei în jurul gâtului.

Dar ea nu vede, nici nu-l pasă; El s-a uscat, e numai oaşa, în pieptu-l oftica-ncolţeşte, îi ţin toţi medicale predici Şi e trimis la băi de medici!

XXXII Dar el nu pleacă, ci e gata Să scrie la strămoşi, degrab, De revederea-apropiată. Tatianei (ăsta-l sexul slab!) De dânsul nici un pic nu-l pasă. Dar el mai speră, nu se lasă; Mai dârz decât cel sănătos, Prinţesei scrie inimos Misiva lui cea pătimaşă. Deşi-n scrisori el nu mai crede Şi sens în ele nu mai vede, Dar inima-l dă ghes, abfaşă şi chinu-l scapă din zăbală, Iată-l scrisoarea textuală: SCRISOAREA LUI ONEGHIN CĂTRE TATIANA „Prevăd că va stârni jignire Destăinuirea mea bizară: Vă va aprinde în privire Dispreţ, sau ironie-amară! Ce mai doresc? Ce mă îmbie Să tulbur spuza, imprudent? La ce batjocură târzie Vă dau prilej de-amuzament?

Când v-am văzut întâmplător, Simţind înfiripatul dor, N-am cutezat să cred scânteia, Pornirea-mi stăvilind. Şi, poate, Ţinând la mândra libertate, Nu am voit s-o pierd, de-aceea. Şi ne-a mai despărţit, din prag, Sărmanul Lenski jertfă-anume Şi tot ce mi-a fost scump şi drag, Mi-am smuls din piept, plecând în lume. Străin de toţi şi degajat, Gândeam că libertate, pace, în viaţă fericit m-or face! Ce grea pedeapsă mi-am luat!

Nu! Să vă văd în orice clipă, Să vă-nsoţesc la orice pas, Un zâmbet, o privire-n pripă S-o prind cu dragoste-n extaz! S-ascult prelung, să vă-nţeleg Cu sufletu-mi desăvârşirea Şi-n chinuri mistuit întreg Să pier. Aflându-mi fericirea!

Lipsit de-aceasta, spre-al tău prag Pornesc mereu pe furişate,
Mi-e clipa dragă, ceasul drag,
Căci zilele-mi sunt numărate; Eu ştiu că, rânduit de soartă,
Curând mi-o bate moartea-n poartă.
Dar ca să mai râvnesc la viaţă,
Mă vreau călăuzit de-o stea: Să ştiu, în orice dimineaţă,
Că peste zi vă pot vedea!

Mă tem că-n ruga mea smerită, Privirea aspră să nu vadă Vreo uneltire-nchipuită, S-adun dojenile grămadă. O, dacă-aţi şti ce grozăvie E să-nseţezi după iubire, Să arzi! Iar mintea să-ţi îmbie Tot sângele la potolire! Să vrei să-ţi plângi tot avatarul Şi să te tângui la picioare; Să-ţi verşi tot chinul şi amarul Din sufletul plin de ardoare! Şi, totuşi, să rămâi de gheaţă. În conversaţii, în privire: Să-ţi tăinuieşti orice simţire,

3 I Să fii cu zâmbetul pe faţa Dar fie! Mistuit de chin, Să-ndur îmi e peste putinţă: în mâna voastră a mea fiinţă V-o-ncredinţez cu-al meu destin!

XXXIII Nici un răspuns. El iar mai scrie; Scrisoarea doua, ba şi-a treia.

Nici un răspuns. La sindrofie Sosind, îşi vede-ndată zeia Ce-l taie calea supărată: În ochi, în gesturi şi pe faţă Ca-n Bobotează-un sloi de gheaţă!

Ea reţinuta indignare Pe buze-abia şi-o stăpânea,
Stăruitor el o privea: Nu vede-un strop de îndurare,
De lacrimă încremenită —
Doar furia-l greu stăpânită!

XXXIV Sau, poate, tema-l tăinuită, Ca să nu afle soţul, lumeai De dragostea-l nesăbuită,

Tot ce ştia Oneghin numai. Speranţe nu-s! În deprimare Blamând nebună să purtare, El pleacă, renunţând la lume. Spre ce liman să se îndrume? Şi-acuma, cufundat în sine, În cabinetul său tăcut, El cugetă, ca în trecut, La vechi ipohondrii haine, Ce-l năpădiră pân la gât, închis în colţu-l mphorât.

XXXV Porni iar pe lecturi, de zor: Citi pe Gibbon a şi Rousseau, Manzonib Herder şi Chamfortc Madame de Stael, Bichat a,

Tissote Citi pe scepticul de Bayle f, a E. Cibbon (1737-l794) cunoscut istoric englez.

B Logodnicii, romanul scriitorului italian A. Manzoni (17S51873), apărut în 1827 şi tradus în ruseşte în 1830 nu putea fi citit de Oneghin în 1825 când se încheie acţiunea romanului.

C N. S. Chamfort (174l-l794) publicist francez spiritual, citat des de Puşkân.

D M. F. Bichat (1771 -l802) medic şi fiziolog francez.

E A. Tissot (1728-l797) medic elveţian, autor de cărţi cu teme medicale.

F Pietre Bayle (1647-l706) filosof francez sceptic, unul din precursorii iluminiştilor din secolul al XVIII-lea.

Pe prodigiosul Fontenelle a Şi dintr-ai noştri pe câţiva, Care-l spuneau câte ceva. Şi almanahuri şi jurnale, Coloane de morală pline, Unde mă-njură şi pe mine, Iar alteori, cu madrigale, Mă onorează iarăşi ei. E sempre bene b, domnii mei!

XXXVI Cât el citea cu ochi fierbinţi, îi rătăcea departe gândul,

Tristeţi şi visuri şi dorinţi,

Tot sufletu-l întipărându-l.

Dar rânduri triste când citea,

Cu ochiul minţii parcurgea Altfel de rânduri. C-un suspin în ele se-adâncea deplin Şi în tradiţii legendare, Cu datini tainice, bătrâne şi-a inimii dureri păgâne, Cu vrăji şi superstiţii rare, Ori cu poveşti mai noi, bizare, Sau scrisul tinerei fecioare.

A B. Fontenelle (1657-l753) scriitor francez ş» gândite sceptic.

B E întotdeauna bine (ital.).

XXXVII Şi-ncet el cade-n amorţire De simţuri, cuget; monoton Prin faţă-l trec, în răzvrătire, Năluci de la un faraon a, Ba prinde-anapoda să vadă, Cum stă-n nămeţii de zăpadă, Un

tânăr adormit, ca-n vis şi-aude-un glas: „Da! E ucis!” Ba vede el trecând prin faţă, • Clevetitori şi inamici şi-un roi de tinere şi-amici Mişei ce l-au trădat în viaţă; Sau la conac cum stă-n fereastră Ea, numai ea, mereu sihastră!

XXXVIII Astfel se pierde el încet, Te miri cum nu-şi sări din minte, Sau cum n-a devenit poet, Ca să mi-o ia pe dinainte! Aşa, cuprins de magnetism, Prinzând al rimei mecanism, El, cât pe-aci, n-a devenit, Elevul meu nechibzuit.

Un vechi joc de cărţi.

Dar seamănă cu barzii caid Stă în ungherul anodin, Privind la focul din cămin, Din: Benedetta 3 fredonând, Său Idol mio h şi pe loc Pantof, jurnal le scapă-n foc.

XXXIX Dar timpul trece. Şi nămeţii Se duc sub razele solare. El nu se-ntrece cu poeţii şi nici din minţi încă nu-şi sare. Nici nu muri. Acum renvie, Cu primăvara timpurie. Şi-acolo, unde, ca o pinţă, Trist a iernat în suferinţă, Deschide dublele ferestre şi-n sania-l, de dimineaţă, Spre Neva care se dezgheaţă, Trecând băltoacele terestre, Ce scapără pe străzi, la soare, Alunecă în goană mare.

Nete a Binecuvântata (hal.).

B Idolul meu (ital.). Cuvmtelc cu că, în. Italiene, foarte populare În vremea aceea: Ep două canţoXL Pe-Oneghin unde-l poartă goana?

Da, aţi ghicit! Aşa-l! Posibil!

Plecă la ea, la Tatiana: „Excentricul incorigibil.”

El intră un cadavru viu: În anticameră-l pustiu.

El trece mai departe-acum; Nu-l iese nimenea în drum.

Deschide uşa şi. Îngheaţă: Prinţesa, singură, trudită,

Stă palidă şi negătită; Şuvoi de lacrimi curg pe faţă;

Ţinând în mâna-l o scrisoare,

Citeşte cu îndurerare.

XLI Oricui, văzând-o-n suferinţă, Pe principesa singurică, I-ar fi acum cu neputinţă A n-o ghici pe Tania-mică. Înnebunit de remuşcare, Evgheni-l cade la picioare. Privindu-l pe Oneghin, mută, în ochii stinşi, faţa-l pierdută, Fără mustrări, fără mirare,

Ea vecâe-n ruga lui dojana Şi l-a înţeles. Curând codana De altădată-n ea tresare Şi visuri dulci, cu nostalgie, în inirria-l din nou învie.

XLII Privindu-l ţintă, ca-ntr-o vrajă,

A-l ridica nu se decide,

Şi mâna-l rece nu-şi retrage De lângă buzele-l avide.
Ce visuri ea îşi înfiripă?
Se scurge clipă după clipă.
Îi spune dânsa trist, în fine: Destul, sculaţi! Căci se cuvine O explicaţie cinstită.
Oneghin, v-amintiţi de-o seară,
Când în aleea solitară,
De soartă apropiaţi smerită V-am ascultat morala eu?
Azi îmi veni şi rândul meu!
XLIII
…Oneghin, eu pe-atunci eram Mai tânără şi mai frumoasă şi-o ştiţi: din suflet vă iubeam. Dă-n mintea voastră generoasă,
Eu ce ecou aflai? Cruzime! Nu-l drept? Respin s-aţi cu asprime lubirea unei fetişcane. Privirile dc-atunci duşmane şi astăzi pot să mă îngheţe! Şi predica aceea. Dar, Nici nu vă-nvinuiesc măcar, Căci vă purtarăţi cu nobleţe; Aţi fost om drept faţă de mine: Recunoştiinţa-mi se cuvine!
XLIV Atunci, la ţară, în pustie,
Departe de-agitata lume,
Nu vă plăceam. Nu-l drept? Se ştie!
Şi-acum ce doriţi anume?
De ce sunt astăzi urmărită?
Pentru că-n lumea de elită Sunt pretutindeni invitată; Că sunt ilustră şi bogată,
Ca soţul meu e un erou,
Ce-a fost în lupte mutilat,
Că sunt distinsă la palat?
Sau dezonoarea mea ecou Găsind îndată-n societate şi faima v-ar mai creşte poate?
XLV Plâng. Dar pe vechea Tatiană,
De n-aţi uitat-o până azi,
Să ştiţi: o drastică dojana,
Tăioase vorbe de necaz —
De-ar fi după voinţa mea —
Pe-acelea eu le-aş prefera Pornirii josnic-pătimaşe Şi-acestor lacrimi şi răvaşe.
Pentru nevrâstnica-rni visare,
Şi anii fragezi, de copilă,
Pe atunci, aveaţi atâta milă; De ce să-mi staţi sclav la picioare,

Un om aşa deştept şi fin,
Supus de-un simţământ meschin?
XLVI Iar mie de-acest fast, anume, De viaţa mea strălucitoare şi plină de succes, în lume, De casa mea costisitoare,
Nu-mi pasă. Orişieînd eu toaca Această tristă mascaradă,
Cu larmă, strălucit desmăţ,
Eu le-aş schimba pe-un raft de cărţi.
Pentru sălbatica grădină.
Acolo unde-odinioară V-am întâlnit întâia oară,
Şi cimitirul, unde-n tină,
Sub crengi şi crucea ei săracă,
Se află scumpa mea dădacă.
XLVII Când te gândeşti că fericirea Era aproape. Dar destinul S-a împlinit. Nechibzuirea Mi-a fost sortită, cu tot chinul. Măicuţa mea-n cuvinte sacre-mi Mă imploră, în ochi cu lacrimi: Şi biata Tania orice soartă A fost în stare s-o împartă! M-am măritat. Şi vă invit Să mă lăsaţi de-acum în pace: C-un om de-onoare am de-a face! Eu vă iubesc (la ce să mint?), Dar altuia îi sunt soţie Şi-l port credinţă pe vecie!
Xlv ni Ea a plecat. Evgheni-nvins Stă, ca trăsnit, din cer, de sus, în ce furtună de nestins Se zbate sufletu-l răpus!
Deodată. - Un zomăit de pinten,
Şi soţul Taniei intră sprinten.
Şi pe eroul meu, de faţă, în clipa cea mai grea din viaţă,
Scump cititor, îl părăsim,
Pe timp mai lung. pe totdeauna!
Căci, după el, prin lume-într-una,
Am tot umblat. Deci poposim!
Să ne felicităm cu ură!
Destul! Să nu-ntrecem măsura!
XLIX Oricine-ai fi tu, cititor, Amic, sau dintre inamici, Mă ierţi, dar ţin pe viitor, Noi să ne despărţim amici. De-ai vrut în neglijente strofe Să vezi furtuni şi catastrofe, Odihnă, după munci cu roadă, Tablouri vii, sclipiri de spadă, Sau mici greşeli gramaticale. Dea Domnul: cartea mea de faţă, Cu vis şi clocot de vieaţă,
Să toarne-n inimi amicale O picătură de plăcere.
Şi-acum îţi spun: „La revedere „
Drumeţ de ciudăţenii dornic,

Tu, al credinţei ideal,
Tu, lucrul meu viu şi statornic,
Primiţi salutul cordial!
Cu voi eu am gustat discret Tot ce visează un poet: Uitare-n viforele vieţii,
Şi sfat cu-amicii tinereţii.
Timp lung s-a scurs de când Tatianei,
Şi lui Oneghin, ca în vis, întâia oară le-am deschis Romanul meu, luptând cu anii,
Când încă-n magicul cristal Nu-ntrezăream acest final.
LI Prieteni, cărora aparte, întâia strofă le-am citit. Unii nu sunt, alţii-s departe, Cum Saadi-odată a grăit. Pe-Oneghin fără ei l-am scris. Iar tu, imagine de vis,
Pe care-am zugrăvit icoană, Drag ideal, pentru Tatiana, Destinul crud mi te-a răpit! Ferice cel ce-n tinereţe, Pocalul vieţii, la ospeţe, Până la fund nu fi-a sorbit, Romanul meu lăsând în drum, Cum cu Oneghin fac acum.
ADNOTĂRI LA „EVGHENI ONEGHIN”»
1 Scris în Basarabia.
2 Dandy elegant.
3 Pălărie a la Bolivar.
4 Renumit patron de restaurant.
5 Un simţământ de plictiseală demn de Childe Harold. Baletele lui Didelot erau în interpretarea lor pline de imaginaţie şi de fermecătoare frumuseţe. Unul dintre scriitorii noştri romantici spunea că găseşte în ele mult mai multă poezie decât în toată: literatura franceză.
Ffi Tout le monde şut quil mettait du blanc; et moi, qui nen croyais rien, je commencai de le croire, non seulement par lembellissement de tont teint et pour avoir trouve des tasses de blanc sur sa toilette, mais sur ce quentrant un matin; dans să chambre, je le trouvai brossant şes ongles avec une
) fetiţe vergette faite expres, ouvrage quil continua fierement devant moi.] e jugeai quun bomme qui passe deux beures tous Ies matins a brosser şes ongles, peut bien passer quelques W întocmite de Puşkin şi notate în cuprinsul traducerii cu lcifre arabe.
Instants a remplir de blanc Ies creux de sa peau. (Confer sions de J. J. Rousseau) a.

Grimm a luat-o înaintea veacului tău: astăzi în întrea «a Europă civilizată, unghiile se curăţă cu o periuţă specială. 7 întreagă această strofă plină de ironie nu este altceva decât o laudă publică la adresa frumoaselor noastre compatriote. Tot în acelaşi gen, sub forma unei mustrări, Boileau îl preamăreşte pe Ludovic al XlV-lea. Doamnele noastre îmbină cultură cu amabilitatea şi severă puritate a moravurilor cu acel fermec oriental, de care a fost atât de mult încântată M-me de Stael (vezi: Dix annees dexil h).

8 Cititorii îşi amintesc, desigur, de minunata descriere a nopţii petersburgheze, din idila lui Gnedici: E noapte, dar nu se întunecă norii cu tivul de aur.

Nici lună, nici stele, în zarea cu fân borangic de lumină,
Departe, pe mare lucesc argintate vântrele,
Corăbii zărite de-abia plutesc pe sub cerul albastru.
Luciri neumbrite pe cerul noptatic sclipesc Şi purpura-apusului cu răsăritul se-mbină.

Se pare că zorii din urmă grăbesc, rumenind Dimineaţa. Era acea oră de aur,
Când zilele verii inundă-ntunericul nopţii,
Când ochii străinului sunt fermecaţi de azurul din nord,
De vraja penumbrei şi rodia dulce-a luminii; Aşa niciodată nu este brodat tot văzduhul amiezii,

Seninul acela asemeni frumuseţii fetelor nordice, a Toată lumea ştia că el îşi dădea cu pomadă; Deşi nu-mi venea a crede, totuşi am început şi eu să cred, aceasta nu numai pentru că tenul său se înfrumuseţa, dar şi pentru că pe masa lui de toaletă se găseau borcane cu pomadă şi, apoi, pentru că, într-o dimineaţă, intrând în camera lui, l-am găsit lustruindu-şi unghiile cu o periuţă făcută anume pentru aşa ceva, lucru pe care l-a continuat şi în prezenţa mea. Socotesc că cineva care-şi iroseşte două ore, în fiecare dimineaţă, pentru a-şi lustrui unghiile, poate să mai piardă câteva clipe ca să-şi niveleze cu cremă şi ridurile feţei sale. (Din Confesiuni de J. J. Rousseau).

B Zece ani de exil (fr.).

L ochii albaştri şi-obrajii mai rumeni că mărul,
Jticonjuraţi că de-o cadra de părul Qe curge în valuri şuviţe de aur.

Ktunci peste Neva şi mândrul Petropol se vede Cu» er fără ceaţă şi nopţi fără umbră dispar, pe când Filomela sfârşeşte

cântările nopţii ţŞi altele-ncepe, slăvind zorii zilei ce vine. ŞPar vremea-l târzie, adie răcoare pe tundrele Nevei,

Şi rouă se-aşterne.

E miezul de noapte: e mut şi al viselor freamăt; Pe Neva o undă nu mişcă. Pe oaspeţi oraşu-l adună; pe ţărm nici un glas, nici un val nu mai saltă: tăcere. IDin când în când, doar, un zgomot de poduri pe ape străbate Şi ctte un strigăt din sate răsună departe.

În noapte se strigă doar străjile una pe alta. Dorm toate.

9 A zeiţei mângâiere Simte bardul inspirat: Toată noaptea în veghere De granit stând rezemat.

(Muraiov, Zeiţa Nevei)

10 Scris în Odesa.

11 Vezi prima ediţie a lui Evghcni Oneghin. B2 Din prima parte a poemului Rusalca Niprului.

Ţi 3 Cele mai sonore şi mai plăcute nume greceşti ca de pildă: I Agafon, Filat, Fedora, Fiocla şi altele sunt folosite la noi S numai de către oamenii simpli, din popor. 14 Grandison şi Lovelace sunt eroi a două vestite romane. P5 Şi javais la folie de croire encore au bonheur, je le cher cherais dans lhabitude. A (Chateaubriand).

F, 16 Sărmanul Yorik, celebra exclamaţie a lui Hamlet în faţa cra-: niului bufonului (vezi Shakespeare şi Stern).

F a Dacă aş avea nebunia să mai cred în fericire, aş căuta-o în obişnuinţă (fr.).

Evgheni Oneghin

17 În ediţia anterioară, în loc de spre casă-n toană a apăruc greşit spre iarnă-n goană (ceea ce nu avea nici un sens). Cri. Tâcâi, neînţelegând aceasta, considerau strofele următoare că anacronice.

Îndrăznim să vă încredinţăm că în romanul nostru timpul este calculat după calendar.

18 Julia Wolmar Noua Heloha. Malek Adel eroul anui roman mediocru de M-me Cottin. Gustai) de Lânar erou al unei încântătoare povestiri a baroanei Kriidener.

19 Vampir povestire atribuită din greşeală lui Byron. Mel-moth geniak operă a lui Maturin; Jean Sbogar cunoscutul roman al lui Charles Nodier.

20 „Lasciati ogni speranza voi chentrate” a. Autorul nostru, modest, nu a tradus decât prima jumătate a celebrului vers.

21 Revistă editată odinioară, destul de neglijent, de răposaţi, A. Ismailov. Editorul într-un rând se scuză, în faţa publicului şi pe calea tiparului, că de sărbători a cam chefuit.

22 E. A. Baratânski.

23 Unele reviste îşi exprimau mirarea, cum de unei ţărănci simple i se spune fată, pe când puţin mai jos, unor domnişoare nobile, de la oraş, li se spune fetişcane.

24 Această înseamnă relevă unul din criticii noştri că băieţii patinează. Exact.

25 De când viaţa îmi zâmbi, Iubesc poeticul ay Cu spumă lui cea zgomotoasă, Ce seamănă cu a iubi, Sau cu juneţa furtunoasă, etc. (Către L. P.)

T Auguste Lajontxinc auâGiJÂ numeroaselor roman, Zigră-[vând familia. [37 Vezi Prima zăpadă, poeia prinţului Viazemski. 28 Vezi descrierea iernii finlandeze în Eda lui Baratânski.

29 Cotoiul cheamă-o pisicuj㠠Cu el să doarmă în cotruţă.

Prevestire de nuntă, iar autul întâi prezice moarte.

30 Astfel se află numele viitorului mire.

ŞSl Prin jurnale se criticau cuvintele vechi: blop, molv şi top, ca o nefericită inovaţie. Aceste cuvinte au rădăcină veche în limba rusă, ex: „Ieşi Bova di» cortul său, să se răcorească şi l auzi grai (molv) omenesc şi tropot (top) de cai”. (Povestea despre Bova Korolevici). Cuvânrul blop se întrebuinţează în graiul popular curent în loc de hlopanie (aplauze), la fel ca şip în loc de şipenie, (şuierat), în limba rusă. A scos un şuierat (şip) de şarpe (Dintr-o străveche poezie rusă). Nu trebuie în nici un caz să stânjenim libera dezvoltare a bogatei şi preafrumoasei noastre limbi! 32 Unul din criticii noştri pare-mi-se că găsea şi în aceste i versuri un fel de indecenţă, neînţeleasă de noi. 33 Cărţile de ghicit se editează la noi sub firma „Martin Za-dcka”, om onorabil care n-a scris niciodată cărţi pentru ghicit, precum ne informează B. M. Feodorov. Parodia cunoscutelor versuri ale lui Lomonosov: C-o mâna-mpurpurată zorii, Din unda clarei dimineţi, Scot soarele, dând zor aurorii, etc.

35 Buianov, bunul meu vecin.

» Lăsaţi orice speranţă, voi, care intraţi aici (ital.). 252

Mai ieri veni la mine, cu mustăţi stufoase, Mototolit, cu puf pe haine, cu şapca-l cu vizieră.

(Vecinul periculos)

Criticii noştri, admiratori de totdeauna ai sexului frumos, au judecat cu asprime indecenţa acestui vers.

57 Proprietar de restauram la Paris.

38 Vers de Griboedov.

39 Vestit maestru armurier.

40 În prima ediţie, capitolul al şaselea se termină astfel: Iar tu, o dulce inspiraţie, Tulburi a mea imaginaţie şi inima mea receo-nvie Cu sacrul foc de poezie Şi nu lăsa să se răcească Simţirea bietului poet Şi-al lumii ucigaş banchet Plnla sfârşit să n-o-mpietrească Printre nesimţitori trufaşi Şi proşti strălucitori şi laşi.

XLVII În lumea de mişei cu faime, Feciori vicleni şi răsfăţaţi, De hoţi cu suflete infame Şi de zănateci îngâmfaţi, Judecători cu minţi confuze, Cochete gata să se-amuze. Cu toate că-s bigote ele, Printre iobagi în lanţuri grele, încovoiaţi până la brâu, Printre pustictoare scene: Trădări cu farmece mondene, În lumea asta de desfrâti, în rea bulboană, pe aici, Mă bălăcesc, cu voi, amici!

41 Levşin autorul mai multor opere, tratând despre gospodărie (agricultură).

Grădini sunt drumurile noastre: Copaci străjeri - peluze-albastre,

Destulă trudă şi ispravă: Folos puţin, dar multă slavă!

Păcat: pe-acest întins teren Nu poţi pleca cu nici un tren: Stai cu copacii de planton,

S-aştepţi venind vreun pieton.

Ori drumu-l bun la toate cele,

De zile bune, zile rele,

Dar pentru bieţii călători Drum liber e de două ori: Când cu Mak-Eva, Mak-Adam,

Cu vifore şi cu tam-tam,

Zburlita iarnă rusă vine Peste vâlcele şi coline,

Cu mare zor de peste munţi,

Să dreagă peste nuri punţi Şi să presare pe pământ Nisip mărunt, de mărgărim,

Sau când străpunge vreo arşiţă,

De seacă smârcuri şi gârliţă Ca orice muscă şi culbece Cu ochi-nchişi să poată trece!

(Staţia de poştă, de prinţul Viazemski)

43 Această comparaţie este împrumutată de la K, care era atât de cunoscut prin bogata sa imaginaţie jucăuşe. K. povestea odată că, fiind trimis drept curier, din partea prinţului Po-temkin, la împărătească, el a mers atât de rapid, îneît capătul spadei sale, ieşind prin marginea trăsuricii, se izbea de stâlpii verstelor, ca de palancele unui gard. 44 Raout serată fără dansuri; propriu zis adunare.

FRAGMENTE DIN CĂLĂTORIILE LUI ONEGHIN Ultimul capitol din Evgheni Oneghin a fost publicat sepa lat, având următoarea introducere: Strofele eliminate adeseori dădeau prilej la dezaprobări şi ironii (de altfel destul de îndreptăţite şi spirituale). Autorul recunoaşte cu toată sinceritatea că el a eliminat din romanul său un capitol întreg, în care era descrisă călătoria lui Oneghin prin Rusia. De el depindea să indice acest capitol omis, fie cu puncte, sau cu cifre. Dar pentru a ocoli ispita, el a considerat mai bine ca, în loc de nr. 9 să pună nr. 8 deasupra ultimului capitol din „Evgheni Oneghin” şi să sacrifice una din ultimele strofe: Destul! Repaos până-mi cere, Căci nouă cânturi am cântat, Spre maluri barca-mi cu plăcere Cu-al noulea val ne-a săltat, Mărire voită, nouă muze! Et.

P A. Katenin (al cărui admirabil talent poetic nu-l împiedică să fie şi un critic subtil) ne-a atras atenţia asupra acestei eliminări, care poate fi utilă cititorilor, însă poate primejdui planului întregii opere, fiindcă trecerea de la Tatiana, domnişoară provincială, la Tatiana, doamnă de elită, pare prea neaşteptată şi nejustificată. Observaţie ce vădeşte pe artistul rafinat. Autorul a simţit justeţea remarcii, dar este hotărât să elimine acest capi1 toi, din motive de mare însemnătate nu atât pentru public, cât pentru el însuşi. Unele din aceste fragmente au fost publicate. Le inserăm aici, mai adăugându-le câteva strofe.

Evgheni Oneghin pleacă din Moscova la Nijni-Novgorod:

...În faţa sa Makariovula se tot frământă, Fierbând de abundenţa-l grea: Adus-a perle indianul, Vin prefăcut europeanul; Goni-un samsar de cai betegi, Din stepe, herghelii întregi; Cu zaruri vechi, cărţi măsluite, Vin pe-ntrecute cartofori, Boierii cu feţele lor,

Ele cu mode învechite: Toţi mint, se-agită juvenil şi-l peste tot duh mercantil.

Tristeţe! Oneghin pleacă la Astrahan şi, de acolo, în Caucaz El vede Terekul năvalnic, Cum roade-n ţărmul său stâncos, Se-avântă-n zbor vulturul falnic şi cerbu-n coarne rămuros Lângă cămilă se-odihneşte, Pe câmp cerchezul cal goneşte Şi-n preajma şetrelor nomazi Calmuci pasc turmele-n fânaţ. Departe-n culmi zăreşti Caucazul; a Makariov oraş de lângă Nijni-Novgorod, unde se ţineau iarmaroace anuale.

Prin lupte drumu-a fost deschis, Peste hotar de culmi şi-abis, Scrutând primejdios zăgazul: Cu-Aragva şi Kura sub cer, De pază rusul grănicer.

Pustiului deşert de pază,
Cu stane-n jur, pe frunţi cauc —
Bestii cel ţuguiat veghează,
Vecin cu verdele Maşuk: La limpedele lui izvoare,
De grele boli vindecătoare,
Bolnavii se adună-n roi,
Eroi şi jertfe de război.
Fanţi plini de patimă chiprida,

Visând să-şi scalde firul vieţii în elixirul tinereţii: Cochete-a anilor obidă Să-nece ar vrea; bătrâni în pripă Să-ntinerească pentru-o clipă.

Amare gânduri năpădindu-l, Printre bolnavi (nesuferind), Oneghin, lămurindu-şi gândul, Privea-n izvorul fumegând, Spunându-şi trist şi cu dojană: De ce nu am şi eu vreo rană? De ce nu sunt bătrân şi chel, Ca precupeţul prichindel. Sau precum judele clin Tuia, De ce nu sunt paralizat. Să stau în casă nemişcat,

Ades, pe-o vreme mai ploioasă, Grăbeam eu în ocol, la boi. Ptiu! Rătăcire odioasă, Flamandei şcoli pestriţ gunoi! Aşa eram când dăm în floare? Aveam această cugetare? O spune tu ce-mi murmurai, Fântână din Bahcisarai! Când ascultam eu lingă ţine Povestea cu Zarema dragă, O floare-n viaţa mea pribeagă! Şi-oneghin, trei ani după mine, Pe-aceste ţărmuri rătăcea Şi trist de mine-şi amintea.

Stăm în Odesa prăfuită.
Sub cer albastru şi senin,
Unde negoţul se agită,
Nălţându-şi pânzele din plin!

Aici Europa larg respiră,
Aici, pe străzi, voios alai,
Auzi italianul grai; Grăbesc, când vesel, când mai grav Francezul, grecul şi armeanul,
Şi sobru umblă mândrul slav,
Şi ţiul vechiului Egipt,
Morali fost corsar vestit.
A Turcul egiptean Mavri-Ali, fost pirat, cunoscut de Puşkin la Odesa.
În versuri ne-a descris Odesa Tumanskia, bunul meu amic: Pe-atunci o proslăvea adesea, Ca pe-un oraş de mare şic. Venind aici poet vestit în hoinărire a pornit; Cu lornion privind la mare, Grădinile încântătoare A tot slăvit în versuri el. Iar eu vă spun, fără sfială, Că-n jur e numai stepă goală, Doar ici-colea un copăcel, Spre-a te umbri, din loc în loc, De al dogoarei silnic foc!
Rămas-am cu povestea unde?
Oraşu-l plin de colb pe păr, în gloduri gata să se-afunde,
Şi nu vă mint, într-adevăr!
Din voia zeilor, Odesa Vreo şase săptămâni adesea E înecată în noroi,
Până la gât case şi noi!
Şi ca să treci de-o stradă-n alta, încerci să mergi pe catalige,
Ca să-ndrăzneşti noroiu-a-nvinge,
Şi ca să poţi să birui baltă, înjugi la carul înglodat, în loc de cal, un bou bălţat!
A W1 Tumanski (1802-l860) poet şi coleg al lui Pujkin în cancelaria guvernatorului general, contele Voronţov, A scris o poeie înaripată despre Odesa (în 1824)!
Dar vezi, ciocanul sparge piatra, Curând va fi pava] blindat: Pe uliţa Odesei, lată, Se va aşterne drum pavat, Deşi terenu-l umed tare, Odesa are-o-lipsă mare: Ce crezi f De apă de izvor! Dar nu-l nimic, muncid de zor, S-o face şi-asta: Nu-l pricina! Şi-apoi avem, de bună seamă, Noi vin ce vine fără vamă: Dar soarele, dar marea lină? Ce mai doriţi, prieteni, dară: Nu-l binecuvântată ţara?!
În zori, când tunurile-n zare De pe corăbii bat vârtos Ades, grăbit alerg la mare Cu ţărm abrupt şi nisipos! Apoi, scăldându-mă în pripă, Mi-aprind incandescenta pipă şi sorb cafea din filigran, Cu zaţ, ca orice musulman. Apoi, mă plimb voios pe-

afară, Căci e deschis la. Cazino! Marcherul măturâ acolo, Urând, cam zgomotos pe scară şi tot acolo, către zori, S-au întâlnit doi negustori!

Priveşte, plină-l piaţa-ntreagă, E totul viu, pestriţ şi des: Cu trebi şi fără trebi, aleargă După afaceri mai ales l În port neguţătorii pleacă Pavilioane să petreacă! Şi cerul ce le-a mai trimis Din cele ce-au visat în vis? Aşteaptă marfă-n carantină t Sosiră buţile cu vin? Incendiu fu în vreo cabină? Năpaste negre, foame, ciume, Războiu, sau alte plăgi pe lume?!

Iar cei golani nu de duzină —
Cu negustorii stând la sfat,
Aşteaptă stridii să le vină,
De pe vechi ţărm, din Ţarigrad!
Vin stridii? Vin! Ce bucurie: Aleargă toţi cu lăcomie,
Din scoici să-nghită stridii vii,
Stropite-n sucuri de lămâi.
Oton a clienţii îşi serveşte: Fum, larmă, ceartă. Vinuri reci —
Aduse de Oton din beci,
Şi timpul trece, contul creşte,
Iar când colea, Oton nu-l tont: Cu toţi sunt îngroziţi de cont!
Oton renumit patron de restaurant din Odesa. 265
În seri, cu mugurii luminii,
Spre operă ne-am îndieptat: Acolo jalnicul Rossini —
Orc» de-Europa dezmierdat —
Uitând de critică severă,
De-a pururi nou în vechea-l sfera,
Revarsă cântecu-l superb Şi notele-l în triluri fierb,
Ca sărutarea tinereţii —
Iubirea dulce-a dragii mele —
Ca vinul revărsând mărgele în curcubeul dimineţii: Vai! Dar cu vinul din subsol Poţi să compari: do-re-mi-sol?

Dar farmecele nedescrise l Ochiade săgetând lornietul? Ln rendez-vous după culise? Dar primadona? Dar baletul? Dar loja, unde stă retrasă Neguţătoarea cea frumosă C-un grup de fanţi în jur, decor şi soţu-l mare negustor? Ascultă şi priviri aruncă. Aude dup-o cavatină şi gluma, linguşirea fină. Iar soţu-l istovit de muncă: Ţipând, din somnu-l s-a trezit Şi iar adoarme fericit!

Finalul tunet! Fiecare Din sală-afară se grăbea: Sub stele şi sub felinare în piaţă lumea năvălea. Trec fiii-Ausoniei ferice, Cinând cântări de pe aice; Am prins şi, preluând motivul, Urlăm şi noi recitativul. Odesa a-nceput să doarmă. E noapte mută. Numai luna Din slavă lummează-ntr-una. Senin şi cald. Scutit de larmăt Respiră cerul. Totul tace. Doar Marea Neagră n-are pace.

Trăiam pe-atuncea în Odesa.

Capâtolul al zecelea1

Stăpân nevrednic şi viclean b, Chel, duşman al oricărei munci, încins în slava-l de tiran, împărăţea la noi atunci.

3 Acest capitol a fost distrus de Puşkin şi din el nu au rămas decât fragmentele pe care le reproducem aici. B Este vorba de ţarul Alexandru I.

11 ştiu; el se smerise foarte, Când bucătari străini soseau Şi-n tabăra lui Bonaparte Vulturul rus îl jumuleau.

IU Prăpăd! Opt sute doisprezece! Dar cine ne-a scăpat la greu? Poporu-n luptă, iarna rece Barclay, rusescul Dumnezeu f IV bte-ai împlinit, o, Doamne, visul. Invins-am pe duşmanii tari Şi ne-am trezit lutnd Parisul, Iar ţarul rus, ţar peste ţari!

Cu cât se-ngraşă şi-n şerbie Ţi-o fi mai greu, popor prostit, Ce limbă ţi-o putea descrie.

VI O şibolet, peste popoare, O odă ţi-aş fi dedicat, Ci-ncurcs-rime de rang mare M-a prevenit. Şi l-am cruţat!

Pe mări stăpân e Albionul,

V7

De-o merge un bogat la schit Şi Nikolai va da porunci, Cel În Siberia surghiunit Va reveni la ai săi prunci.

Şi drumuri vom avea. Pavate.

VIU Acest bărbat, ales al sorţii, în faţă-l regi s-au prosternat Sol-călăreţ, simbol al forţii, De însăţi papa-ncoronat!

A Puşkin se referă la Napoleon I. 20 269

Supliciui-păcii andurat!

IX Se clătinară Pirineii,

La „Napole vulcanu-ardeaa Şi ciungul prinţ amic Moreei b Din Chişinău îl îmbia.

Pumnalul L. şi umbra fi.

Ce şi-au predat cândva tiranul La gâzii cei mai sângeroşi.

XII Rusia fu iar priponită De ţarul petrednd vârtos Dar vezi scânteia cea mocnită Veghea-n adâncuri nemilos.

„Cu-al meu popor supun tot globul I” Promis-a ţarul la congres, Nu sujlă-o vorbă despre tine.

XIII Ei onorează lumea-adusă: La masa c-un clondir de vin Şi c-un pahar de votcă rusă.

Lui Alexandru u eşti robul.

XI Format de Petru-nţâi Titanul, Un regiment de mustăcioşi XIV Familie-n bravuri vestită În toi, se adunau recent: Când la războinicul Nichita Când la Ilia b cel prudent.

A Aluzie la revoluţia din Spania şi la răscoala de la Neapole din 1820 b Este vorba de A. îpsilanti.

A Aluzie la fruntaşul decembrist N. M. Muravioc. (1797-l847).

B Adică I. A. Dolgorukov (1797-l847), alt decembrist.

XV Amic cm Venus, Bachtts, Marte, Propunea Lunin a îndrăzneţ Să schimb lumea, ca la carte şi mormăia pe sub mustăţi. Citea poemele lui Puşkin, Iar melancolicul Iakuskin b Părea că prin tăcerea sa Pumnalul ucigaş scotea În contra ţarului-călau. Pe lume doar Rusia vede, Din ea Răcind al vieţii scop, Pe când Turgheniev cel şchiop Urând robia, sincer crede Că chiar ai boierimii fii Ţăranii şi-l vor dezrobi.

XVI Aşa-l pe Neva îngheţată; Dar, primăvara undeva Deasupra Kamenkăi scăldată, La Tulcin mi se prevestea, Unde-a lui Wittgenstein armată Stătea pe Nistru răsfirată Pe unde Bugul stepe-nşiră. Acolo alte trebi porniră: Pestei c aici pentru tirani Puzderie de-armată-aduns, Un general cu sânge rece,» M. S. Lunin (1787-l843), decembrist.

L I. D. Iakuskin (1793-l857), decembrist, deportat în Siberia.

C P. I. Pestei (1793-l826), fruntaş decembrist din sud.

Iar Muraviov a, tot îndemnându-l, Doar la răscoală stă cu gândul.

XVII întâi, comploturile-aceste Între cliquot şi un laffitte Erau discuţii, sigur este,

Şi-n inimi loc nu şi-au găsit,

Ştiinţa cea vijelioasă Ne aducea plictis în casă!

Idei din mintea tinereţii Pentru poznaşi, un joc al vieţii!

Părea că.

Nod la nod.

Şi mreaja tainică treptat Rusia.

Iar ţarul moţăia.

SFÂRŞIT